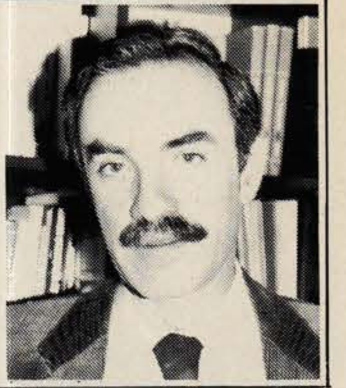
Dayanışma

TEMMUZ 1987 SAYI: 60 2.5 DM

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz:

Sol, siyasetten silinemez

Görüş dergisinde yayınlanan röportajın tam metnini gazetemizin ek sayfalarında bulacaksınız

Türkiye'nin gündemi: Demokrasi

Abdullah Baştürk DİSK toplantısında

DİSK'le dayanışma toplantısı yapıldı

Yazısı 2. sayfamızda

Türkiye'de işçi sınıfı direniyor

Faşizmin tüm baskılarına, sınıf hareketini bastırmaya ve sindirmeye yönelik her türlü girişimine, yasaklarına rağmen işçi sınıfının mücadelesi sürüyor Konuya ilişkin haber özetlerini 8. sayfamızda bulacaksınız.

ILO'nun uyarısı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 73. Genel Kurulu'nda üzerinde en çok konuşulan ülke Türkiye oldu. Sendikal hak ve özgürlüklerin eksiksiz sağlanması için Türkiye sert şekilde uyarıldı. Haberi 8. sayfamızda.

Yeni yurt yönetmeliğini protesto eden ODTÜ'lü öğrenciler dipçiklendi.

Öğrencilerin mücadelesi yükselerek sürüyor

Birbiri ardına gelen eylemler, gençliğin haklı ve demokratik mücadelesinin tüm baskılara rağmen durdurulamayacağını gösteriyor.

12 Eylül sonrasının ikinci gençlik mitingi "Gençlik ve Demokrasi" adı altında ve yoğun polis baskısına karşın 1000'den fazla öğrenci katılıdı. 1200 dolayında resmi ve sivil polisin baskı ve tehdidi altında gerçekleştirilen miting öncesinde 10 öğrenci gözaltına alındı.

Mitingde ÇGD Genel Başkanı Ahmet Abakay ve İnsan Hakları Derneği Genel Sekreteri Akın Birdal da birer konuşma yaparak uygulamaları kınadılar.

Bilindiği gibi geçtiğimiz ay içerisinde, tek tip öğrenci dernekleri kanunu-

(Devamı 7. sayfada)

Avrupa Parlamentosunun haklı kararı

Avrupa Parlamentosunun kararı, TC'yi insan haklarına, hukuka ve demokrasiye saygı göstermeye çağırıyor.

Avrupa Parlamentosu 20 Haziran günü aldığı bir çoğunluk kararıyla Türkiye'deki bugünkü faşist rejime ve şoven Türk burjuvazisinin tarihsel bazı "ayıplarına" parmak basarak, Türkiye hakkında aldığı kararların takip edilmesi için, Birleşmiş Milletler genel sekreterliğinden Avrupa Topluluğu zirvesine kadar pek çok kuruluşu göreve çağırdı. Alınan kararla;

● 1915-1917'de Ermenilere yönelik eylemler soykırım olarak nitelendi. Bu bağlamda AT Bakanlar Konseyi Türk hükümetinin bu soykırımı tanıması için Ankara nezdinde girişimde bulunmaya çağrıldı.

● Şimdiki Türk hükümetinin bu soykırımı tanımama, Yunanistan ile olan anlaşmazlıklarında uluslararası hukuka riayet etmeme, Kürtlerin varlığını inkâr etme, Kıbrıs'daki işgalci güçlerini çekmeme tutumunun ülkede gerçek bir parla-

(Devamı 7. sayfada)

Bir kaç temel çizgi

TÜSİAD'ın itirazı var. tek tek sanayici ve işadamları homurdanıyorlar. Herşey baştan tasarlandığı gibi gidiyor oysa. Nedir kuşkuları? Bir şeylerin kokusunu alıyor olmasınlar?

Özal'ı ikaz ediyorlar. Şu söze bakın: "Özal hükümeti bugün siyasal ağırlıklı bir hükümete dönüşmüştür. Özal hükümeti yönetime ilk geldiğinde tek kale maç oynayan futbol takımı gibi ekonomiye öncelik veriyordu. Sanki şimdi o hükümet gitti, yerine siyasete ağırlık veren bir başkası geldi." (N.Gezgin, *Cumhuriyet*, 19 Haziran 1987)

İlk bakışta "dam üstünde saksağan" gibi gözüküyor değil mi? Ne demek hükümetin "siyasileşmesi"? Bir ülkede en siyasi organ, hükümetten başka ne olabilir ki?

Sermaye çevreleri hükümeti "siyasileşmeye" karşı uyarıyorlar. Bunu 24 Ocak kararları'ndan muhtemel bir sapma olarak görüyorlar. "Siyasileşme" dedikleri şey, bir seçim ekonomisinin benimsenmesi ve bunun gereklerinin yerine getirilmesidir. Gerçekten de bu 24 Ocak Kararları'ndan belli bir sapma olurdu. Nedir işadamları için "tehlikeli" olan şey?

Ücretlerin giderek yüksek bir artış düzeyi tutturması, "tarım paketi" adı altında köylülere bazı kaynaklar aktarılması, piyasadaki alım gücünün yükselmesi (maliyet enflasyonu gidiyor, yerine talep enflasyonu geliyor dedikleri şey budur), mevduat faiz oranlarının düşürülmesi gibi tekelci sermaye elinde yoğunlaştırılmış kaynakların kısmen azaltılması ihtimalinden endişe ediyorlar.

Bize ne, ediyorlarsa etsinler, bizim esas sorunumuz demokrasi değil mi? Evet öyle ve zaten sorun da bu nokta üzerinde duruyor. 24 Ocak kararları, "seçim-meçim tanımayan" iktidarlarca uygulanabilir niteliktedir. Bu kararlar halka ödün, onun oyuna değer vermeye gelmezler. Muhtemel bir seçimin bugünkü "işveren cennetini" değiştirmesi ihtimali, sermayenin "büyüğünün" uykusunu kaçırıyor.

Bir seçimin böyle bir değişiklik yapabileceğinin belirtileri mi var?

Var veya yok, ama ya olursa? Bakın daha şimdiden işçiler grev silahını kınından çıkarmaya başladılar. Alışılagelmiş düşük ücret artışlarına imza atmak hiçbir sendikacı için artık kolay değil. Gençlik YÖK'e ve dipçiğe boyun eğmeyip silkiniyor. Solun, legal siyasi yelpazede toparlanmakta olduğunun belirtileri az değil. Yığınların tavrına bakıp kendi boyunu ölçmeye çalışan sosyal demokratlar, yavaş yavaş, en büyük eksikliklerinin, somut bir program ve atak bir demokrasi mücadelesi olduğunu anlama noktasına doğru geliyorlar. Demirel'in sağ taban üstünde genişleyen etkisi Özal'ın altını oyuyor ve bütün bunlardan dolayı her şey baştan, yani 12 Eylül günü tasarlandığı gibi gidiyor görünse de, gerçek durum derinden derine değişiyor, değişme istidadını açığa vuruyor. İş çevrelerinin "büyüklerinin" tek güvencesi olan Özal ekonomik hükümetinde ve Evren siyasal yönetiminde gedik açacak her şey, meselâ bir erken seçim, bu nedenle korkutucu geliyor. Erken seçim hesabına dalıp siyasileşecek bir

Dayanışma

(Devamı 7. sayfada)

İnsan Hakları Derneği Genel Kurulu yapıldı:

İşkenceye son verilmelidir

Genel Kurula sunulan raporda, 12 Eylül sonrasında en az 169 kişinin hapishanede veya poliste öldürüldüğü açıklandı.

İnsan Hakları Derneği kurucuları dokuz aylık bir boğuşmadan sonra dernek tüzüğünü İçişleri Bakanlığına onaylatabildiler ve 7 Haziran 1987 Pazar günü İnsan Hakları Derneği'nin genel kurulunu yaptılar.

Genel kurul coşkulu bir kalabalık tarafından izlendi ve çok sayıda konuşmacı söz aldı. Ayrıca genel kurula Metris, Bartın, Mamak, Çanakkale, Gaziantep, Kastamonu, Eskişehir cezaevlerinden ve genel kurula katılamayan kişi ve kuruluşlardan mesajlar geldi. Mesajlar okunurken izleyiciler tarafından yoğun olarak alkışlandı.

(Devamı 7. sayfada)

"Yasak" dernekler

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği ve Dil Derneği'nin faaliyetleri keyfi şekilde yasaklandı.

18 Nisan 1987 tarihinde Ankara Valiliğince kuruluş belgesi verilmiş bulunan Dil Derneği'nin faaliyeti yine Ankara Valiliği tarafından 4.6.1987 tarihli bir yazı ile durduruldu. Benzeri bir durum da 25.2.1987 tarihli alındı belgesi ile kurulmuş olan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin başına gelmiş, onun faaliyeti de Mayıs ayının başında durdurulmuştu.

(Devamı 7. sayfada)

Siz hiç tutuklandınız mı?

Türkiye'de insanlar "tutukluluk cezasıyla" yıllarca hapiste tutuluyorlar.

Türkiye'de, 12 Eylül'den sonra şöyle oluyor:

Bir ihbar, bir benzetme, bir iftira ya da bir kuşku üstüne tutuklanıyorsunuz. Veya işkenceye dayanamayıp üstünüze yıkılmak istenen suçu poliste kabul ediyor, mahkemede gerçeği açıklıyorsunuz. Sonuç değişmiyor. Bir ay, bir yıl, bir kaç yıl, bazen yedi yıl ve ne kadar süreceği belli olmayan bir zamanı hapiste geçiriyorsunuz. Bilahare suçsuz olduğunuz anlaşılıyor, salıveriliyorsunuz, ama yıllar süren bir hapisliğiniz oluyor. Yani düpedüz suçsuzsunuz. Ama ceza çekmişsinizdir. Türkiye'de tutukluluk, süresi uzadıkça uzayabilen bir cezadır.

(Devamı 7. sayfada)

G.Kore: Diktatörlük sarsılıyor

Güney Kore'de polis gücü muhalefeti bastırmaya yetmiyor.

DSF, 25 Haziran-27 Temmuz tarihleri arasında Kore İşçileri ve Halkıyla Dayanışma Ayı ilan etti.

Güney Kore'de diktatör Chun Doo Hwan'ın gelecek yıl yapılacak devlet başkanlığı seçimleri için iktidardaki "Demokratik Adalet Partisi'nden emekli general Roh Tae Woo'yu "seçici kurul"a tek aday göstermesi ülke çapında protesto ve gösterilere yol açtı.

Diktatör Chun Doo Hwan 1979 Ekim'inde cuntacı general Park Chun Hee'nin öldürülmesinden sonra ordu birliklerinin yardımıyla iktidara el koymuş, 1981'de devlet başkanı "seçilmişti".

Güney Kore seçim yasalarına göre üçüncü kez seçilmesi mümkün olmayan Chun, yerine muhalefetin rejimde bir değişiklik olmayacağını vurgulamak üzere "peruklu Chun" di-

(Devamı 7. sayfada)

Cem Karaca dönüyor

Avrupa'da yaşayan, oldukça fazla sayıda siyasi mülteci var. Neden siyasidir bilemiyoruz ama, ses sanatçısı Cem Karaca da bunlar arasında. TC vatandaşlığından da atılmış üstelik.

Şimdi dönüyor. Kendi tezgâhını oluşturdu. F.Almanya ziyareti sırasında Özal'la görüştüğü söylendi. Avukat tutup yolunu döşemeye çalıştı. Hakkındaki tutuklama kararı kalktı. Yeniden yurttaşlığa alınacağı kanaati de uyanınca dönüş gü-

(Devamı 7. sayfada)

DİSK'le dayanışma toplantısı yapıldı

DİSK'le dayanışma toplantısı 18 Haziran 1987 günü Köln'de yapıldı.

Toplantıya ilgi oldukça yoğundu. 5 binin üzerinde coşkulu bir katılım oldu. Konuk olarak katılanların ve toplantıya gönderilen mesajların sayısı da oldukça fazlaydı. Konuşmalar sık sık alkışlarla kesildi.

Toplantıda tüm konuşmacılar tarafından Türkiye'de faşizmin devam etmekte olduğu, "demokrasiye geçtik geçiyoruz" tantanasının aldatmacadan başka bir şey olmadığı vurgulaması yapıldı. "Bu toplantıda biraraya gelmemizin temel amacı, Türkiye'deki askerlere ve onların yardakçılarına hayır dediğimizi duyurmak, Türkiye'de demokratik haklar gerçekleştirilmediği sürece olayın üzerine gidileceğini bildirmek ve Türkiye demokrasi güçlerinin asla yalnız bırakılmayacağını ilan etmek içindir" dendi. Bugüne değin Avrupa'da ve tüm dünyada gösterilmiş olan işçi sendikaları arasındaki dayanışmanın bugün de Türkiyeli işçiler ile yapılmakta olduğu ve bu dayanışmanın giderek güçlendirileceği vurgulandı.

12 Eylül'ün üstünden 7 yıl geçmiş olmasına rağmen Türkiye'de rejimin, insanları hâlâ keyfi olarak tutukevlerine tıkabilmekte olduğu, ülke dışında yaşayanların vatandaşlıklarının ellerinden alındığı, bu durumda yüzlerce kişinin olduğu, DİSK ve benzeri davaların hâlâ sürdüğü, onbinlerce insanın hakkında yürütülen politik yargılamaların bir türlü son bulmadığı, işkencelerin eksilmeden devam etmekte olduğu üzerinde ısrarla duruldu.

Toplantıda konuşan DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk kısaca şunları vurguladı: "Ülkemizde çağdaş bir demokrasinin oluşabilmesi için:

- Temel hak ve özgürlüklere, sendikal hak ve özgürlüklere 1982 anayasasıyla getirilen tüm sınırlamalar;
- Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü sınırlayan 141,142 ve 163. maddeler;
- Sendikalar yasası, toplusözleşme, grev ve lokavt yasası, iş yasası, dernekler yasası, toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasası başta olmak üzere temel hak ve özgürlükleri düzenleyen yasalarda yer alan antidemokratik hükümler;
- Çalışanlar arasında işçi-memur gibi yapay ayrımlar;
- Grev hakkı üzerindeki tüm sınırlamalar;
- Bir insanlık suçu olan işverenlerin lokavt hakkı kaldırılmalıdır.
- Tüm çalışanlara grevli, toplusözleşmeli sendika hakkı sağlanmalıdır. Referandum benimsenmelidir. İşkenceler son bulmalıdır."

Konuşmacılardan DGB Genel Yönetim Kurulu üyesi Ilse Brusis de özetle şunları söyledi: "Gönül isterdi ki, hükümetlerimiz, Batı Avrupa'daki hükümetler, Avrupa Topluluğu ile Avrupa Konseyi çok daha somut ve kararlı tavır koymuş olsalardı, bugün Türkiye'deki asker olması gerektiği yere çoktan geri dönmek zorunda kalır ve dönerdi.

Sendikal özgürlüklerin olmadığı bir toplumda özgürlüklerin yaşayamayacağını çok iyi biliriz. Almanya'da Nasyonal Sosyalistler devleti ele geçirip, insanlık dışı diktatörlüklerini kurduklarında yaptıkları ilk işlem, gene sendikaları yok etmek olmuştur. Bunun tersine tek bir örnek gösterilemez.

Bu generallerin asker kafaları ne denli kibirle dolu olmalı ki, sendikalara ve siyasi partilere bir devlet düzeninin nasıl oluşması gerektiğini öğretmeye kalkıyorlar? Bu yetkiyi ve hakkı kimden aldılar? Yönetimi elinde tutan bu yetkililer tutukevlerindeki insanların eziyet ve işkence görmemelerini güvence altına almışlar mıdır?

Yargının karşısına sendikalar değil, onlar, Türkiye'yi özgürlüklerden yoksun hale getirenler çıkartılmalıdır. Onların:

- Çalışanların haklarını savunmak amacıyla görevini yapanların yargılanmasına, bu insanlara cani gözüyle bakılmasına hayır diyoruz.
- İstanbul'da 23 Aralık 1986 günü, bir gün içerisinde altı buçuk milyon gün hapis cezası veren askeri mahkemenin bu mantık ve akıl dışı vahşi kararına hayır diyoruz."

Toplantıya, 35 sendika birliğinin oluşturduğu ASK adına katılmış olan Avrupa Sendika Konfederasyonu Politik Sekreteri Fritz Rath da, DİSK davasının sürmesinin utanç verici olduğunu, bunu Türkiye'de de yetkililere söylediklerini ve burada bir kez daha belirtmekte yarar gördüklerini ifade etti. Sendikal mücadelenin özgürce sürdürülemediği bir toplumun özgür olamayacağını da belirten Rath "Türkiye'de sendikal haklar tamamen sağlanmadığı sürece işin peşini bırakmayacağız. DİSK'in haklarını ve malvarlığını istiyoruz. Biz tutucu Avrupa hükümetlerinin Türkiye ile ilişkilerine hayır diyoruz. Biz, Türkiyeli işçilerin burada, yerel seçimlerde oy kullanma hakkına hayır diyen Thatcher, Strauss, Kohl Chirac gibi, gericiler ve onların hükümetleri Türkiye'nin dostu olamazlar. Türkiye'nin dostu özgürlükleri savunan bizleriz..." şeklinde konuşmasını sürdürdü.

(üstte) Toplantıdan bir görünüm. (yanda) DGB GYK üyesi Ilse Brusis

DİSK ile Dayanışma Gecesine bir mesaj gönderen Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz da mesajında şunları belirtti: "DİSK sadece işçi sınıfının tarihinin değil, modern Türkiye'nin de önemli olaylarından birisidir. DİSK bir semboldür. Türkiye işçi sınıfının sömürüye ve baskıya karşı mücadelesinin, tavizsiz güdülen sınıf sendikacılığının, işçi sınıfının birliğinin, haksızlığa karşı direnişin, hak arama mücadelesinin, 1 Mayısların ve ilh. sembolüdür. 12 Eylül rejiminin DİSK'e yüklenmesi bundandır... Ama bunun tutmadığı ortadadır. Çünkü DİSK hem ülkemiz işçi sınıfına hem de uluslararası işçi hareketine çoktan malolmuştur.

"DİSK'in sahibi vardır. Ve bu sahip tarihin kendisidir, insanlığın ileri doğru akışıdır.

"DİSK'i DİSK yapan herkese, en başta da işçi sınıfımıza selam..."

BAKIŞ

E.Mahmut Soner

Şakası yok bu işin

Avrupa'da yaşıyoruz. Ailevi, mesleki, ahlaki ve kültürel dertlerimiz buradan kaynaklanıyor. Ama biz hâlâ, Türkiye'de yaşayan toplumun üyeleriyiz. Bu toplum nasıl yaşıyor ve nereye gidiyor? Kendimize sık sık sormamız gerekiyor.

Okuduğum gazete haberlerinden bir kenara not ettiklerimi yan yana getirip bir Türkiye resmi yapmaya çalıştım. Bakalım sizin kafanızdaki Türkiye imajına uyuyor mu?

★★★

İş kazalarında dünya birincisiyiz, trafik kazalarında da öyle. Geçen yıl 27 bin kişi trafik kazalarında ölmüş, iş kazalarında her gün 4 kişi ölüyor, yılda 151 bin iş kazası yaşanıyor.

İzmit SSK hastanesinde, Fatma Yıldız'ın karnından, on yıl önceki başka bir ameliyatta unutulmuş olan bir makas çıkarıldı.

Çayırova cam fabrikasında 65 bin lira maaşla çalışan Mustafa Kaplan, kalbi delik olan kızı Pınar'ı tedavi ettiremediği için bunalım geçiriyor.

Bisiklet ve top alamadıkları için çalmayı deneyen 3 çocuk Bakırköy adliyesinde, dinleyicilerin gözyaşları eşliğinde yargılandılar.

Geçim sıkıntısı nedeniyle cinnet getiren, 4 çocuk babası inşaat işçisi karısını boğarak kayıplara karıştı.

İshal salgını çocukları öldürüyor. 9 çocuk öldü, 381 çocuk tehlike altında.

Okullar bittikten sonra tatil yapamayıp, çeşitli işyerlerinde çalışarak ailesinin geçimine yardımcı olmaya çalışan öğrenci sayısında çok büyük artış olduğu saptandı.

Üyesi olduğumuz toplum büyük manevi acılar çekiyor. Çocuklar bundan muaf değiller. Çocuklarını koruyamayan toplumun geleceği olmaz. Çocukları ve insanları bu canavar rejimin elinden kurtarmak gerekiyor.

★★★

Borç yükünü kaldıramayan, senet ödemeyen esnaf iflas ediyor. İstanbul'da senede 25 bin küçük esnaf dükkân kapatıyor. Esnaf Dernekleri Başkanı Hüsamettin Tiyenşan "bıçak daha kemiğe dayanmadı" diyor.

Kiralar son altı yılda 40 kat birden arttı. konut açığı 3 milyonu geçti. Yılda 500 bin konut ve bunun için 4 trilyon lira gerekiyor. Türkiye'de bu yüzden "barınaksızlara barınak yılı" sessiz geçiştiriliyor.

Memur geçinemiyor. Emekli Sandığı 500 bin memura borç verdi. Sivas'ta yakalanan 47 dilencinin Devlet Demiryolları'nda ve Belediye'de çalışan işçiler ve memurlar olduğu anlaşıldı.

Mutfak yanıyor. meyve tane hesabıyla satılıyor. Etin kilosu 3 bin lirayı geçti. Asgari ücret ekmek giderini karşılamıyor.

İşadamı Vehbi Koç, kalkınmamızın yolunu gösterdi: "Az çocuk, iyi eğitim."

Halkın bu ekonomik yoksulluğu, bir tarım ülkesinde çektiği bu açlık neden? Buna karşılık, bir kaç milyonluk bir toplum kesimi kazandıkça kazanıyor; bu nasıl mümkün ouyor? Bir çaresi olmalı değil mi bunun? Bunun üstünde kafa patlatmak, çözüm için ne gerekiyorsa yapmak gerekiyor.

★★★

Ana okulları dahil, ilk, orta, lise ve meslek okulları toplamını aşan cami sayısı artmaya devam ediyor.

Ödüllü muhbirlik yasasına uyacak şekilde her kuruluş kendi iç yönetmenliğini hazırlıyor. Milli Eğitim'de müdür öğretmenleri, öğretmenler de öğrencileri izleyip ihbar etmekle yükümlü olacaklar.

Hapisteki bir iş adamını, tecavüz suçlamasından kurtarmak için 17 yaşındaki kız hakkında "hayat kadını" raporu veren komiser Aksakal ve polis M.Kurt 4 yıl 2'şer ay hapse mahkum oldular.

İşkenceyle adam öldürmek suçundan 14 polis ağır cezada yargılanıyor.

Milli piyango gezici bayileri köylere kadar yayıldı. Köylerde bilet satışlarının çok iyi gittiği söyleniyor.

Üyesi olduğumuz toplum, bu rejimin elinde, ahlaki, kültürel bakımdan da hızla aşınıyor. Umudunu olmadık yollara döküyor. Tedbir almak gerekiyor. Tedbir için her şeyi göze almak gerekiyor.

★★★

Evren fiyatlara şaşırdı. (Milliyet 11 Haziran)

★★★

Bütün toplumun Evren gibi, Özal gibi düşünmeye ve konuşmaya alışması gerekiyor. Farklılıkları gidermek için bazı farklılıkların giderilmesi istendi. Başbakanlık Basın Yayın Enformasyon Müdürlüğü duyurusuyla basında kullanılan bazı terimlerin yerine yenileri getirildi:

Kullanılagelen terimler	**Bu terimlerin gerçek mahiyeti**
1. Gerilla, Kır Gerillası, Şehir Gerillası, Asi, Peşmerge.	*1. Terörist, Kanun Kaçağı, Eşkiya, Şaki, Haydut*
2. Kürt Ulusal Kurtuluş Savaşı, İsyan.	*2. Eşkiya Faaliyetleri, Terörist Faaliyet*
3. Ayrılıkçı Sol Unsur, Ayrılıkçı Güçler, Bölücü Çete.	*3. Eşkiya, Caniler, Teröristler*
4. PKK, KAWA-KUK, APOCU	*4. Dış Güçlerin maşa(ları)*
5. Muhbir	*5. Güvenilir Kaynak*
6. Temizlik Harekâtı, operasyon	*6. Suçluların Aranması*
7. Güneş harekâtı, Huzur Harekâtı, Silahlı Kuvvetler'in Harekâtı,	*7. Güvenlik Güçlerinin Harekâtı*
8. Komutan, Vali, Kaymakam, Emniyet Müdürü vs.	*8. Bir Yetkili*
9. Kürt, Kürt Türkleri	*9. Türk, Vatandaş*
10. Yurt, Yurttaş	*10. Vatan, Vatandaş*

Bu kadar yabani, insana, çocuklara, emekçilere, toplumun iffet ve namusuna bu kadar düşman bir yönetim altında yaşanmaz. Elimizden geleni ardımıza koymadan bu beladan kurtulmanın yolunu yordamını bulmalıyız, bulmak zorundayız.

Fabrikalardan işçi haberleri

Eski adı Paktaş yeni adı Sümer Tekstil

Yeni adı Sümer Tekstil olan işyerimizde 5 ay önce şube kongresi yapıldı. Adaylardan birisi işçilere daha yakın olan ve herkesçe demokrat olarak bilinen bir arkadaşımızdı. Diğeri "ben solcuyum ama parti tutmam" diyerek açıkça yalan söyleyen birisiydi. İşveren bütün çabası ile bu ikinci kişinin seçilmesini istiyordu.

İşverenin açıktan desteklediği bu aday yanına kendine benzer arkadaşlarını da bularak iş başına geldi. Seçimlerden önce işçi hakları konusunda bol keseden atan bu kişiler seçimlerden hemen sonra esas durumlarını hemen sergilemeye başladılar. Bu ekibin işçi hakları konusunda uzaktan yakından hiç bir bilgileri de yoktu, işçi haklarını savunma diye en küçük bir dertleri de.

Geçtiğimiz günlerde klimacı olan bir arkadaşımız gece pazar mesaisinde çalışırken yüksek bir yerden düşüyor ve ölüyor. Olay işverenin hiç mi hiç umurunda değil, ölen bir insan mı, yoksa hayvan mı belirsiz.

Yine bundan bir süre önce iki arkadaşımız işten atıldı. Bunlardan birisi daha önce siyasi olarak yargılanmış ve beraat etmiş. Bu arkadaş işe girip 6 yıl çalıştıktan sonra bir gün polisler tarafından polis okuluna götürülüyor, orada bir hafta tutuluyor, bir yığın işkenceden geçiriliyor ve bırakılıyor. Arkasından işveren 17. maddeye dayanarak kıdemsiz, tazminatsız çıkışını veriyor. Öbür arkadaşımız güya şefine küfür etmiş. O bahane ile o da işten atılıyor.

Bir diğer taraftan yemekler akla hayale gelmeyecek kadar bozuk çıkıyor. Yemeklere karşı bir yemek yememe boykotu yapmaya kalktık, sözde olur denmesine rağmen, iş yapmaya gelince yapılamadı.

İşverenlerin her yerde uygulamaya çalıştıkları ve bizim işyerimiz Sümer Tekstil'de başardıkları kendi çıkarlarına uygun sendikacıları seçtirme işinden sonra arkadaşımızın iş cinayetiyle ölmüş olması, kimi arkadaşların işten atılması, yemeklerin çok kötü olması vb. bir yığın sorun karşısında sendikacılarımızın kılları bile kıpırdamıyor. Ama bu günler çok uzun sürmeyecektir. Sınıf bilincimiz arttıkça, işverene karşı işçiler olarak birlikte olmanın zorunluluğunu kavradıkça, bu sorunları birer birer aşacağız.

Bir okur

Rabak'ta iş kazaları zinciri

Son aylarda Kağıthane'deki Rabak bakır fabrikasında hemen hergün iş kazası oluyor. Geçtiğimiz günlerde üst üste gelen iş kazaları, sıradan kazalar olmaktan öte hayati tehlikeler içermektedir. İsmet Koçak arkadaşımız 18 Mayıs günü elekroliz servisinde 08.00-16.00 vardiyasında çalışırken, platin, altın, gümüş vb. değerli metallerin çamurunu varillere doldurma anında kaza meydana gelmiş, arkadaşın karın boşluğu yarılmış ve hastaneye kaldırılarak dikiş atılmıştır.

20 Mayıs günü 16.00-24.00 vardiyasında pres servisinde çalışan Recai Yava arkadaşımız testerede pirinç çubuk keserken gözüne pirinç tozu kaçmış, toz gözünden ancak hastanede çıkarılabilmiştir. Aynı gün aynı vardiyada kuyu dökümhanesi olarak bilinen serviste, saat 23.00 sıralarında yapmakta oldukları döküm metalinin patlaması sonucu o anda potanın başında bulunan 3 arkadaşımız, Mustafa Delipınar ağır olmak üzere, Ramazan Bahar ve Cengiz Azaklı yanmışlardır.

21 Mayıs günü de pres ünitesinde 08.00-16.00 vardiyasında çalışan Fuat Gültekin'in ayağına pirinç kütüğü düşmesi sonucu arkadaşımızın ayağı ezilmiştir. Bu arkadaşımız da hastaneye kaldırılarak tedavi görmüştür.

Rabak'ta olup biten bu iş kazalarının nedenleri: Herşeyden önce Rabak işvereni iş sağlığı ve iş güvenliği konularında gerekli önlemleri almamaktadır. Bir çok üretim biriminde koruyucu malzemeler olmayıp, varolanlar da ihtiyaca cevap vermemektedir. Aşırı soğuk ve sıcaklara karşılık, yüksek ses, zehirli gaz, duman gibi insanın normal çalışmasını engelleyen faktörler ihmal edilmekte, çözümlendiği söylenenler ise yasak savmaktan öteye gitmemektedir. Bir de son günlerde üretimin daha fazla artırılması için oldukça yoğun baskılar yapılmaktadır. Öyle ki, bazı servislerde üretim artırma komiteleri kurulmuştur. Bu baskılar sonucu aşırı derecede yorulan işçilerin iş saatlerinin bitimine doğru normal düşünme yetenekleri bile azalmakta, dikkatleri dağılmakta ve bir de moral çöküntüsü eklenince arkadaşlar kolayca iş kazası ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Üç arkadaşımızın yanmasına neden olan kazada da çok açık olarak fazla üretim yaptırma zihniyeti kendini göstermiştir. Döküm servisinde, döküm anında potaların soğumasını sağlayan basınçlı suyun biriktiği su kuyusu yıllardır temizlenmediği için, kuyunun dibinde oluşan metal tortusundan kuyudaki suyun dolaşımını sağlayan devir-daim pompaları sağlıklı çalışamamaktadır. İşverenin bu ihmali sürekli kendilerine ikaz edilmesine rağmen, bir türlü üretime ara verip kuyunun temizliği yaptırılmamıştır. Daha önce de döküm anında patlamalar olmuştu. Ama o patlamalar 20 Mayıs günü oluşan patlama kadar güçlü değillerdi. Bir de o gün metalin sıcaklığı normal sıcaklığın üzerine çıkmıştı. Servis teknisyeni bu durumu gördüğü halde üretime devam edilmesini istemiş ve sonuçta da patlama meydana gelmişti.

İş cinayetleri ve iş kazalarının hemen hepsinin işverenlerin ihmalinden kaynaklandığını biliyoruz. Daha fazla çalıştırarak işgücümüzü, emeğimizi, alınterimizi patronlar zaten sömürmekteler, onlara bir de canımızı vermeye niyetimiz yoktur.

Rabaktan bir okur

110 bin barışsever yürüdü

F.Almanya'nın başşehri Bonn'da barış hareketi tarafından "Atom Füzelerini Hurdaya Çıkaralım" ana sloganıyla 13 Haziran tarihinde bir miting düzenlendi. Hava koşullarının kötü olmasına, gerici Kohl hükümetinin miting için istenen yeri son ana kadar vermemekte direnmesine rağmen, düzenlenen mitinge 100 binin üzerinde barışsever katıldı.

F.Almanya'nın çeşitli yörelerinden 13 özel tren ve 1500 otobüsle Bonn'a gelen barış savaşçıları, o gün, Avrupa topraklarına yerleştirilmiş Amerikan atom füzelerinin yerlerinden sökülmemesinde patronundan daha patron davranan gerici Kohl hükümetine bir şamar daha indirdi. Hükümet ortaklarından olan CDU'nun genel sekreteri telaş ve kızgınlıkla, bugün yaşamakla eşanlam taşıyan, ekmek kadar, su kadar, hava kadar ihtiyaç ve zorunluluk olan barış davasını ve barış için aktif mücadele edenlerin eylemlerini "politik geleceği olmayan, içi boş bir hareket" olarak değerlendirme gafletine düşebildi.

Bonn'da düzenlenen mitingde açılış konuşmasını yapan M.Jansens, barış hareketinin F.Almanya'da nasıl geliştiğine değinerek, bugün silahsızlanma için gerçek bir fırsat olduğunu, barış hareketinin yaşama cesareti verdiğini belirtti.

Daha sonra konuşma yapan Yeşiller Partisi milletvekili Petra Kelly, "biz atom silahlarının konumlandırılması kararının şartsız olarak kaldırılmasından yanayız" diyerek, yakın bir tarihe kadar Amerika'ya ait olan ve onun muhafazası altında bulunan atom füzelerinin birden bire "Alman silahları" olarak takdim edilmeye çalışılmasını mahkum etti.

Bonn barış mitinginde 110 bin kişi toplandı.

SPD'nin yeni Genel Başkanı Hans-Jochen Vogel ise konuşmasında, çifte sıfır-çözümünün ikircimsiz olarak vakit geçirmeksizin gerçekleştirilmesini, "caydırma" stratejisinden vazgeçilmesini ve konvansiyonel silahların da azaltılmasını istedi. Çeşitli meslek dallarından insanların yaptıkları konuşmalarda özellikle belirttikleri konular, üzerinde durdukları olgular, günümüzde silahsızlanmanın şartlarının yakalanmış olduğunu ve bunun mutlaka ve mutlaka değerlendirilmesi gerektiği şeklinde oldu.

Tanınmış müzik gruplarının barış türküleriyle renk kattıkları 13 Haziran Bonn gösterisinin sonunda F.Alman Barış Hareketi'nin hedefleri bir kere daha açıklandı. Buna göre:

- Tüm orta menzilli füzeler ve Pershing 1A sökülmelidir.
- Yıldız Savaşları projesine son verilmelidir.
- Kimyasal silahlar yok edilmelidir.
- Konvansiyonel silahlarda da silahsızlanma başlatılmalıdır.
- Atom denemeleri derhal durdurulmalıdır.
- Askeri nükleer sanayii olan Kalkar, Gronau, Hanau ve Wackersdorf kapatılmalıdır.

Barış gösterisi yüz binlerce kişinin ortak talebiyle sona erdi: "Barışın Avrupası olmak istiyoruz."

Hamburg'da DİSK'le dayanışma toplantısı yapıldı

Geçen ay gazetemizde duyurusunu yaptığımız Hamburg'daki DİSK ile dayanışma toplantısı, Hamburg Gurbetçi Gençlik Girişimi tarafından 17.6.1987 günü akşamı oldukça coşkulu biçimde gerçekleştirildi. DİSK Genel Yönetim Kurulu üyesi Yaşar Arıkan, DGB Genç İşçiler Sorumlusu, Uluslararası Af Örgütü Hamburg temsilcisi, Hamburg SPD gençlik sorumlusu toplantıya katılarak birer konuşma yapmışlardır. Yaşar Arıkan konuşmasında özetle şunları söyledi: "Ülkemizde baskı ve işkencelerin devlet politikası haline getiridiği, onbinlerce insanın hâlâ zindanlarda tutulduğu, hak ve özgürlüklerin yok edildiği dönem bugün de devam ediyor. Örgütümüz DİSK'e üye sendikaların faaliyetleri durduruldu. Yüzlerce sendikacıya ağır cezalar verildi. Hâlâ DİSK ve benzeri davalar sürüyor.

Bugün dünya halklarının önünde duran en önemli sorun emperyalistlerin ve savaş kundakçılarının körüklediği silahlanma yarışına ve yeni tip imha silahlarına karşı çıkmaktır. Emperyalist güçlerin her türlü yalan ve demagojilerine rağmen dünyanın dört bir yanında barış mücadelesi çığ gibi büyümeye devam ediyor."

"Haydar Saltık katildir"

12 Eylül 1980'de silah zoruyla iktidarı gaspeden Evren cuntasınca oluşturulan ve Türkiye emekçi halklarına kan kusturan uygulamaları yürüten Milli Güvenlik Konseyi'nin Genel Sekreterliği'ne Haydar Saltık getirilmişti.

Bu görevinden emekli olduktan sonra, gerçekleştirdiği hizmetlerine karşılık İsviçre Büyükelçiliğine atanan Haydar Saltık'a karşı bu ülkede çeşitli protesto eylemleri düzenlenmişti. İsviçre'de yaşayan Türkiyeli demokrasi güçleri ve İsviçrelilerin oluşturduğu "Haydar Saltık'ın Elçi Atanmasına Karşı Komite"nin bu kapsamda 11 Eylül'den 1986 tarihinde Bern şehrinde Türkiye Büyükelçiliği önünde düzenlediği protesto gösterisinde taşınan pankartlardan dolayı mahkemeye intikal etmişti.

Bern'deki IX. Mahkemede süren dava 26 Mart 1987 tarihinde sonuçlandı. Mahkemenin, "Saltık'ın Elçi Atanmasına Karşı Komite"nin çeşitli bilgileri de içeren savunmasına dayanarak verdiği karar şöyle: "TC Bern Büyükelçiliği emekli general Haydar Saltık, 12 Eylül 1980 askeri darbesinde aktif rol almış, Milli Güvenlik Konseyi Sekreterliği yapmıştır. Ayrıca İstanbul Sıkıyönetim Komutanı olarak çok sayıda işkence ve idamdan doğrudan sorumludur. Kendisine 'katil' demek suç sayılmaz."

22 Haziran'da Hattingen'de düzenlenen miting "Hattingen Şehri Yaşamalıdır" sloganı ile olayın aynı zamanda 60 bin nüfuslu Hattingen'in meselesi olduğunu gösterdi.

Çelik işçileri yürüyor!

F.Alman çelik işverenlerinin 30 bin üzerinde işçiyi işten çıkarma planları yürürlükte. Buna karşılık çelik işçilerinin işyerlerini koruma mücadelesi de gün geçtikçe yükseliyor.

Geçtiğimiz Mart ayı içinde düzenlenen ve çelik işçilerinin yanısıra esnafın, öğrencilerin, memurların işlerini bırakarak desteklediği mitinglerin devamı olarak düzenlenen gösterileri bu sefer de kent sakinleri, din adamları, esnaf ve öğrenciler yoğun olarak desteklediler.

Bu doğrultuda 22-23 Haziran tarihlerinde Dortmund, Hattingen ve Duisburg şehirlerinde Metal işçilerinin sendikası IG Metall'in düzenlediği yürüyüş ve mitinglere onbinlerce işçi katıldı.

Çelik işverenlerince uygulamaya sokulacak işten çıkarmalardan, bu işkolunda yoğun olarak çalışan Türkiyeli işçilerin de diğerleri gibi etkileneceği ortada. Öyleyse, emeğiyle geçinenler, demokrasi güçleri, ilericiler, gerici Kohl hükümeti ve çelik işverenlerinin oynamak istedikleri oyunu bozmak için harekete geçmeli, önümüzdeki dönemde yoğunlaşacak eylemlere daha kitlesel katılmalıdırlar.

Türkeş F.Almanya'da protesto edildi

MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in 6 Haziran'da F.Almanya'nın Hamm şehrinde toplanan faşist Türk Federasyonu'nun kongresinde ve daha sonra diğer şehirlerde düzenlenen toplantılarda boy göstermesi, Türkiyeli demokratik örgütlerin ve F.Alman demokratlarının yoğun tepkisiyle karşılandı ve protesto edildi.

Sözde mahkum edilip, kamu hizmetlerinden yasaklanmasına rağmen, başbakan Özal'ın özel izni ve yeşil diplomatik pasaportla yurt dışına çıktı. Türkeş, F.Almanya'ya girişi yasak kişiler arasında olduğu halde, elini kolunu sallayarak bu ülkeye geldi ve gövde gösterilerine kalkıştı.

Türkeş faşist selamıyla

Bu durum Alman Sendikalar Birliği (DGB), SPD, Yeşiller, DKP'nin yoğun desteğiyle Türkiyeli demokrasi güçleri tarafından şiddetle protesto edildi. Federal hükümetin içişleri bakanı Zimmerman'ın emriyle giriş yasağı kaldırılan Türkeş'in gelişi Kuzey Ren Vesfalya eyaletinin SPD'li içişleri bakanı Schnoor tarafından "skandal ve provokasyon" olarak nitelerken, DGB, hükümetin Türkeş'i istenmeyen kişi ilan etmesini ve F.Almanya'ya girişini yasaklamasını istedi. Yine DGB'nin çağrısı ile Türkiyeli ve F.Alman demokratik güçleri faşistlerin kongre topladıkları 6 Haziran günü Hamm şehrinde bir protesto gösterisi düzenlediler. DGB çağrısında faşist ideolojinin yayılması ve Hamm'da böyle bir toplantının yapılabilmesi şiddetle protesto edilirken "yabancı işçilerin toplumumuzdaki eşitlik ve uyum içinde yaşamalarını amaçlayan politikanın gerçekleşebilmesi faşist ve nasyonalist girişimler varoldukça mümkün olmayacaktır" denildi.

Türkeş'in F.Almanya'da elini kolunu sallayarak gezebilmesi için Türkiye'deki faşist rejim ile gerici F.Alman hükümeti ellerinden gelen yardımı gösterdilerse de demokrasi güçlerinin tepkisi Türkeş'in ve faşist bozkurtlarının gövde gösterisi hevesini kursaklarında bıraktı.

Ravensbrück'ten bugüne

Moringen, Lichtenburg, Ravensbrück. 1933'ten 1945'e uzanan yolda insanlığa karşı en ağır suçların işlendiği, buna karşılık, insan olma onurunun öylesine görkemli savunulduğu üç durak.

Moringen, 1933'te Nazilerin iktidarı ile birlikte kurulan ilk kadın toplama kampı; 1933-1945 yıllarında yüzbinlerce kadın için insanlıkdışı koşullarla dolu yolun başlangıcı. 1933-1938 yıllarında Moringen'de sergilenen vahşeti Lichtenburg (1938-1939) ve Ravensbrück (1938-1945) kamplarında sergilenenler izledi. Faşizmin yenilgisiyle birlikte Ravensbrück'ün kapıları özgürlüğe açıldığında bu kamptaki 133 bin kadından yalnızca üçte biri hayatta kalabilmişti.

O günden bu yana toplama kampından kurtulanlar yaşanılan acıları sonraki kuşaklara bir direniş birikimi olarak aktarmayı kararlılıkla sürdürdüler. Örneğin Ravensbrück'ten sağ kalanlar, bulundukları ülkede Ravensbrück Kampı grupları kurdular. Bunlar Ravensbrück grupları olarak uluslararası planda da birlik oluşturdular.

Gertrud Müller toplantıda konuşurken

Ravenstbrück'ten kurtulanlar bir arada.

Bu gruplardan Ravensbrück F.Almanya grubunun yıllık toplantısı bu kez 12-14 Haziran günleri Essen ve Mülheim kentlerinde yapıldı. F.Almanya'dan diğer toplama kampı gruplarının ve Fransa'dan Ravensbrück grubu temsilcilerinin de aralarında bulunduğu konukların katıldığı toplantı sırasında Essen'de "Toplama Kampında Kadınlar" sergisi açıldı. Grup Başkanı Gertrud Müller de yaptığı konuşmada 1933 yılında kurulan Nazi toplama kamplarına ilkin komünistler, sendikacılar ve diğer antinazi siyasi güçler başta olmak üzere milyonlarca insanın gönderildiğini, daha sonra ise otuz kadar ülkeden milyonlarca insanın bu kamplarda hayatını yitirdiğini belirtti. Müller'in konuşmasında andığı isimler, yerler, olaylar, acılar ve direniş toplantıda hazır bulunan 25 civarında kamp arkadaşı tarafından sessizce ama toplantıya katılanları son derece duygulandıran bir şekilde onaylanıyordu. Ama bu yalnızca bir anma değildi, şu mesajı bugüne kararlılıkla taşıyordu: Nie wieder Faschismus! Nie wieder Krieg!

DAYANIŞMA/Essen

F.ALMANYA'DA

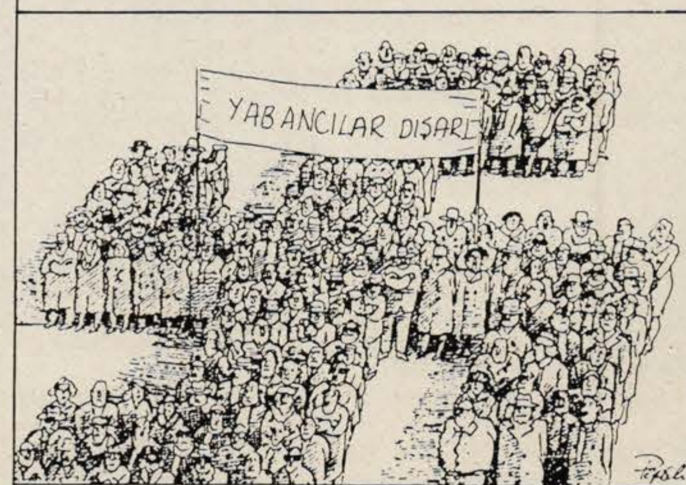
Yabancı düşmanlığı tırmanıyor

Gerici Kohl hükümetinin yönetime gelmesinden bu yana hızla tırmanan yabancı düşmanlığı, bu ülkede yaşayan yabancıların canlarına, mallarına malolmaya başladı.

Yüzlercesinin içinde günlük basına yansıyanlardan görüldüğü gibi, neo-faşistler sokaklarda yabancılara fiili saldırılarda bulunuluyor, yabancıların oturduğu evler kundaklanıyor. Geçtiğimiz Mayıs ayı içinde Wuppertal şehrinde neo-faşistler tarafından kundaklanan bir binada 3 Yunanlı yanarak öldü, binada oturan diğer yabancılar da çeşitli yerlerinden yaralandılar.

F.Alman İçişleri Bakanı F.Zimmermann yabancılar yasasının daha da gericileştirilmesi için çalışmalar yapıyor. Yabancıların demokratik hak ve özgürlüklerini koruma doğrultusunda çalışmalar yapan yabancı işçi derneklerini kapatmak için provokasyonlar düzenleniyor. Yine bu doğrultuda İçişleri Bakanı Zimmermann'ın partisi olan ve Bavyera eyaletinde faaliyet gösteren CSU, bu eyalette çok yoğun olan yabancı düşmanlığını, şu anda yoğun olarak gündemde tutulan AIDS hastalığı vesilesiyle yasalara bağladı. Bu eyalete giriş çıkışlar yabancılar için iyice zorlaştırıldı.

Buna karşı demokrasi güçlerinin tepkisi de güçleniyor. Örneğin Haziran ayında Wuppertal'daki neo-nazi saldırılara karşı düzenlenen "Yabancı Düşmanlığı ve Irkçılığa Karşı" gösteriye 800'den fazla insan katıldı.

KOMKAR 9. Kongresini yaptı

F.Almanya'da yaşayan Kürt işçilerinin demokratik örgütü KOMKAR 9. Olağan Kongresi'ni 20-21 Haziran tarihlerinde Düsseldorf şehrinde yaptı.

"Nükleer silahlardan arındırılmış bir dünya", "Kürt ulusuna kendi kaderini tayin hakkı", "Türkiye ve Kürdistan halklarıyla dayanışma", "Yabancılara yerel seçim hakkı", "35 saatlik çalışma haftası" şiarları altında düzenlenen Kongre, Mayıs ayı içinde Hannover şehrinde öldürülen Ramazan Adıgüzel'e ithaf edildi.

Çeşitli siyasi parti ve demokratik örgütlerin mesaj gönderdiği Kongre'ye, Gerçek Avrupa Dayanışma Komitesi; yurtdışındaki demokratik kitle örgütlerinin önlerinde Türkiye ve T.Kürdistanı'nda gelişen demokrasi mücadelesine destek olmak ve içinde bulunulan ülkelerde gelişen her türlü demokratik hareketin içinde olmak gibi ikili bir görevin olduğunu ifade eden bir dayanışma mesajı iletti.

Lübnan Başbakanı Kerami öldürüldü

Lübnan Başbakanı Raşit Kerami, geçtiğimiz 1 Haziran'da Trablus-Şam kentindeki yazlık evinden bindiği askeri helikoptere yerleştirilmiş bir bombanın patlaması sonucu öldürüldü.

Ülkenin en çok saygı gören liderlerinden olan Kerami, 37 yıl süren politika yaşamında, 1955'ten bu yana 9. kez başbakan olarak görev yapıyordu.

Bilindiği gibi, Batı Beyrut'ta kan dökülmesine Lübnan ordusunun "bekle ve gör" politikası gereğince seyirci kalması üzerine Kerami, Suriye'den birliklerini kente göndermesini istemiş, sağcı hristiyan örgütler ise iç savaşın yeni bir aşamasını başlatma tehdidinde bulunmuşlardı. Ülkede ana siyasi gruplar arasında artan gerginlik üzerine, Kerami 1984 Nisan'ından bu yana sürdürdüğü başbakanlık görevinden istifa etmiş, ancak devlet başkanı Cemayel aşırı sağ kanattan gelen baskılara rağmen istifayı onaylamamıştı. Kerami, geçici olarak görevine devam ediyordu.

Öldürülmesi, doğum yeri olan Trablus-Şam başta olmak üzere tüm Lübnan'da, Ortadoğu ülkelerinde ve dünyada büyük tepkilere yol açan Kerami Lübnan'ı bölmeye ve ülkenin güneyinin İsrail tarafından işgaline yönelik emperyalist-siyonist planın önde gelen bir muhalifiydi ve İsrail işgalinden sonra dayatılan 1983 Mayıs anlaşmasını imzalamayı reddetmişti. Kerami İsrail'le, BM'in 425 sayılı kararında belirttiği üzere işgal güçlerinin tümden geri çekilmesini ve BM Barış Gücü askerlerinin Lübnan birlikleri ile birlikte sınırda görev yapmasını öngörmeyen hiç bir anlaşma imzalamayacağını belirtmişti. Kerami eşitlik temeline dayalı demokratik bir sistem çerçevesinde farklı toplulukların birlikte, barış içinde yan yana yaşamalarının gerçekleşmesi yolunda yorulmaksızın çaba sarfetmiş, bu doğrultuda anayasanın değiştirilmesi, siyasi ve ekonomik koşulların düzelmesi için yoğun gayret göstermişti.

Şu anki Lübnan anayasasına göre, Lübnan devlet başkanının hıristiyan maronit, başbakanın sunni, parlamento başkanının ise şii olması gerekiyor. Ülkedeki ilerici güçler, suni dengelere dayanan bu sistemin değiştirilerek demokratik bir reforma gidilmesini talep ediyorlar. Çünkü böylesi durum, İsrail ajanlarının çeşitli çeşitli sabotaj ve katliamlara başvurarak, hassas dengeleri bozmaya ve ülkeyi kendi siyasi amaçları doğrultusunda "dini kantonlara" bölmeyi amaçlayan politikalarına olanak yaratıyor.

Oysa değişik politik örgütleri birleştiren bir ortak payda var: Ülkeyi İsrail saldırganlığına karşı korumak için mücadele. Ülkenin toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını hedefleyen bu mücadelenin başarısı, ülkedeki tüm ilerici güçlerin birliğinden geçiyor. Ancak bu şekilde emperyalizm ve siyonizmin hesapları boşa çıkarılabilir ve Lübnan halkı 12 yıldır süregelen ve sürekli dış müdahaleye açık olan iç savaşın acılarından kurtulabilir.

Şili'de katliamlar protesto edildi

Şili'de faşist Pinochet rejiminin 16 temmuz'da on iki genci daha katletmesinin ardından Demokratik Halk Hareketi (MDP) öncülüğünde başkent Santiago'da Moneda Başkanlık Sarayı önünde büyük bir protesto yürüyüşü yapıldı. Polis göstericilere saldırdı, bir kadın ağır yaralanırken, çok sayıda insan tutuklandı.

Polis açıklamalarında "güvenlik güçleri ile çatışma" olarak örtbas edilmeye çalışılan katliamla ilgili tanık ifadeleri Arjantin gazetelerinde yayınlandı. Ricoleta mahallesi sakinleri çok sayıda polis aracının gençlerin bulunduğu evi sardığını ve dakikalarca ateş edildiğini gördüklerini belirttiler.

Irkçı rejim çocuklara savaş açtı!

Güney Afrika'da 12 Temmuz 1986'da olağanüstü hal ilanından bu yana ırkçı rejim 25 bini aşkın insanı tutukladı. Bunların % 40'ı çocuk ve genç. 16 Haziran 1976'da Soweto'da gösteri yapan 1000 gence ateş açarak 575'ini katleden ırkçı rejimin 11 senede katettiği yol işte bu! Gün geçmiyor ki siyahların yaşadığı sokaklara polis panzerleri dalmasın, çocukları aracın içine çekerek dövüp, işkence etmesin. Hapislerde elektrik işkencesinden geçirilen çocuklar ırkçı rejimin kurduğu toplama kamplarına atılıyor.

13 yaşında bir genç başından geçenleri şöyle anlatıyor:

"... Sabah beşte annem beni mısır unu ve et almaya göndermişti. Siyah bir polis beni yakaladı ve bana vurmaya başladı. Otobüsleri taşlayanların arasında benim de bulunduğumu söylüyordu. Beni arabanın içine itekledile ve polis karakoluna götürdüler. Arabada 12 çocuk daha vardı... Orada üç hafta tuttular. bu süre boyunca hep dövdüler. 'Otobüsleri biz taşladık' dedirtmek istiyorlardı."

Johnny Mashiane. 15 yaşında. Irkçı rejimin hapishanesine düşmeden önce sağlıklı bir çocuktu. Çıktığında ise psikiyatri kliniğinde tedavi olması gerekti. Dili tutulmuş halde, konuşamıyor.

Avrupa'da seçimler

İtalya

İtalya'da Hristiyan Demokrat, Sosyalist, Cumhuriyetçi, Sosyal Demokrat ve Liberal partilerden oluşan koalisyon hükümetinin parlamentodan güven oyu alamaması ile bu ülkede sayısız hükümet krizlerinden biri daha yaşanırken, parlamento son 15 yılda beşinci kez erken seçim için dağılıyordu. 14 Haziran'da yapılan seçimlerin sonucu komünist Parti ile işbirliği reddedildiği sürece, hükümet krizlerinin süreceğini bir kez daha gösterdi.

Senato seçim sonuçları şöyle: İtalya Sosyalist Partisi % 10,9'la 36 sandalye (1983'te % 11,4'le 38 sandalyesi vardı), İtalya Komünist Partisi % 28,3'le 100 sandalye (1983'te % 30,8'le 107 sandalyesi vardı), Hristiyan Demokratlar % 33,6'yla 125 sandalye (1983'te % 32,4'le 120 idi) kazandılar.

İlk kez seçimlere katılan Yeşillerin % 2'lik oy oranı Senato'ta temsilci çıkarmaya yetmezken, diğer partilerden Cumhuriyetçiler % 4, Liberaller % 2, Sosyal Demokratlar % 3 oranında oy aldılar.

Milletvekili seçimlerinde ise, Sosyalistler % 14,3'le 94 sandalye (1983'te % 11,4'le 73), Komünistler % 26,6'yla 177 sandalye (1983'te % 29,9'la 198), Hristiyan Demokratlar ise % 34,3'le 234 sandalye (1983'te % 32,9'la 225), Yeşiller de % 2,5'lik oy oranıyla 13 sandalye aldılar.

Britanya

Büyük Britanya'da 11 Haziran'da yapılan erken seçimleri iktidardaki Muhafazakâr Parti kazandı. Thatcher hükümeti gerek iç, gerek dış politikada, çalışanların ve barışın çıkarına alabildiğine sert saldırırken, seçim kampanyasını "yeni muhafazakâr" politikaları "üzerinde güneş batmayan imparatorluk" imajı ile bütünleştirerek yürüttü. Muhafazakârların yine kazanacağı seçim öncesinde son haftalarda görülebiliyordu. 43,7 milyon seçmenin oy kullandığı B.Britanya seçimlerinde Muhafazakârlar 650 sandalyeli Avam Kamarası'nda 375 sandalye sahibi olurken (1983'e göre 43 sandalye kaybettiler), İşçi Partisi sandalye sayısını 20 adet yükselterek 229 sandalye sahibi oldu. İşçi Partisi'nden ayrılan Sosyal Demokratlar'ın Liberallerle ittifakı ise bir önceki seçimde toplam 27 olan sandalye sayısından ancak 22'sini muhafaza edebildi. İskoçya'nın ulusal bağımsızlığını savunan İskoç Ulusal Partisi ile yine bağımsızlıkçı Galler Partisi oy oranlarını artırarak her biri temsilci sayılarını ikiden üçe çıkardılar. İrlanda Ulusal Ordusu'nun siyasi kolu olan Sinn Fein bir milletvekili çıkardı.

İspanya

İspanya'da 10 Haziran günü Avrupa Parlamentosu, belediyeler ve otonom yönetimler için yapılan seçimlerde iktidardaki İspanya Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) oy kaybına uğrarken, İspanya Halklarının Komünist Partisi (PCPE) ve İspanya KP'nin (PCE) diğer bazı sol güçlerle oluşturduğu Birleşik Sol (IU) ittifak oylarını arttırdı.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinde önde gelen partilerin aldığı oy oranları ve bu oyların 1986 genel seçimleriyle karşılaştırılması şöyle: PSOE % 39,10 (1986'da % 44,35'ti. Buna göre PSOE 1,3 milyonluk bir oy kaybına uğradı); sağ ve sol merkez sağdaki üç partinin oluşturduğu Halk İttifakı AP % 24,66 (1986'da % 26,15'ti); eski başbakan Adolfo Suarez'in partisi Demokratik ve Sosyal Merkez CDS % 10,26 (1986'da % 9,6 idi) ve Birleşik Sol % 5,25 (1986'da % 4,66) oranında oy aldılar.

Arjantin'de "emre itaat" ve Demokrasi

Cunta dönemi suçlularından albay Aldo Rico'nun Nisan ayı ortalarında Campo de Mayo garnizonuna sığınarak başlattığı ayaklanma, devlet başkanı Raul Alfonsin'in demokrasiyi kitlelerden destek alarak korumak yerine cuntacılara ödün verme yolunu seçmesiyle, Arjantin'de demokrasi adına —tüm kıtayı da derinden etkileyen— vahim gelişmelere yol açtı.

57 yıldır yasal olarak seçilmiş hiçbir cumhurbaşkanının görev süresini tamamlayamadığı Arjantin'de. sosyal demokrat Raul Alfonsin 1983 yılında o güne dek kaydedilen en yüksek oranıyla (% 52) seçilerek işbaşına geldi. Bilindiği gibi kitlelerin yoğun talebi karşısında Alfonsin yönetiminin ilk icraatlarından biri, cunta dönemleri (1976-82) suçlarının araştırılması ve suçluların yargı önüne çıkarılması için girişimde bulunmak oldu. Nisan 1985'te açılan ilk dava sonucunda 1976 sonrası birbirini izleyen cuntaların en üst düzeydeki dokuz sorumlusundan beş tanesi —ikisi ömür boyu olmak üzere— ağır hapis hükümleri giydi; mahkemelere cunta dönemi suçları ve suçluları ile ilgili başvurular sürdü. Aralık 1986'da sonuçlanan ikinci büyük davada ise Buenos Aires polis şefi emekli general Ramon Camps 25 yıla mahkum edilirken, mahkeme heyeti sanık avukatlarının "emirleri yerine getiriyorlardı" yolundaki savunmalarını reddediyor, topluma karşı işlenen suçların "emre itaat gerekçesiyle" mazur gösterilemeyeceğini, hiçbir gerekçenin işkenceyi meşrulaştıramayacağını belirtiyordu.

Ancak bu aşamada yargılamaların orduyu huzursuz ettiğini ve askerlerin sivil iktidara cephe almasını önlemek gerektiğini belirten Alfonsin yönetimi *punto final* adıyla anılan yasayla yargılamalara bir nokta koydu. Oysa Arjantinliler açısından *punto final*'in demokrasiyi korumaya değil, cuntacıları cesaretlendirmeye hizmet edeceği açıktı. *Punto final*'in parlamentoda kabulünü büyük tepkiyle karşılayan halk kanunda öngörülen son başvuru tarihi 27 Şubat 1987 gününe dek mahkemelere yüzlerce yeni suç duyurusunda bulundu.

Ne ki Alfonsin yönetiminin *punto final*'le verdiği ödünün gerçekte daha büyük ödünlere ne denli gebe olduğu çok geçmeden görüldü. Nisan ayında ülkenin çeşitli yerlerinde başgösteren ayaklanma girişimleri ile birlikte albay Rico'nun Campa de Mayo ayaklanması, yalnızca yargı önüne çıkmaktan kaçan birer cunta dönemi sorumlusunun silah arkadaşlarınca korunması değil, "iç düşman"a karşı yıllar yılı "kirli savaş" yürütmüş iktidar gaspçılarının demokrasiye tahammülsüzlüğüne işaret ediyordu.

Ayaklanma haberinin hemen ardından halkı demokrasiye sahip çıkmaya çağıran Raul Alfonsin, yine de kitleleri malum "itidal"e davet ediyor ve halka, hükümet binası balkonlarından "beni burada bekleyin, Tanrı'nın yardımıyla hemen döneceğim ve çocuklarınızı huzur içinde öpmek üzere evlerinize dönmenizi sağlayacak sonuçlarla geleceğim" diye sesleniyordu. Alfonsin'in tek başına Campo de Mayo'ya gidişi basın-yayın organlarında "isyanın bastırılması" ve siyasi başarı olarak yansıdıysa da, cuntacıların açılan "orduya taviz" yolunda hızla ilerlediği hemen gözlendi.

Görünürde isyan bastırılmıştı ama, önce isyancılar tarafından yargılamaları önlememekle suçlanan genelkurmay başkanı Hector Rios Erenu istifa etti, Erenu ile birlikte 15 generalin de istifası sağlandıktan sonra, bir insan hakları ihlali davası dolayısıyla Haziran ayı başlarında La Plata'da mahkeme önüne çıkması beklenen general Jose Dante Caridi genelkurmay başkanı oldu. Caridi, 29 Mayıs'ta Buenos Aires'te yapılan ve aralarında 1966'daki darbenin elebaşısı Ongania'dan en son cuntanın şefi Bignone'ye kadar "eski" silah arkadaşlarının hazır bulunduğu bir askeri törende, hararetle alkışlanan konuşmasında açıkça şunu söylüyordu: Cunta döneminde topluma karşı yürütülen "kirli savaş" haklıdır. Bu "savaş"ın zaferi orduya "kumandanlarının mahkumiyeti, mensuplarının mahkemelere çıkarılmasına" mal olmuştur. Bu nedenle ordu "bu savaşın olumlu biçimde sonuçlanması için gereken siyasi önlemlerin alınmasını talep etmektedir". Caridi'nin altını çizdiği nokta şudur: Sözkonusu olan yalnızca suçluların serbest bırakılması değil, ordunun 40 aydır demokrasi koşullarında zedelenen itibarının iade edilmesidir!

Talep edilen siyasi önlemlerin ne olduğu ise anlaşılmakta gecikmedi. Campo de Mayo'ya gidip "Tanrı'nın izniyle" ayaklanmayı bastırmasından 25 gün sonra Raul Alfonsin, daha altı ay önce *punto final*'i önerdiği parlamentoya bu kez yaygın adıyla *obediencia debida* (emre itaat) olarak anılan yasa önerisini getirdi. Buna göre cuntalar döneminde "sol yıkıcılığa" karşı işlenen cinayet, işkence, kanundışı tutuklama vb. suçlar yüzünden alt rütbedeki ordu mensupları ceza görmeyeceklerdi. Yasa önerisi önce yargılama dışı tutularak ordu mensuplarını yarbay rütbesinden aşağıdakiler olarak belirlerken, genelkurmay başkanlığının baskısıyla bu kapsam genişletiliyor ve sonuçta albay rütbesinden aşağıdakilere uygulanır duruma geliyordu. Üstelik albaylar ve tuğgeneraller de "emre itaat" ettiklerini ispatladıkları takdirde yargılanmayacaklar!

Arjantin'de Haziran ayı içerisinde kabul edilen bu yasayla iyice gerginleşen durum kuşkusuz en başta diğer Latin Amerika ülkelerini yakından ilgilendiriyor. Zira şimdi mahkum edilmiş olan eski cunta şefi Viola'nın deyişiyle "kıtanın güneyindeki ordular kesin bir ideolojik birlik içindedir" ve bu birlik Washington patentli "ulusal güvenlik doktrini" temeline dayanmaktadır, yani "komünizme karşı topyekün savaşta, Latin Amerika ordularının dıştan bir saldırıdan ziyade iç düşmana karşı hazır olması ve onu yok etmesini" öngören halk düşmanı bir stratejiye.ıtacıların taleplerinin *obediencia debida* ile kalmayacağı görülüyor ve ısrarla getirilen taleplerin başında mahkum olmuş cunta şeflerinin serbest bırakılması geliyor.

Bu koşullarda "hayatımın en mutlu anı başkanlık kurdelesini halefimin boynuna geçireceğim an olacak" diyen Alfonsin'in bu mutlu ana, demokrasinin başında Demokles'in kılıcı gibi duran ordunun vesayeti altında, halk ve demokrasi düşmanlarına iade-i itibarla ulaşamayacağı ise defalarca kanıtlanmış bir gerçek.

"Amerikan usulü" adalet

22 Aralık 1984'te New York metrosunda kendisini soymaya teşebbüs eden 4 zenci genci vurarak öldüren Benhard Goetz, 2,5 yıldır süren mahkemesi sonucu "suçsuz" bulundu. Mahkeme Goetz'in "kendini savunmak" için ateş ettiği kararına vardı.

Çıkarıldığı ilk duruşmada "Nefret duygusundan başka hiç bir şey hissetmedim. Dört zenciyi yok etmek istediğim için onlara ateş ettim" diye ırkçı düşüncelerini kusan Goetz, mahkemenin kararından cesaret bularak "onlar beni soymaya kalkıştılar, yeniden denerlerse yine vururum" diyebilmiş, herkesin de silahla dolaşmasını önerebilmiştir.

"Amerikan usulü" demokrasinin Amerikan usulü adalet anlayışında ırkçılık işte böyle aklanır!

Aklanmakla kalmaz, desteklenip korunur. Kuzey Carolina'da, 150 Ku Klux Klan üyesini, onlara karşı çıkan insanlardan "korumak" üzere hazır durumda bulunan polisler yukarıdaki resimde görülüyor. Klan üyeleri 1979'daki yürüyüşlerinden sonra azarak halka saldırmış, beş kişiyi öldürmüşlerdi.

Dünya emekçi kadınlarının yılmaz savaşçısı: Clara ZETKİN

"Yepyeni bir kadın tipinin en yüce modeli,.. bugünün kadını", kadın hakları savunucusu, savaşa savaş açmış bir eylemci, Alman işçi sınıfı hareketinin ve nihayet dünya işçilerinin unutulmaz önderlerinden Clara Zetkin. İnsancıl bir insan, kendi deyimiyle "kadınca bir insan". Clara Zetkin doğumunun 130. yılında tüm dünyada coşkuyla anılıyor.

5 Temmuz 1857'de doğduğu Saksonya'nın Wiederau kasabasının iki derslikli küçük okulunda ilk eğitimini kasabanın öğretmeni olan babası Gottfried Eissner'den almıştı. İlerici bir küçük burjuva ailesinin özelliklerini taşıyan Eissnerler diğer iki çocuğu gibi Clara'yı da emeğe ve emekçilere saygılı, dürüst ve her zaman yardıma hazır yetiştirmişlerdi. Kitapların gizemli, engin dünyasıyla bu küçük kız pek erken yaşlarda tanışmıştı.

1872 senesinde ailece göçülen Leipzig kentinde Clara baba mesleğine ve yepyeni bir düşünceye yöneldi. Zamanın genel kültür ve dil eğitimiyle ünlü, tanınmış kadın hakları savunucusu pedagog Auguste Schmidt'in yönetimindeki öğretmen okulunda öğrendiği Fransızca, İtalyanca, İngilizce dillerinin daha sonraki yıllarda enternasyonal işçi hareketinde faydasını görecekti.

Leipzig'de tanıştığı Rus göçmeni Ossip Zetkin'in yardımıyla yeni düşüncesini pekiştirmesi, Bebel ve Liebkneckt'in broşürlerini incelemesi, sosyal demokratların toplantılarını izlemesi; kapitalist toplumun sayısız aksaklığının, yöneticilerin düşüncelerinin değişmesiyle ya da reformlarla giderilemeyeceği, bunun sadece işçi sınıfının örgütlü mücadelesi sonucu olabileceği fikrinin olgunluk kazanmasına sebep oldu.

1878 sonbaharında "sosyal demokrasinin tehlikeli teşebbüslerine karşı kanun" meclisten çıkarılarak, Alman işçi hareketinin kontrol altına alınabileceği Bismarck hükümetince düşünülmekteydi. Bu kanunla Bebel, Liebknecht vb. illegaliteye çekilirken Ossip Zetkin "istenmeyen yabancı" olarak Almanya'yı terkedip Paris'e yerleşecek, Clara Eissner de Zürih'te ve daha sonra da Paris'deki göçmenlik yıllarına başlayacaktır.

Zürih, o yıllar Avrupa'nın devrimci merkezlerinden birisidir. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin "sosyal demokrat" isimli yayını Zürih'te çıkarılmakta, Almanya'ya gizli olarak sokulmaktadır. 20 yaşını henüz geçmiş olan Clara, gazetenin gizli yollardan Almanya'ya sokulması görevine hemen talip olacak, "kızıl posta" görevlisi ve uzmanı olarak büyük bir özveriyle çalışacaktır. Dört sene sonra gideceği Paris'te Ossip Zetkin'le evlenecek, dünyaya getirdiği iki oğluna analık edecek, yoksulluk, sıkıntı, göçmenliğin ağır koşullarına katlanacak, sevgili eşinin ölümüyle bir kat daha artan zorluklara dipdiri karşı koyacaktır. Çevirmenlikten öğretmenliğe, çamaşırcılığa kadar yaptığı işler, geçim derdi, onun Marx ve Engels'in eserlerini özümsemesine, Paris'deki sanat eserlerini incelemesine, Fransız işçi sınıfı hareketindeki yoğun teorik tartışmalara katılmasına, Jules Guesde'nin partisinde Laura ve Paul Lafargue (K.Marx'ın kızı ve damadı) birlikte çalışmasına, partinin yayınına katkıda bulunup dağıtmasına engel değildir.

1890 senesinde baskılar sonucu Almanya'da sosyal demokratlara yasak koyan kanun yürürlükten kaldırılacak ve Clara Zetkin hemen ülkesine geri dönecektir. Aynı yıl kadın işçilerin çıkarları için "Eşitlik" isimli yayını çıkarmaya başlar. "Eşitlik"in sırf kadın işçiler için değil, sosyalizmin kadınlar arasındaki ajitasyonunun aracı olmasına da özellikle önem veren C. Zetkin, "Eşitlik"le Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin emekçi kadınlarla organik bağlarının kurulmasında ve sağlamlaştırılmasında çok önemli bir görevi yerine getirmiştir.

1895'den itibaren C. Zetkin sosyal demokrat parti yönetimindedir. Parti içinde Eduart Bernstein'in başlattığı revizyonist harekete karşı mücadele verilmektedir. R. Luxemburg'la bu dönemlerde başlayan sağlam dostluk R. Luxsemburg'un katledilişine kadar 20 yılı aşkın bir süre devam edecektir.

1905 devrimi tüm dikkatleri Rusya'nın üzerine çekmiştir. Rus işçi ve köylüleriyle dayanışmayı Almanya'da örgütleyenlerin başında devrimci mücadele coşkusuyla Clara Zetkin vardır. 1907 I. Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı bu büyük kadın hakları savunucusu, milyonlarca kadının kurtuluşu uğruna savaşan kadınların aktif katılımı olmadan sosyalizmin kurulamayacağının bilincinde olan C. Zetkin'i Enternasyonal Kadın sekretaryasının sekreterliğine getirecektir.

Dünya Emekçi Kadınlar Günü onun önerisiyle Kopenhag'da yapılan II. Enternasyonal Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda (1910) oybirliği ile kabul edilecektir.

O dönemlerdeki yine Kopenhag'daki II. Enternasyonal toplantısında emperyalist güçlerin gizli-açık savaş hazırlıklarına dikkatleri çekerek "kapitalist düzenin bağrından doğan militarizm, donanmacılık ve sömürgecilik politikaları üç başlı hayaleti" diyerek, kapitalizmle savaş arasındaki bağıntıyı vurgulayacak, emekçileri savaşa ve kapitalizme karşı tavır almaya çağıracaktır.

1916'larda "Spartaküsler"in kuruluşunda K. Liebneckt, R. Luxemburg'un yanısıra Clara Zetkin de vardır. Ekim Devrimi'ni Lenin'e yazdığı mektupta "... orası insanlık için çok önemli şeylerin döndüğü yerdir, orada hayat değerli, orası yaşamaya değerdir..." diyerek coşkuyla selamlayacaktır.

Clara Zetkin 1919'larda yaşlı ve hastadır. Almanya'da patlak veren devrim (1918) ardından gelen karşı devrim dalgası K. Liebknecht ve candostu, mücadele arkadaşı Rosa Luxemburg'u katletmiştir. Alman KP'sinin kuruluş çalışmalarına katılamamıştır ama, yerinin orası olduğunun bilincindedir. Yaşamın olduğu yerde çalışmak ve savaşmak istemektedir. "Hayatta olduğum müddetçe siyasi ölümün yanıma yaklaşmasını istemiyorum" diyerek Sosyal Demokrat Parti'den ayrılışını olağanüstü kongrede ilan edecektir.

III. Komünist Enternasyonal'in coşkulu, enerjik üyesi, Lenin ve Krupskaya'nın dostu, Reichtag'ın komünist milletvekillerindendir Clara Zetkin. Şimdi meclis kürsülerinde de emperyalizme, militarizme, oportünizme karşı haykırmakta, emekçilerin çıkarlarını savunmaktadır.

1932 senesinde meclisi en yaşlı üyesi olarak bir konuşmayla açar, keskin bakışlarını tek tek sıralarda gezdirir. Faşist tehlike kol gezmektedir. Faşizme karşı birleşme ve antifaşist mücadelenin dile getirilmesi gerekmektedir. Meclis kürsüsü bu iş için de kullanılmalıdır.

L. Aragon "Basel'in Çanları" isimli kitabının Clara Zetkin'e ayrılmış son bölümünde şöyle demektedir: "Gözleri öyle muhteşem, öyle uçsuz bucaksızdı; işçi Almanya'nın gözleriydi bunlar, içinde akıntıların döndüğü derin sular gibi mavi ve kıpır kıpır...

O gözler ki tam da Hitler fırtınasının arifesinde, Reichtag başkanlık kürsüsünden, tıklım tıklım düşman sıralarını bir bir dolaşıp, yapılacak işin büyüklüğünü hesaplamışlardır... geleceğin bütün kadınlarının gözleri ve geleceğin gözlerinin gençliğidirler!"

1933 sonrası 20 Haziran'ında "derin sular gibi mavi ve kıpır kıpır" gözler Moskova'da kapanmadan önce sahibi şöyle diyecekti: "Ve bugün dünyaya yeniden gelmiş olsaydım, kendimi bileceğim ilk andan itibaren son nefesime kadar yine kapitalizme, onun düzenine ve ona hizmet edenlere karşı savaşır, tekrar savaşırdım."

Kremlin duvarlarında gömülü olan Zetkin'in adı ve mücadelesi tüm canlılığıyla aramızda.

"Kadınların kurtuluş sorunu ilk önce onların üretime katılması sorunudur" diyordu Clara Zetkin.

(üstte) "Postaların Kızıl Mührü" Clara 1878, (altta) Ersbergerlerin katlini protesto toplantısında, 31 Ağustos 1921

Aziz Nesin F.Almanya'daydı

Nesin, Rüsselheim toplantısında

Aziz Nesin Haziran ayı içerisinde PEN (Uluslararası Yazarlar Birliği), WUS (Dünya Üniversite Servisi) ve Hessen eyaleti öğrenci birlikleri ile çeşitli üniversitelerin çağrılısı olarak F.Almanya'ya geldi.

Aziz Nesin bir ay süreyle Darmstadt, Frankfurt, Mainz, Kassel, Offenbach, Giessen, Köln, Duisburg, Bremen, Berlin, Karlsruhe, Stuttgart, Bonn, Münih gibi F.Almanya'nın önde gelen şehirlerinde ilgiyle izlenen toplantılara katıldı, bu toplantılarda Bilar'ın çalışmalarını, onun doğmasına neden olan koşulları, 12 Eylül ortamını anlattı, kitapları üzerine konuştu. Aşağıda Aziz Nesin'in Darmstadt toplantısına katılan DAYANIŞMA muhabirinin izlenimlerini sunuyoruz.

Darmstadt Teknik Üniversitesi'nde düzenlenen "Alternatif Üniversite" konulu haftaya üniversite rektörü Prof.Böhme'nin çağrılısı olarak katılan Aziz Nesin 12 Haziran'da "Açık Üniversite: Bilar" üzerine konuştu. 300'ün üzerinde bir izleyicinin katıldığı toplantıda ayrıca F.Alman Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (GEW) yönetim kurulundan Gerd Köhler, PEN Genel Saymanı ve Darmstadt öğretim üyelerinden Prof.Podlech ve WUS adına Gambiz Khawami de birer konuşma yaptılar.

Aziz Nesin Bilar'ı tanıtmak istediğini, ancak önce bu şirketi kurmalarına neden olan koşulları anlatacağını söyleyerek şöyle dedi: "Dünyada nasıl jeolojik deprem kuşakları varsa, bir de politik deprem kuşakları var. İşte Türkiye de böyle bir kuşakta yer alır. 1960'dan beri Türkiye'de üç kez askeri darbe olmuş, kimse de dördüncü kez olmayacak diyemez. Bu darbelerin hepsinde ayrı gerekçeler getirilmiş, kimisinde 'terör, anarşi' bahane edilmiş, kimisinde 'parlamento işlemez hale geldi' denmiş, ancak esas olan askeri yönetimin işbaşına gelmesi olmuştur".

Askeri darbenin asıl amacının demokratik örgütleri kapatmak, "tek sesliliği" sağlamak, sessiz bir ortamda sermayeye güvence vermek olduğunu söyleyen Aziz Nesin, böyle bir ortamın tekelci sermayeye, iç ve dış sermayeye yaradığını belirtti ve şöyle devam etti: "Nasıl ki jeolojik deprem olacağı zaman hayvanlar bağırır, atlar kişner, bu tür depremleri ilk onlar sezer, aydınlar da politik depremleri sezip, bağırıp çağırmaya başlarlar. Ancak onların hayvanlardan farkı, sezmekle kalmayıp, bu depremin gerekçelerini bilmeleridir. İşte Türkiye'de dördüncü bir deprem olacaksa bunun gerekçesi şimdiden hazırdır: İrtica! Ne zaman ki, Türkiye zorunlu olarak demokrasiye gider, işçiler ayaklanır, gerçekten grev hakkını alır, demokratik örgütler faaliyete geçer, emek sermayeye karşı sesini yükseltir, o zaman böyle bir darbe beklenebilir. O zaman gerekçe olarak 'partilerin, hükümetin bile irticanın eline düştüğü, memleketi ordudan başka kimsenin kurtaramayacağı' söylenebilir. Üstelik de 'laiklik elden gidiyor' diye bir sürü demokrat, ilerici, solcu da bunu alkışlayabilir".

12 Eylül darbesinin diğer darbelerden farklı olarak kurumsal bir yıkım getirdiğini, siyasi partileri, sendikaları, demokratik örgütleri kapatarak yöneticilerini gözaltına aldığını, "burjuva demokrasisinde en kutsal hak olan mülkiyet hakkını" bile çiğneyerek bu örgütlerin mallarına el koyduğunu söyleyen Aziz Nesin, 12 Eylül'ün araştırıcı kafaların yetiştiği üniversiteyi de bir kurum olarak yıkıp yerine YÖK'ü kurduğunu belirtti. Ayrıca bu sefer askerlerin akıllılık edip, iktidardan çekilir gibi göründüklerini ama gerçekten ülkede çerçevesi anayasa ve yasalarla çizilen "sivil sıkıyönetim" sürdüğünü, demokrasiden söz etmenin, "sıkıyönetimi kaldırdık" demenin ardında Avrupa Topluluğu'na girme ve ekonomik ilişkileri sürdürme çabalarının olduğunu vurguladı. Gene 12 Eylül'ün her şeyi merkezi yönetime bağladığını söyleyerek şöyle dedi: "İstanbul dünyanın en karışık yerlerinden biridir. Görünüşte herkes ayrı yönlere gider, türlü çeşitli giysiler giyer, ancak kafalarda hep tek yön, tek ses, tek tip vardır. İnsanlar kafalarında üniforma taşır, böyle olmaları istenir. TRT'si, eğitimi, üniversitesi değişikmiş gibi görünen tek tip insan yaratmaya yöneliktir. Amaç, insanın kendi kendisinin jandarması olmasıdır. Zira her insanın başına dikecek kadar jandarma yoktur. YÖK'ün hedefi, insanı müdürünün de, bekçisinin de, mahkumunun da kendisi olduğu bir hapishaneye hapsetmektir".

Tüm bu baskılara karşı aydın olarak ne yapabileceklerini düşündüklerini, yasalarla her yolun kapanmış olduğunu belirten Aziz Nesin, Türkiye'de herşey baskı altındayken, şirketlerin, bankaların, şirket batırmanın, devletin batanları kurtarmasının, döviz kaçakçılığının alabildiğine özgür olduğunu, bu nedenle bir şirket kurmaya karar verdiklerini söyledi. Bu girişimin önüne de engeller dikildiğini, fakat bu engelleri aşarak 1985'te Ekin-Bilar A.Ş.'yi kurduklarını anlattı. Bilar'a üniversite demenin yasalarca engellendiğini, ancak Bilar'ın bir halk üniversitesi, açık üniversite olduğunu vurguladı. Bilar'a ev kadınlarından, işçilere, emeklilere kadar herkesin girebileceğini belirtti. Bilar'ın öğrenmenin öğretildiği, araştırıcı kafa yetiştirildiği, öğrencinin kendi ülkesinin ve dünyanın sorunlarına eğilerek, araştırdığı yer olduğunu dile getiren Aziz Nesin, YÖK üniversitelerinin taşıdığı özellikleri hiçe sayarak "üniversite olma niteliklerini yitirdiklerini" söyledi. Konuşmasının sonunda kendisine yöneltilen soruları da yanıtlayan Aziz Nesin tüm güçlüklere rağmen mücadeleyi sürdüreceklerini, bunun bir insanlık borcu olduğunu vurguladı.

Rady Fiş Essen'deydi

Tanınmış Sovyet edebiyatçısı ve Türkolog Rady Fiş 14 Haziran'da F.Almanya'nın Essen kentinde düzenlenen "Sovyet Edebiyatında Yeni Eğilimler" konulu bir toplantıya katıldı. Nazım Hikmet'in yakın dostu olan Rady Fiş son dönemde Sovyetler Birliği'nde yapılan yeni siyasal düzenlemelerin Sovyet edebiyatında yarattığı etkiler ve yansımalar üzerinde durdu.

Toplumsal yaşamın aksayan ve giderilmesi zorunlu olan eksikliklerinin Sovyet yazarlarına da büyük görev ve sorumluluklar yüklediğini belirten Rady Fiş bu yolda özellikle genç yazarların üzerlerine düşeni yapmak yolunda kararlılık içinde olduklarını söyledi. Dinleyicilerin ilgiyle izlediği konuşma, sorulan çeşitli sorulara yazar tarafından verilen cevaplarla noktalandı.

Acılardan süzülen ressam Paul Gauguin

Aydın KARAHASAN

Orta boylu, biraz kırıkça burunlu, elmacık kemikleri anlamlı biçimde çıkkın, güzel görünüşlü, temiz giyimli genç bir adam Paris'te Rue Carsel (Rü Karsel) caddesindeki evine dönüyordu. Çalıştığı memuriyet pek çok kimsenin arayıp da bulamadığı işlerdendi. Bir bankada kısım şefliği yapıyor, iyi de aylık alıyordu. Ama yaptığı işten hiç de hoşlanmıyordu. Banka muameleleri, cari hesaplar, kredi ve faiz işlemleri, akreditifler hiç de mizacına uygun işlerden değildi. Mali hesapların bunalımı altında canı sıkıldığı zamanlar resim yapar, hafta sonlarında Paris'in çevresini kuşatan ormanları, kırları, mesire yerlerini dolaşarak edindiği izlenimlerden desenler çizer, bazan da doğrudan doğa karşısında çalışırdı. Yaptığı işler hiç de amatörce değildi. Oldukça sağlam deseni, ahenk dolu renk anlayışı vardı. Ama biliyordu ki, resim sanatı öyle boş zamanlarda yapılacak işlerden değildi. Bu alanda başarı sağlamak istiyorsa kendini iyiden iyiye resim sanatına vermeliydi. Kafasında sanat sorunlarının binbir çeşidiyle uğraşırken evine yaklaştı. Oturduğu kiralık ev de yeterli büyüklükte değildi. Zaten Paris gibi koca bir kültür-sanat kentinde atölyesi olmayan ressamı ressamdan saymazlardı. Artık kararını vermişti, hep resim yapacaktı. Evin kapısını açtı; sevgili karısı, Danimarka kökenli, Kopenhaglı Mademe Mette (Met) kocasını güler yüzle karşıladı. Güzel görünüşlü, çevik, canlı, hayat dolu genç adam karısını yanaklarından öptü, yüzünü iki elleri arasına aldı, başını hafifçe yukarı kaldırdı:

— Müjde karıcığım! dedi.

Kadın bir an duraladı. Acaba ne gibi bir haber getirmişti? Kısım şefliğinden banka müdürlüğüne mi yükselmişti yoksa? Yoksa patronları maaşına yüklü bir zam mı yapmışlardı? Karısı biraz ürkek, biraz sevinçli genç adamın yüzüne bakıyordu. Genç adam müjdeyi açıkladı:

— Bankadaki memuriyetimden istifa ettim!

Genç kadın dona kaldı. Evde beş çocuğuyla beraber bakımlarının sağlanması gereken yedi kişiydiler. Ev kirası, mutfak, giyim-kuşam gibi bir yığın masraflar vardı Paris gibi koca kentte. Karısı daha "Neden ama?" diye soramadan genç adam müjdesini tamamladı:

— Artık her gün resim yapacağım...

Evet, bankadaki önemli bir görevden, dolgun maaşlı kambiyo kısım şefliğinden "her gün resim yapabilmek için" istifa eden bu güzel görünüşlü adam yalnız Fransız resim sanatını değil, dünya resim sanatını da etkileyen ressam Paul Gauguin'di. (Pol Gogen)

7 Haziran 1848'de Paris'te doğan Paul Gauguin liberal görüşlü bir gazetecinin oğluydu. III. Napolyon döneminde basın özgürlüğü rafa kaldırıldığı, özgür düşünceli insanlar kovuşturulduğu için babası Clovis Gauguin Fransa'yı terketmek zorunda kalmıştı. Paul Gauguin'in iyi bir yazar olan büyükannesi Peruludur. Gauguin'ler de III. Napolyon'un karanlık rejiminden kaçıp Güney Amerika'ya gittiler. Gauguin çocukluk yıllarının bir kısmını orada geçirdi. 1865'te 17 yaşındayken annesiyle beraber Fransa'ya döndü. 4 Eylül 1870'de üçüncü cumhuriyetin ilanı, Napolyon'un devrilmesi, 1871 Komün hareketleri gibi olayların içinde büyüyen Gauguin Paris'in çalkantılı ortamını yaşarken genç bir delikanlıydı. Gauguin daha sonra iyi kazançlı banka memuriyetine girmişti. Ama çocukluğundan beri resim yaptığı için bu işinden pek hoşlanmamıştı. Görevden ayrıldıktan sonra hummaya tutulmuşçasına resim yapmaya başladı. Tablolarında desenden çok renge önem veren bu ressam çağdaş sanatın öncülerinden biri olmasını bilen nadir insanlardandı. Kobalt mavisi, vermiyon kırmızısı, zümrüt yeşili, limon sarısı renkleri öylesine ahenkle kullanıyordu ki, tablolarına bakanlar renk dünyasının büyülü etkisinde kalıyorlardı. Ne var ki, tek resim satamıyordu. Artık sıkıntılı yıllar başlayacaktı. Paris'ten kalkıp Fransa'nın Brötanya bölgesine gitti. Orada kır görünümlerini, çiftlik yaşantılarını resimledi. Paris'te katıldığı sergiler hep olumsuzlukla sonuçlandı. Karısı, evdeki beş çocuğu sıkıntı içindeydiler. Gauguin sabırla, inatla çalışmasını sürdürüyordu, ama galeriler, müzeler, sergiler tablolarını bir türlü kabul etmiyordu. Karısı daha fazla yoksulluğa dayanamadı. Madam Mette çocuklarını alıp kendi ülkesine Kopenhag'a döndü. Orada Fransızca dersleri vererek çocuklarının geçimlerini sağlamaya çalışıyordu. Bir müddet sonra Gauguin de aynı kente geldi. Orada bir sergi açtı, ama gene satış yoktu. Acaba bankadaki memuriyetine geri mi dönseydi? Hayır, bunu yapamazdı. Ya resim sanatıyla hayatını kazanacak ya da yokluğa, yoksulluğa katlanacaktı. Kopenhag'da ikinci kez denediği sergi girişimi de fiyaskoyla sonuçlanınca Gauguin dört çocuğunu karısı Mette'ye bırakıp oğlu Clovis'le beraber Paris'e döndü.

Paris yılları daha da acılı geçmeye başladı. Korkunç sefalet yakasını bir türlü bırakmıyordu. Artık kılık kıyafeti de perişandı. Dostlarına böyle görünmemek için ara sokaklarda dolaşıyor, onlara rastladıkça yolunu değiştiriyordu. Rutubetli pis bir odada oğlu Clovis'le beraber kalıyor, kırık bir iskemle ile perişan bir şilteden başka eşya adına bir şeyi yoktu. Yeteneğinden, dehasından bir an bile kuşkuya düşmemişti. 1886'da Paris'te Van Gogh'la tanıştı. Resim sanatı konusunda ayrı düşünmeleri bu iki insanın dost olmasını engellemedi. Van Gogh bir müddet sonra Güney Fransa'ya Arles'a (Arl) gitmiş, orada kardeşi Théo'nun da maddi yardımlarıyla genişçe bir atölye tutmuştu. İki arkadaş sık sık mektuplaşıyorlardı. Van Gogh, Gauguin'i Güney Fransa'ya beraber çalışmaya çağırdı. Gauguin dostunun bu isteğine uydu. Arles'a, Van Gogh'un yanına geldi. Sanat Tarihi'nin bu iki büyük ressamı bir müddet beraber çalıştılar, ama resim sanatı konusunda bir türlü anlaşamıyorlardı. Gauguin bir dostuna yazdığı mektuplardan birinde "maalesef Van Gogh'la resim sanatı üstüne düşüncelerimiz pek uymuyor" diyordu. "O, Daumier, Millet gibi ressamları beğenirken, ben daha çok Raffael, Ingres, Degas gibi ustaları yeğ tutuyorum.." diye ekliyordu. "Aramızda tartışmalar çıkıyor, ben de tartışmayı bitirmek için Van Gogh'a 'başustüne çavuşum, emret çavuşum!' diyorum."

Bilindiği gibi Van Gogh patalojik illet içinde kıvranan, zaman zaman sarası nükseden, sinir krizleri geçiren bir insandı. Dostlukları kavgaya dönüştü. Nihayet eline geçirdiği bir usturayla Van Gogh sevgili arkadaşı Gauguin'in üstüne yürüdü. Gauguin güçlü kuvvetli olmasına rağmen arkadaşına karşı koymadı; krizin geçmesi için ondan uzaklaştı, daha doğrusu kaçtı. Gauguin'i yakalayamayan Van Gogh hırsından kendi kulağını kesti. Bu kesik kulağı genelevdeki sevgilisine bir kutu içinde gönderdi. Kutunun üstünde "beni hatırlaman için" diye yazıyordu. Gauguin Arles'dan ayrıldı, Paris'e döndü. Bir müddet sonra sevgili dostu, can yoldaşı Van Gogh'un intihar haberini duydu. Bu acı haber onu derinden yaraladı, eline fırça alamadı. Dostlarına yazdığı mektuplarda Van Gogh'u ne kadar sevdiğini, onun intiharından sonra dünyası başına yıkıldığını acı acı anlatıyordu.

Gauguin, o güne kadar yaptığı resimlerden birkaçını Brüksel'de sergiledi, gene de bir sonuç yoktu. Tek resim satamadı. Paris'e geri döndü. Umutsuzluk, kırgınlık, yoksulluk hele parasızlık artık canına tak demişti. Paris'i terketmeye karar verdi. Paris ki, dünyanın her yerinden sanatçıları kendine çekiyordu. Gauguin ise XIX. yüzyılın keskin sınıf çatışmaları içinde olan Paris'te yenik düşmekten korkuyordu. 10 Nisan 1887'de bir şilebe gemici olarak girip kendini Martinik adalarına attı. Gauguin orada sanatı için temel atmosferi bulmuştu. Masmavi bulutsuz bir gökyüzü, yemyeşil ormanlar, rengarenk bir doğa, cana yakın yerli halk ve kendine gönüllü model duran altın vücutlu yerli kızlar. Gauguin burada şahaserler yarattı. İki yıllık çalışmalarını 1889 nisanında Paris'e götürdü. Resimleri Pont-Aven'de büyük ilgi gördü ama henüz gene satış yoktu. Sıkıntılı, acı yıllar Gauguin'in peşini bir türlü bırakmıyordu. Paris'te Voltaire kahvesinde sık sık sanatçılarla, özellikle sembolist şairlerle buluşuyordu. Paris'in atmosferi onu gene sıkmaya başladı. Resimlerini yok pahasına elden çıkartıp Tahiti'ye gitmeye karar verdi. Gene çürük çarık bir şileple 1891 nisanında yola çıkıp üç aylık bir yolculuktan sonra Tahiti'nin başkenti Papeete'ye vardı. Gauguin Tahiti'de bir ressam için gerekli olan bol güneşli, masmavi gökyüzünü, rengarenk doğayı yeniden buldu. Banka memuriyetinden ayrılırken karısına dediği gibi "artık her gün resim yapıyordu." "Tahitili Kadınlar", "Tahiti Pazarı", "Bekaretin İzalesi" gibi şahaserlerini yarattı. Bu eserlerden çoğu Tahiti'de kaldı. Bugün bazıları Paris'te yeni açılan D'orsay Müzesi'ndedir. Gauguin'in Essen Folkwang Müzesi'nde "Contes Barbares", "Yelpazeli Genç Kız", "Kumsalda Atlılar" adlı eserleri bulunmaktadır. En güzel eserlerinden biri de Leningrad Hermitaj Müzesi'ndeki "Tahitili Kız, Nereye Gidiyorsun?" adlı tablosudur. Moskova Puşkin Müzesi'nde de "Madame Ginoux'nun Portresi" (Madam Jinu) bulunmaktadır.

Gauguin sanat tarihinde Van Gogh'la beraber önemli fenomenlerden biridir. Onun sanatını ne empresyonistler ne de ekspresyonistlerin çerçevesine sokabiliriz. Onun eserleri biçim ve öz olmak üzere (Form und

(Devamı 7. sayfada)

"Nereden Geliyoruz, Neyiz, Nereye Gidiyoruz", 1897, 139×375 cm. Güzel Sanatlar Müzesi, Boston.

Oto portre, 1889

"Tahitili Kız", 1891, 70×46 cm. Kophenhag

"Platoon" filmi üzerine

Vietnam savaşı sırasında Amerikan ordusunda görev alan Oliver Stone'un senaryosunu ve rejisörlüğünü üstlendiği "Platoon" (Takım) filmi geniş reklamlarla dünya sinemalarına sunuldu. Film Hollywood tarafından 6 Oscar ile ödüllendirilirken, Cannes film festivalinde de ödüle layık görüldü. "Platoon" sinema çevrelerinde Vietnam savaşı üzerine yapılmış "gerçekçi" bir film olarak değerlendiriliyor ve övülüyor. Öte yandan film sadece boyalı basından değil, kimi ilerici gazete ve dergilerden de olumlu eleştiriler alıyor.

Stone —tıpkı filmin baş kahramanı Chris gibi— savaşın verdiği tecrübeyle, hayata yeni bir değer ve anlam vermek kararıyla, parlak kahramanlık düşleri paramparça olmuş bir şekilde savaş alanını terketmiştir. Stone savaşta edindiği tecrübeyi ve ondan çıkardığı sonuçları diğerlerine aktarma yükümlülüğüyle bu filmi yaptığını belirtmektedir. Ancak "Platoon", tam tersine, Oliver Stone'un bu savaştan pek de ders almadığını gösteriyor. Son derece masraflı ve mükemmel çekimli savaş görüntüleri, "savaşlar kirlidir"in ötesine gitmiyor.

Filmin kahramanı Chris gerçi ülkesinin yaşam ve kültürüne damgasını vuran şartlardan, binlerce km. uzakta da kaçamayacağının farkına varır: "...Burada sözkonusu olan sadece ben değil, tüm bir sistemdir. Elias gibi iyi insanların canına okunulurken, Barnes gibi pis herifler oyun kurallarını hâlâ istedikleri gibi belirlemektedirler."

Ama bu "iyi" ve "kötü" ikilemi seyirciyi gerçek çelişkiden uzaklaştırmayı hedefleyen yüzeysel bir durumu yansıtıyor. Gerçek çelişki —ABD'nin neden Vietnam'da bu cinayetleri işlediği ve savaşın haksızlığı— gözlerden gizleniyor.

Kötünün simgesi Barnes küçük bir Vietnam köyüne yaptıkları baskında bir cephanelik bulunca yaşlı bir adamı sorguya çeker ve ondan bir şey öğrenemeyince de onu öldürür, iyinin simgesi Elias ise sadece küçük bir Vietnamlı kızı bu köy baskınında sapık Amerikan kovboylarından kurtarır ve yaşlı adamın "kanundışı öldürülmesi"ni eleştirerek Barnes'i mahkeme önüne çıkarmakla tehdit eder. Her ne kadar Amerikan askerleri uğradıkları hayal kırıklığını zaptedilmez bir öfkeyle köy halkına bağırıp küfretmekle giderseler de (Chris'e göre kötü ve gereksiz bir biçimde), köy buna rağmen ateşe verilmek zorundadır (kötü ama gerekli), çünkü ne de olsa köyde büyük bir silah ve yiyecek deposu bulunmuştur, öyleyse burada gerçekten "Vietkonglar" vardır! Arka tarafta gizli cephane deposu havaya uçarken, çocuklar ve kadınlar gayet neşeli ve samimi bir biçimde, bu "iyi kalpli" Amerikalıların yanında himaye ararlar —sadece kötü Amerikalılardan korunmak için değil, aynı zamanda "Vietkonglar"dan da korunmak için!

Böylesi bir ikiyüzlülük içinde filmin ilettiği mesaj "Biz burada bir düşmana karşı savaşmadık, biz kendimize karşı savaştık. Düşman bizim içimizdeydi." Yani Vietnam savaşı ABD için zorunluydu!

Böylesi bir savaşta daha etkin olabilmek için insanın yenmek zorunda olduğu ahlaki engeller de olabilir! Kısaca savaşın haklılığına(!) şüphe bile kondurulmuyor.

"Platoon" Vietnam savaşının nedenlerini ve savaşa karşı toplumsal muhalefeti dışlamakta, iddia edildiği gibi bir bilanço sunmayıp, Vietnam savaşı dönemini karakterize eden siyasi kutuplaşmayı anlatmaktan kaçınmaktadır. Chris her ne kadar gözlerinden yaşlar boşanarak eve dönse de, niçin ağladığı açıklık kazanmıyor. Haksız savaşın kurbanı Vietnamlılar için gözyaşı dökmediği açık!

Rejisör Oliver Stone Vietnam savaşına karşı; ancak her şeyden önce onun kaybedilmesinden dolayı karşı!

İşte pek "gerçekçi" Amerikan filmi "Platoon" Vietnam savaşını böyle yorumluyor.

P.GAUGUIN

(Baştarafı 6. sayfada)

Inhalt) iki noktada incelenmelidir. Gerçi bütün sanat eserlerinde bu iki faktör göz önünde tutulur fakat bu iki faktörü Gauguin kadar eserlerinde ele alan sanatçı azdır. Van Gogh'la tartışmaları da sık sık bu yüzden çıkardı. Van Gogh çok iyi bir ressam olmasına rağmen bir kompozisyon ressamı değildi. Van Gogh'un fırça vuruşları onun iç dünyasına ilişkin birçok şey söyler bize. İki ayrı karakterin ortak yanları da yok değildi. İkisi de genç yaşta resme başlamıştı. İkisi de rengin anlatım gücüne çok önem veriyordu. Hele Gauguin'de mavi, Van Gogh'da sarı renk bu iki ressamın belirgin özelliklerini yansıtan renkler olmuştu. Gauguin rengin anlatımcı yansımasıyla özellikle Norveçli ressam Edvard Munch'u kuzey ekollerini oldukça etkilemişti.

Gauguin en verimli yıllarını Tahiti'de geçirdi. Bir yandan resim yapıyor öte yandan anılarını da yazıyordu. "Noa Noa" (Kokulu Ada) adını verdiği bu notlarını Paris'te "Revue Blanche"ta yayımladı. Gauguin tüm yaşamı boyunca Van Gogh gibi sıkıntılardan, acılardan kurtulamayan bir ressamdı. Van Gogh henüz 37 yaşında bir tarlada "Buğday Başakları" tablosuna çalışırken başka bir çıkış yolu bulamadığını söyleyerek göğsüne sıktığı bir kurşunla intihar etmişti. Gauguin de bir ara canına kıymayı denedi, fakat ölmeden önce bir şaheser daha yaratmak istiyordu. Yaşamak neydi? "Bu inanılmayacak kadar güzel / bu anlatılamayacak kadar sevinçli şey / böyle zor / böyle kanlı / bu denli kepaze..." dediği Nazım'ın! Yaşama sevincinin, yaşama acısının resmi yapılıyor da "yaşama felsefesi"nin resmi yapılamaz mıydı? Kafası bu sorularla doluyken sevgili kızı Alin'in ölüm haberi geldi. Gauguin çılgına döndü. Yumruklarını sıkarak: "Ey tanrı, varsan eğer sen sormadan ben hesap soracağım sana bu dünyadaki adaletsizliklerin yüzünden!" diye inledi. Dostu Molarad'a yazdığı bir mektupta: "Çocukluğumdan beri acı çektim, mutsuz büyüdüm" diyordu. "Ölmeden önce büyük bir resim daha yapmak istiyorum" diye ekliyordu. 140x375 cm. boyutlarında koca bir tuval hazırladı. Gece gündüz çalışarak kafasındaki yaşama felsefesini yansıtan bu koca tabloyu bir ay içinde bitirdi. Tablonun sol üst köşesine de "Nereden Geliyoruz? Neyiz? Nereye Gidiyoruz?" sorularını yazdı. Tablonun adı da böyle kaldı. Bu resim bugün Boston Güzel Sanatlar Müzesi'ndedir. Bu eserin sağ alt köşesinde yeni doğan bir bebek görülmekte orta kısmında yasak meyvaya uzanan bir çıplak, sol dip köşede de artık bu dünyadan elini eteğini çekmekte olan yaşlı bir insan, alt tarafta güvercinle martı arası esrarengiz bir kuş. Acaba ölümün sükunetini belirten bir sembol mü? Tabloda çeşitli konumlarda on üç figür vardır. Gauguin pekçok resimlerine büyüsel ve sorunsal biçimde figürler koymuş, bunların yorumlanması bakımından sanat tarihçilerini epey uğraştırmıştır. Ne gerek var tabloları kılı kırk yararcasına yorumlamaya. Resim sanatını seviyorsak her insan baktığı, sevdiği tabloyu canı istediği gibi yorumlasın, ama önce tabloya bakmasını öğrensin.

Gauguin Tahiti'de çok hareketli bir yaşam geçirdi. Sosyal hareketlere de katıldı. Hele yerli halkı Fransız sömürgeciliğine karşı kışkırtması, onları kolonyalizme karşı ayaklandırması başını belaya soktu. Ressam tutuklandı. Üç ay hüküm giydiği gibi o zaman için büyük bir yekün sayılan 1000 Frank para cezasına çarptırıldı. 8 Mayıs 1903'te öldüğü zaman şahaserini tamamlamıştı.

ÖĞRENCİLERİN

(Baştarafı 1. sayfada)

nu, antidemokratik uygulamaları, okullardan yoğun biçimde öğrencilerin atılmasını ve sürekli gözaltına almalarla işkence uygulamalarını protesto etmek amacıyla gerçekleştirilen 12 Eylül sonrasının ilk öğrenci mitinginden sonra, Ankara'da da aynı doğrultuda bir miting gerçekleştirilmek istendi. Sudan bahanelerle üç defa ertelenen miting nihayet 13 Haziran'da şehrin oldukça dışında Etlik-Kasalar semtinde yapıldı.

Öte yandan İstanbul'da Aksaray'dan Beyazıt'a kadar bir yürüyüş yaptıkları için uzunca bir süredir DGM'de yargılanmakta olan öğrencilerden tutuklu bulunan 24 kişinin tahliyesiyle, tutuklu öğrenci kalmadı. Yine İstanbulda 19 Haziran 1987 günü okullarından atılmayı ve YÖK uygulamalarını protesto etmek amacıyla İstanbul Üniversitesi önüne siyah tabut koymak isteyen bir grup öğrenci ise polis tarafından dağıtıldı ve öğrencilerin 10'u gözaltına alındı. Daha sonra DGM'ye sevkedilen öğrencilerden 5'i tutuklandı.

Bu arada ODTÜ Yurtlar Yönetmeliğinin, üniversite bilimselliğine ve insan haklarına saygıda uzak, antidemokratik özüne karşı çıkan öğrenciler, yemek boykotu, oturma eylemi ve rektörle görüşmeleri bir sonuç vermeyince, 13 Haziran'da bir yürüyüş yaptılar. Yürüyüşü dağıtmak isteyen jandarma, öğrencilere dipçikle saldırdı. Yine aynı gün yapılan İstanbul Yıldız Üniversitesi Öğrenci Derneği'nin I. Olağan Genel Kurulu ise hükümet komiserinin gelen mesajların okunmasına ve alınacak kararlara müdahalesi sonucu gergin bir ortamda gerçekleşti.

Birbiri ardına gelen bu eylemler de gösteriyor ki, öğrencilerin haklı ve demokratik istemleri, polis baskısı, işkence yöntemleri ve dipçik saldırıları ile durdurulamayacaktır.

"YASAK" DERNEKLER

(Baştarafı 1. sayfada)

12 Eylül cuntası ülkemizde faşizmi kurumlaştırmak için, genelge yayınlar gibi yeni anayasa ile yeni kanunlar hazırlayıp yayınladılar. Bu kanunlardan bir tanesi de dernekler kanunudur. Kurulmuş olan Dil Derneği işte bu kanunda öngörülen yasak dernekler kapsamında görülmüş ve kuruluşundan 46 gün sonra faaliyeti durdurulmuştur.

Dil Derneği'nin faaliyetinin durdurulması üzerine bir basın toplantısı düzenleyen dernek kurucuları: "Dil konusunda çalışmak devletin tekelinde olmadığı gibi, hiç kimsenin de tekelinde değildir. Derneğin kurulmasını yasak dernekler kapsamında görmek son derece keyfi bir yorumlamadır." dediler. Açıklamada dernek kurma hakkının, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde temel hak ve özgürlükler kapsamı içinde güvence altına alınmış olduğu da vurgulandı. "Bu hakkımızı kullanmak için sonuna kadar yasal yollara başvuracağız. Türkiye'de adli mahkemeler bu hakkımızı sağlamazsa Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gereği bireysel başvuru hakkımız doğmuş olacaktır" şeklinde açıklamalarını sürdürdüler.

Faaliyeti durdurulan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği de "atom bombasının sağı solu yoktur" sloganıyla silahlanmaya karşı çıkıyordu. Nükleer savaşa karşı kurulmuş olan bu dernek Ankara'da açılmış olan IDEA-87 Silah Sanayii Fuarı'nı da protesto etmişti. Bu derneğin faaliyeti durdurulurken İçişleri Bakanlığınca gerekçe olarak: "Nükleer savaş gibi hassas ve topyekün vatandaşları yakından ilgilendiren bir konuda hiç sorumluluğu olmayan dernek yönetici ve üyelerinin rasgele açıklamalar yapmalarının kamuoyunda panik yaratabileceği" şeklinde açıklama yapılmıştır.

Cunta ve yandaşları, bir yandan dünya kamuoyuna "Türkiye'de demokrasiye geçilmiştir, hayır geçilmektedir" şeklinde kargaların bile güleceği açıklamalar yapadursunlar, diğer yandan Nükleer Savaşa Karşı Hekimler Derneği'nin olsun, Dil Derneği'nin olsun son derece sudan sebeplerle faaliyetlerinin durdurulması rejimin karekterini göstermesi bakımından ibret vericidir..

ILO'NUN UYARISI

(Baştarafı 8. sayfada)

sözleşme hükmünü çiğnemekten de sorumlu tutuluyor.

Komite Türk hükümeti tarafından verilen niyet ve taahhüt mektubunun gereklerinin yerine getirilmesini; üçlü danışma çalışmalarına derhal başlanmasını; ILO'ya, başta 2821 ve 2822 sayılı yasalarda olmak üzere, yasalarda yer alan sendikal hak ve özgürlükleri kısıtlayan tüm hükümlerin ortadan kaldırılarak kapsamlı önerilerin bildirilmesini; DİSK ve bağlı sendikaların yöneticileri ile ilgili gerekçeli kararın en kısa süre içinde ilgililere iletilmesini ve Yargıtay incelemesinin kısa sürede sonuçlandırılmasını; hükümetin, DİSK'in malvarlığı ve kayyımlarca bunun ne şekilde idare edildiği konusunda bilgi vermeye devam etmesini talep ediyor.

AVRUPA PARLAMENTOSUNUN HAKLI KARARI

(Baştarafı 1. sayfada)

menter demokrasinin bulunmaması, dini özgürlüklere, insan haklarına uymaması ile birleştirildiğinde Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna üyeliğinin önünde engel oluşturduğunu vurguladı.

● Türkiye kendi dilinde eğitim yapabilecek, kültürel faaliyette bulunmak ve ibadet gerçekleştirmek dahil azınlık haklarını gözetmeye, bunlara ait eserleri korumaya çağrıldı. Bir ülkede demokrasinin ancak o ülkenin etnik ve kültürel azınlıklarını tanıyarak, tarihini zenginleştirmesiyle mümkün olabileceğine dikkat çekildi.

Parlamento kararlarında Ermeni terör grupları tarafından gerçekleştirilen tedhiş olayları da kınandı.

Özeti bu olan kararın, tarihteki ve günümüzdeki gerçeklerle uyum içinde olduğu, mevcut olan şeylerin adını koyduğu inkâr edilebilir mi? İnsan hakları, demokrasi, özgürlük, hukuk, barış içinde yaşama, başka ulusların haklarına ve insanlık kültürüne karşı saygı, azınlıkların güvenliği gibi değerleri tanımayan, hepsini, önüne çıktıkça çiğneyen bugünkü rejime karşı söylenebileceklerin en azı Avrupa Parlamentosu kararına yansımıştır.

Türkiye'deki gerçeklerin bazılarını dile getirmiş olan Avrupa Parlamentosu kararına karşı Evren ve Özal, işlemekte oldukları suçların açık edilmesine öfkelendiler. Çünkü karar bunları, insan haklarına, demokrasiye, hukuka saygı göstermeye çağırıyor.

Ya şu demokrasiye, insan haklarına, hukuk devletine inandıklarını ve bunun mücadelesini verdiklerini sık sık tekrarlayan parti liderlerine ne diyeceğiz? Bunlar kararın neresine karşı çıkıyorlar? İnönü, Ecevit "son derece yanlış bir karar" dediler. Halbuki karar yanlış değil. Eğer yanlışsa, Türkiye'de demokrasi, insan hakları, hukuk devleti var, haksızlık, adaletsizlik, işkence yok demektir. Böyle olunca da Evren'in, Özal'ın, devletin hiç bir kusuru ve suçu yok demektir.

Mesele burada ya. Türkiye'deki yönetimin bu suçları işlediğini İnönü de, Ecevit de sık sık dile getiriyorlar. Ama, dışardan birisi aynı şeyleri söylerse, ona düşman kesilip Türk devletine ve devletin işlediği suçlara sahip çıkıyorlar. Bunun yarattığı sonuç hepimizin malûmudur. Türk devleti suç üstüne suç işlemeye, demokrasiyle uzak yakın ilişkisi olmayan rejimini demokrasi diye satmaya devam ediyor.

BİR KAÇ TEMEL ÇİZGİ

(Baştarafı 1. sayfada)

Özal'ın 24 Ocak Kararları'nın delinmesini göze almasından ürkülüyor.

Yani kısaca halktan, halkın taleplerinin siyaset dünyası üzerinde yaratacağı etkilerden korkulmaktadır. Sonunu mümkün olduğu kadar ertelemeye çalışan rejim, işadamlarının ağzından, ekonomik terimlere çevrilerek savunuluyor. Ekonomide siyasetin işi ne ve önce ekonomi. Ekonomide demokrasinin işi ne ve elbette önce ekonomi. Sermayenin felsefesi bu. Emekçiler ise siyasetsiz ve demokrasisiz ekonominin ne anlama geldiğini 12 Eylül'den bu yana biliyorlar.

CEM KARACA

(Baştarafı 1. sayfada)

nünü açıkladı. Bu yazı yazılırken dönmemişti, okunurken dönmüş olacaktı.

Bu rejimden özel af dileyerek ve dilediğini alarak dönmek, bugüne kadar siyasi mülteci kimliği taşırken dolandırıcılık yapmış olmak anlamına geliyor. "Siyasi mülteci" kavramıyla Evren-Özal rejimi arasında uzlaşmayan bir karşıtlık var. Her siyasi mülteci için elbette bu böyle değil ama, kavramın kendisi için kesin olarak böyle. Siyasi mülteciler, elbette ülkelerine dönmek istiyor, zamanı iple çekiyor, mülteci olmanın siyasal, psikolojik, ekonomik ve insansal bütün acılarına katlanıyorlar ve bir gün mutlaka döneceklerini bilerek mücadeleyi buradan sürdürüyor, oradaki mücadeleyi destekliyorlar. Siyasi mülteci kimliği, komünistler, demokrat devrimciler ve antifaşistler için istenmeyerek, zorunlu kalındığı için ve zorunluluk olduğu sürece, ama daima onurla taşınmış bir kimliktir. Bu kimlikten rahatsız olmamak, o kimliğe sahip olmanın yüklediği inatçı ve kararlı mücadeleyi gösterebilmek gerekiyor. Cem Karaca'nın yarattığı imajın sadece kendisiyle sınırlı olduğunu Türkiye ve Avrupa kamuoyu ayırabilecek durumdadır. Burada siyasi mülteci gibi yaşamadığı, buna esasen kimliğinin elverişli bulunmadığı, tam bir sığıntı olarak yaşadığı ve ruhsal dengesinin bundan ötürü bozulduğu herkesin malumudur. Halbuki siyasi mülteciler temelinde Avrupa işçi sınıfının mücadelesi bulunan evrensel bir hakkın güvencesi altında yaşıyorlar. Siyasi mülteciler af talep ederek değil, dönme haklarını kullanarak ülkelerine döneceklerdir. Cem Karaca gibi de değil, Avrupa'da, gerçekten siyasi mülteci kimliğiyle yaşayan sanatçılar az değil. Bunlar Cem Karaca gibi tükenmiş kimlikleriyle değil, gerçek kimlikleriyle, Özal izin verdiği ya da davet ettiği için değil, hakları olduğu için dönmeye özen gösteriyorlar. Bütün bunlardan dolayı, Cem Karaca'nın dönmüş olmasıyla Cem Karaca'dan başka kazanan yok, kazandığından bin kat fazlasını kaybetme pahasına üstelik.

12 Eylül zorbalığı elbette istisnaları dışında pekçok sanatçıyı korkuttu, susturdu ama ancak sadece bir kaçını teslim alabildi.

Sanatçı Cem Karaca teslim olmaya gidiyor! Gitti bile.

İŞKENCEYE SON VERİLMELİDİR

(Baştarafı 1. sayfada)

Konuşmacılar ve mesaj gönderenler genel olarak insan haklarının ülkemizde de, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi'ndeki evrensel boyutlarıyla yerleşmesi gerektiğini savundular. Hepsi de idam cezalarına, işkence ve benzeri insanlık dışı uygulamalara karşı çıktılar, ayrım yapılmadan genel af istemini dile getirdiler.

Genel kurula sunulan raporlarda 12 Eylül 1980'den bu yana en az 169 kişinin hapishanelerde, polis karakollarında ve şubelerinde öldürüldüğü, ayrıca yaklaşık 240 bin kişinin de tutuklandığı ya da gözaltına alınarak işkenceden geçirildiği bildirildi.

Derneğin ilk genel kurulu sonucunda bir bildiri yayınlandı. Bildiride insan haklarının temelinin "tüm insanların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, mezhep, siyasal ya da toplumsal köken, servet ya da herhangi başka bir durumdan dolayı ayrım yapılmaksızın hak ve özgürlüklerden yararlanabilmesi" olduğu belirtilerek şöyle denildi:

"İnsanın maddi ve manevi kişiliğini yok eden, insan onuru ile bağdaşmayan işkence ve benzeri insanlık suçu uygulamalara son verilmelidir. Hiçbir gerekçe, bu uygulamaları haklı gösteremez. Ceza ve tutukevlerinde insanların bedensel ve ruhsal sağlığını yok eden, onları havalanma, beslenme, haberleşme gibi en temel gereksinimlerinden yoksun bırakan haksız ve hukuka aykırı uygulamalara son verilmelidir.

Toplumsal barış ve güveni sağlamak için suçlar arasında ayrım yapmayan bir genel af, zaman geçirilmeden çıkarılmalıdır.

En temel insan hakkı olan yaşam hakkını ortadan kaldıran idam cezası ve insan yaşamına yönelmiş diğer baskıcı yöntemler yasalardan çıkarılmalıdır."

Bildiride, temel felsefesi bakımından özgürlükçü değil, yasakçı olan 1982 Anayasası'nın Türkiye'de insan haklarının tam anlamıyla gerçekleşmesine engel olduğu bildirildi.

Genel kurulda; Genel Başkanlığa *Nevzat Helvacı*, Genel Başkan Yardımcılığına *Leman Fırtına*, Genel Sekreterliğe *Akın Birdal*, Genel Sekreter Yardımcılığına *İbrahim Tezan*, Genel Saymanlığa *İhsan Atar* seçildiler. Üyeliklere ise *Mahmut Tali Öngören, Yavuz Önen, Nuri Karacan, Bekir Doğanay, Ülkü Tolunay* ve *Erol Özcan* seçildiler.

SİZ HİÇ TUTUKLANDINIZ MI?

(Baştarafı 1. sayfada)

Dünyanın çeşitli ülkelerinde bir insanın ne kadar tutuklu kalabileceği kesin yasa hükümleriyle sınırlandırılmıştır. İşte küçük bir liste:

Çeşitli ülkelerde azami tutukluluk süresi:

F.Almanya: Ceza mahkemeleri usül kanunun (CMUK) 121. maddesine göre 6 ay. Ancak Başsavcı, sanığın 3 aydan fazla tutuklu kalmaması için gerekli önlemleri almakla yükümlü.

ABD: 9 ay.

Avusturya: CMUK'nun 112 ve 190/2. maddelerine göre 2 ay. Başsavcının gerekçeli talebi üzerine 3 ay daha uzatılabilir.

Fransa: CMUK'un 138 ve 139. maddelerine göre, 5 gün ile 4 ay arasında değişiyor.

SSCB: CMUK'un 133. maddesine göre 2 ay. Gerekçe gösterilerek 3 ay da uzatılabilir.

Yunanistan: Siyasi suçlarda 3 ay, cürüm ve kabahatlarda 2 ay.

İskoçya: 2 ay

İsviçre: 3 ay

Yugoslovya: 9 ay

Polonya: 6 ay

İspanya: 2 ay

Macaristan: 1 ay

Belçika: 8 saatten başlıyor, 1 aya kadar uzayabiliyor.

(Yeni Gündem, sayı: 62, Mayıs 1987)

İşte dünyanın gerçeği, işte Türkiye'ninki! TİP-TSİP-TKP-TKEP davalarında, DİSK, TÖB-DER, Barış Derneği davalarında, Dev-Yol, Dev-Sol davalarında daha onlarca davada, onbinlerce kişi tutuklu kaldılar. Bu yıllar sürdü. Halen tutuklu olanlar var. Tutukluluk cezası bu. Bazı yargıçlar tutuklu kaldığınız süre "boşa gitmesin"(!) diye, bu süreye uygun bir "ceza" veriyorlar, üç-beş gün borçlu veya alacaklı kalıyor, ama sonuçta boşuna yatmamış oluyorsunuz.

Türkiye'de yargının rejime bağlılığının hukuktan bağımsızlığının pekçok örneğinden biri de budur.

GÜNEY KORE:

(Baştarafı 1. sayfada)

ye adlandırdığı yandaşını seçtirmek çabasında. Chun'un halef seçtiği Roh, Vietnam savaşında ABD ordusunda savaşmış olup, Güney Kore'de 1980 Kwanju ayaklanmasının kanla bastırılmasında başrolü oynamıştı.

Halk böylesi tepeden inme karara karşı çıkarak, devletbaşkanının halk oyuyla seçilmesini, bu yönde anayasa değişikliğine gidilmesini talep ediyor. Bilindiği gibi, geçen sene de anayasanın değiştirilmesi talebiyle 10 milyon imza toplamayı hedefleyen kampanya rejimin ağır saldırısıyla karşılaşmıştı. Geçtiğimiz haziranda Başkent Seul başta olmak üzere toplam 21 kentte yapılan protesto gösterileri polisin acımasız saldırısıyla karşılaştı. Saldırılar sonucu 500 kişi yaralandı, 21 yaşında bir genç hayatını kaybetti. 120 bin kişilik kuvvetleriyle "kırmızı alarm"a geçen birlikler 7 bin kişiyi tutukladı. Zırhlı birlikleriyle halkın üzerine saldıran polisin sergilediği terör, başbakan Lee Han Key'in "daha sıkı önlemler alınacağı" yollu açıklamasından sonra resmiyet kazandı ve "fiili sıkıyönetim" yürürlüğe girdi.

Öğrenciler ağırlıkta olmak üzere çeşitli toplum kesimlerinin diktatörlüğün bir an önce yıkılması talebiyle gösterilerine budist rahiplerin de katıldığı, Kore Üniversitesi'nden 13 profesörün "tam demokrasi"ye geçiş talebini desteklemek için oturma eylemi yaptıkları bildirildi. Toplumsal muhalefetin önünü kesmek için Chun burjuva muhalefetle açıkça görüşmeyi kabul ettiyse de, olayların gelişmekte olduğu görülüyor.

Kore'yi ikiye bölen ve ülkenin güneyini bir nükleer silah deposuna çeviren emperyalizm, ABD-Japon ve Güney Kore yönetimlerinin işbirliği yaptığı askeri saldırganlık manevraları ile ülke ve bölgede gerginliği sürekli diri tutarken, diktatörlük ülke içinde toplumsal muhalefetin bastırılması için elinden geleni ardına koymuyor. Ne ki işçilerin, emekçilerin, öğrencilerin mücadelesini durdurmaya güç yetiremiyor. Ülkedeki durum ve özellikle son olaylarda yoğunlaşan gösterilere yönelik asker ve polis saldırısı karşısında uluslararası dayanışma da yükseliyor. 25 Haziran — 27 Temmuz tarihlerini "Kore İşçileri ve Halklarıyla Dayanışma Ayı" ilan eden Dünya Sendikalar Federasyonu, Güney kore'de,

● Baskılara son verilmesi, tüm tutuklu öğrenci, işçi ve siyasilerin serbest bırakılmasını,

● Sendikal haklara ve demokratik özgürlüklere tam saygı gösterilmesini, Güney Koreli işçilerin çokuluslu şirketler ve tekellerce vahşice sömürülmesine son verilmesini,

● Kore yarımadasında nükleer silahlardan arındırılmış bölge oluşturulmasını,

● Kore'nin bağımsızca ve barış içinde birleşmesini talep ediyor.

Türkiye'de işçi sınıfı direniyor

Türkiye'de işçi sınıfı direniyor. Faşizmin tüm baskılarına, sınıf hareketini bastırmaya ve sindirmeye yönelik her türlü girişimine, yasaklarına rağmen işçi sınıfının mücadelesi sürüyor.
Aşağıda son haftalarda günlük basına yansıyan işçi hareketine ilişkin haberlerden bir derleme sunuyoruz.

● *Petrol-İş:* Gübre fabrikaları TAŞ'ye bağlı 5 işyerinde daha 85 günlük direnişten sonra anlaşma sağlandı. İskenderun Sarıeski ve Yarımca'da kurulu gübre fabrikaları ile Başak I, Başak II ve Girişim tankerlerinde çalışanların ücret zamları birinci ve ikinci yıl için ayda 56 bin 250 lira olarak belirlendi. Aylık vardiya primi 13 bin 500 TL, toz primi 3 bin 500 TL, yıllık yakacak yardımı, bayram ve izin harçlığı toplam 180 bin TL olarak belirlendi.

İzmir'deki Kauçuk Sanayii ve Ticaret AŞ'de, görüşmeler sonucu anlaşma sağlandı. Anlaşma ile aylık ücretlerde birinci ve ikinci yıl için 50'şer bin lira artış sağlandı. 1 Kasım 1986'dan itibaren 2 yıl geçerli olacak toplusözleşme ile sosyal yardımlarda da yüzde 150 ile yüzde 300 arasında değişen oranlarda zam yapıldı.

Petrol-İş Sendikası 160 işçinin çalıştığı İstanbul Bomonti'deki Doğu İlaç Fabrikası'nda iş güvencesi konusunda anlaşmaya varılamadığından greve başladı.

Petrol-İş Sendikası'na bağlı 75 gündür grev uygulayan Biksan işçileri, işverenin kaçak üretim yapmasına, piyasaya fason imalat sürmesine, tüm çabasıyla grev kırıcılığı yapmasına rağmen direniyorlar.

800 işçinin çalıştığı Mersin Akdeniz Gübre ve 60 işçinin çalıştığı Polikim işyerlerinde grevler devam ediyor.

● *Otomobil-İş:* Bağımsız Otomobil-İş Sendikası'na bağlı Kale Kilit ve Kale Vida işçileri grevlerini başarıyla sonuçlandırdılar. Yapılan anlaşma ile saat ücretlerinde her iki yıl için 225 TL'lik artış sağladılar. İkramiye 100 günlük ücret tutarı olarak saptanırken, yakacak yardımı 65 bin TL, bayram ve izin paraları 20'şer bin lira olarak belirlendi. Sosyal yardımlarda da yüzde 100'ün üzerinde artışın sağlandığı anlaşma ile greve katılan işçilere bir defaya mahsus olmak üzere 30'ar bin lira ödenmesi kararlaştırıldı. Otomobil-İş Sendikası'na bağlı Süper Dizel çalışanlarının 389 günlük grevleri sonunda anlaşma imzalandı. 1 Eylül 1985'ten itibaren 3 yıl geçerli olmak üzere ücretlerde 60 bin liralık artış sağlandı.

● *Kristal-İş:* Kristal-İş Sendikası İstanbul Küçükçekmece'de kurulu May Yapı ile Halkalı'da bulunan Sedat Veziroğlu işyerlerinde grev kararı aldı.

Eskişehir'de kurulu Kılıçoğlu Toprak Sanayii AŞ'de çalışan Kristal-İş Sendikası'na üye işçilerin grevi üçüncü ayını doldurdu.

● *Türk Metal:* Sağcıların yönetiminde bulunduğu Türk-İş'e bağlı Türk Metal Sendikası'nın şube başkanları ve genel yönetim kurulu üyelerinin Antalya'da yaptıkları açıklama ile Etibank'ın Seydişehir Alüminyum ve Antalya'da Ferrokrom tesislerinde çalışan 66 bin 500 işçinin greve gideceklerini duyurdular.

Türk Metal Sendikası'na üye 850 işçinin çalıştığı Hema Dişli Sanayii ve Ticaret işyerinde imzalanan toplusözleşme ile işçilerin ücretlerine birinci yıl yüzde 44,16, ikinci yıl için de yüzde 37 oranında zam yapıldı.

● *Türkiye Maden-İş:* Türkiye Maden-İş Sendikası, Etibank'a bağlı 18 işyerinde çalışan 10 bin işçiyi ve Karadeniz Bakır İşletmeleri'nde çalışan 2500 işçiyi kapsayan grev kararı aldı.

● *Enerji işkolu:* TEK, DSİ, İller Bankası, Elektrik İşleri Etüt İdaresi, Simel Limited Şirketi'nde çalışan 100 bin dolayındaki işçinin toplusözleşme görüşmelerinde henüz sonuç alınamadı. Bunun üzerine işçiler durumu protesto etmek için 6 Haziran günü yemek boykotu yaptılar.

● *İş kazaları ve iş cinayetleri:* Bakırköy Kocasinan Mahmutbeyköy Yolu Bağlar mevkiinde Nevzat Sönmez'e ait mermer deposunda, işçi olarak çalışan Ali Çavdar yaşamını yitirirken, Zeytinburu Lidios Hastane sokakta bulunan Taral AŞ'de çalışan Murat Akman adlı işçi de ağır yaralandı. Ayrıca Değirmisaz'daki Gürek Kömür İşletmeleri'nde çalışan Maden İşçileri Sendikası Emet Şubesi üyesi Mehmet Durmuş, işverenin sendika üyesi olduğunu gerekçe göstererek "lojmandan çık" demesi üzerine kalp krizinden öldü.

● *Deri-İş:* Deri-İş Sendikası 3 bin 500 üyesinin çalıştığı Kazlıçeşme'deki 124 işyeri için aldığı grev kararını 24 Haziran'dan itibaren kademeli olarak 33 işyerinde uygulamaya başladı.

Asgari ücret belirlendi

Son olarak 1 Ekim 1985'te belirlenen asgari ücret brüt 41 bin 400 TL idi. 21 ay sonra, aylar süren tartışmalar neticesinde 16 yaştan büyükler için brüt 74 bin 250 TL, net 49 bin 200 TL; 16 yaştan küçükler için de brüt 51 bin 300 TL, net 34 bin 385 TL olarak belirlenmiştir.

1 Haziran tarihli gazeteler 4 kişilik ailenin aylık mutfak masrafının 125 bin 385 TL'ye çıktığını yazıyorlardı. Bir ailenin sadece zorunlu mutfak gideri bu kadar. Bu ev kirası ve diğer harcamalarla birlikte düşünülürse bir ailenin aylık 300 bin TL çivarında bir gelirle yaşamını sürdürebilmesi ancak mümkün olabilecektir. Şartları bu olan toplumda, bu miktarda bir asgari ücret belirlemek çalışan insanlarla alay etmekten başka bir anlama gelir mi?

Belirlenen net 49 bin liralık asgari ücret, Türkiye'deki cunta ve yandaşlarının çalışan insanlara, işçilere nasıl bir gözle baktıklarının ve işverenlerle ne kadar bütünleşmiş olduklarının en somut göstergesidir.

ILO'nun uyarısı

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) geçtiğimiz Haziran ayı içinde yapılan 73. Genel Kurulu'nda uluslararası işçi sendikalarının Türkiye'deki "sendikal haklar" ve DİSK davasıyla ilgili şikâyeti üzerine gündeme gelen Türkiye, üzerinde en çok konuşulan ülke oldu ve hakkında uygulama komitesinden oldukça sert karar çıktı.

Geçen yıl, yasalardan ILO sözleşme ve ilkeleriyle çelişen hükümlerin çıkarılacağına ilişkin hükümet adına verilen taahhüt mektubu üzerine, zaman tanıma anlamına gelmek üzere ve uygulama komitesi işçi grubu başkanı Houthuys'un önerisiyle, ***Türkiye gündemden çıkarılmamasına*** *rağmen görüşülecekler listesinden çıkarılmıştı. Çalışma Bakanı tarafından ILO'nun Türkiye'den memnun olduğu biçiminde açıklamalar yapılırken bir yıl boyunca, verilen taahhüt mektubunun hiç bir gereği yerine getirilmedi. Bu durum, ülkemizde cunta ve yandaşlarınca çalışma hayatına, sendikal haklara, sendikaların ve sendikacıların yargılanmalarına nasıl bakıldığını bir kez daha teşhir ederken geçen yıl "iyi niyet" gösterisi olarak Türkiye'nin görüşülecekler listesinden çıkarılmış olmasının Türk yetkililerce kamuoyunu aldatmada kullanılması uygulama komitesi işçi grubunu, özellikle de grup başkanı Houthuys'u çok sinirlendiriyordu. Özal hükümetinin bu sene verdiği taahhüt mektubu geçen yılkine göre* ***daha açık olmasına rağmen*** *hiç kimse tarafından dikkate alınmadı. Komisyonda Türkiye, durumu en uzun tartışılan ve en ağır suçlanan ülkelerden biriydi.*

ILO kurallarına göre, uygulama komitesinin sonuç kararı, zabıtlara geçen tartışmalar ile birlikte, o ülkenin durumuna ilişkin raporu oluşturuyor. Bu nedenle Türkiye tartışlırken, işçi gruplarının arka arkaya yönelttiği suçlamalar durumu çok daha ağırlaştırmış oldu. Türkiye, ILO'nun 98 ve 111 sayılı sözleşme hükümlerini çiğnemekle suçlanıyor. Ayrıca henüz imzalamadığı, ancak ILO ana sözleşmesinde yer aldığı için imzalamak zorunda bulunduğu sendikal özgürlükleri içeren 87 sayılı

(Devamı 7. sayfada)

ABD'nin "ilan edilmemiş" savaşları / 5

Nikaragua'da Sandinist devrimin 1979'daki zaferinden bir yıl sonra Ronald Reagan ABD devlet başkanlığı için seçim kampanyasında, Sandinist cephe hükümetine her türlü yardımın kesileceğini açıkça belirtiyor ve Nikaragua halkını tehdit ediyordu. O günden bu yana geçen 7 yılda ise Nikaragua'ya yönelik "ilan edilmemiş savaş"ın nasıl tırmandırıldığını dünya kamuoyu bilmektedir.

Nikaragua hükümetine karşı ABD tarafından yürütülen kirli savaş bu ülkenin dışişleri bakanlığında başlıyor, CIA tarafından devralınıyor, Kongre bu savaşı onaylamadığında ise doğrudan Beyaz Saray'a bağlı kovboylar tarafından sevk ve idare ediliyordu.

Daha başkanlık makamına gelmesinden 7 hafta sonra, 9 Mart 1981'de Reagan *Contra* savaşını başlatan bir dizi direktif yayınladı. Aynı zamanda Nikaragua'ya her türlü ABD yardımı da durdurulmuştu. Amerikan kamuoyunun ABD birliklerinin bu ülkeye çıkarma yapmasına tepki göstereceği gözönünde tutularak uzun vadeli bir plan uygulamaya kondu. Buna göre ülkeden kaçmış olan Somoza taraftarları ve diğer muhalefet grupları para yardımı ve "uzmanlar"la güçlendirilecekti. ABD tarafından örgütlenecek karşı devrim hareketiyle ilk hedef Sandinistleri yıldırmak ve onlara geri adım attırmaktı.

Planı tatbik etmek üzere CIA şefi Casey hemen işe girişti. İlk önce 500 kişiden oluşan bir birlik oluşturulması ve "eğitilmesi" öngörülmüştü. Ayrıca Nikaraguali karşı devrimcilerden küçük bir ordu da oluşturulacak ve bunların "eğitimi"ni ise o sıralar cuntacıların işbaşında bulunduğu Arjantinli subaylar üstlenecekti. Ancak CIA gerektiği zaman kendi araçlarıyla Nikaragua'daki belirli hedeflere saldırma hakkını kesinlikle muhafaza ediyordu!

1981 Aralık'ında Kongre komisyonları önünde açıklama yapan CIA şefi Casey'e göre Contra'lar zaten örgütlenmişlerdi, ilk kamplar Honduras'ta kurulmaya başlamıştı, Amerikalılar olsa olsa Arjantinlilerin çoktan harekete geçirmiş oldukları trene atlayacaklardı, o kadar!

Gerçi 1981'in ilk yarısında anti-Sandinist gruplar Miami'de bir araya gelip Nikaragua Demokratik Birliği'ni (UDN) kurmuşlar ve Nikaragua'dan kaçan Somoza subayları da El Salvador üzerinden Miami'ye gelerek birarada toparlanmışlardı. Somoza ailesi bu gruba maddi destek sağlıyordu. Contralar ile Arjantinli subaylar arasındaki bağlar ise 1981 yazında kurulmuştu. Ama Nikaragua'nın kuzey sınırında toplanan bu ilk *Contra* grupları bir vurucu güç olmaktan uzaktı, daha çok sığır hırsızı olarak faaliyet gösteriyorlardı. Temmuz 1982 öncesindeki 18 ayda Contralarla Nikaragua hükümet kuvvetleri arasında sadece 45 çatışma olmuş, 234 sığır hırsızlığı tespit edilmişti. CIA'nın 1982'de Contralara silah sevkine başlamasıyla bu tablo hemen değişecekti. CIA eğitimli Contralar ilk eylemlerinde Mart 1982'de Nikaragua'nın kuzeyindeki iki köprüyü havaya uçurdular. Sandinist hükümet ilk kez olağanüstü durum ilan etmek zorunda kaldı. CIA'nın Contralara yardımı gözlerden gizlenemez hale gelince bu kez basın aracılığıyla bunlar "özgürlük savaşçıları" olarak takdim edilmeye başlandı.

Nikaragua Sandinist devrimin kazanımlarını korumak için savaşıyor.

Operasyonların ve Contralara mali yardımın sürekli artmasına rağmen karşı devrimciler Nikaragua hükümetine karşı hiçbir başarı elde edemiyorlardı. Bunun üzerine 1983 ortalarından başlayarak Beyaz Saray daha da saldırganlaşacaktı. Nikaragua kıyılarında ABD savaş gemileri dolaşıyor, Honduras'da bugüne dek aralıksız devam eden sözde manevralar, gerçekte ilan edilmemiş savaş tüm saldırganlığıyla tırmanıyordu. Amerikan istihkâm birlikleri CIA'ye Contralara yardım için gerekli bir ikmal üssü inşa ederken CIA daha sonra tüm dünyada büyük tepkiyle karşılanan meşhur "el kitabı"nı hazırlatıyordu. El kitabında Sandinist hükümete karşı bombalı saldırıdan, sığır hırsızlığına, ekinlerin yakılmasına kadar her türlü sabotaj önerilirken, bir de şehitler yaratılması isteniyordu! **Yani Contralar** kendi adamlarını öldürüp cinayeti Sandinistlere yükleyerek şehit vermiş olacaklardı.

Contra saldırıları arkasında ABD'nin olduğunun somutlanmaya başlaması, Contralara silah taşıyan bir **uçağın 1983'te Managua üzerinde düşürülmesiyle ABD desteğinin ortaya çıkması ve "Contra el kitabı"nın** dünya kamuoyunda protestolara yol açtığı sırada, Amerikan kongresi de Reagan yönetimini sıkıştırıyordu. Ne ki, devlet terörünü dış politika olarak tırmandırmakta kararlı olan Reagan, kamuoyunu ikna etmek üzere ikinci sınıf da olsa aktörlüğünün tüm hünerini kullanıyordu. Artık Contraları örgütlemek ve desteklemekle yetinilmeyeceği besbelliydi. Reagan açıkça söylüyordu: "Ben bir Contrayım"!

Nitekim devletlerarası hukukun doğrudan ihlali anlamını taşıyan ve Uluslararası Adalet Divanı tarafından açıkça mahkum edilen Nikaragua limanlarının mayınlanmasından, 1986 sonunda patlak veren İran-Contra olayıyla ortaya çıkan Contraları finansman şebekesinin oluşturulmasına kadar her türlü saldırı düzenleniyordu 3 milyon nüfuslu Nikaragua'ya karşı.

Beyaz Saray'ın Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC) denilen "kirli işler planlama ve kotarma dairesi"nde görevli olan ve yaptıklarıyla adeta Rambo'yu kıskandıran, İran-Contra olayının başaktörlerinden Yarbay Oliver North'un bir arkadaşına şöyle dediğini yazıyor gazeteler: "Rüyamda Başkan işgale karar veriyordu. Ben deniz piyadeliği için geri çağrılıyordum. Ve Nikaragua kıyılarında karaya ayak bastım". Ne ki dünya bu türden rüyalarla ve Hollywood filmlerine göre dönmüyor. Son sözü söyleyen yine dünya halkları oluyor. Şöyle diyor Nikaragua Devlet Başkanı Daniel Ortega: "İçinde eskiden balıkların yüzdüğü su, şimdi Sandinistlerle dolu. Satılmış paralı askerler onun içinde boğulacaklardır." Ne ABD yönetimi, ne de onun beslemesi Contralar Sandinist devrimi yolundan geri çevirebilir.

—BİTTİ—

araştırma çeviri **Dayanışma** inceleme yorum
DAYANIŞMA'NIN EKİDİR
TEMMUZ 1987 SAYI: 60

Sendikal hareketi güçlendirmek için

A.Hamdi KARSU

Bugün, güçlü bir sendikal hareketten söz edebilmek için DİSK'li güçlerin bölünmeden davranmaları, sendikal hareketin yakın perspektifine ortak bir açıdan bakabilmeli, bu noktayı oluşturacak bir tartışma ve diyalog içinde bulunmaları, kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. DİSK kökenli tüm sendikacıların ortak hareketinin bir anlamı ancak, bu ortak hareket, işçilerin bulunduğu konumlardan çıkarak yaratılmışsa olabilir.

18 Haziran günü, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk'ün de katılıp bir konuşma yaptığı "DİSK'le dayanışma" gecesi Köln'de yapıldı. Türkiyeli 7 bin işçi ve emekçinin katıldığı, DGB ve ASK'ın desteğiyle düzenlenen bu toplantı, bir yandan kendi içinde sağladığı maddi ve moral başarıyla, diğer yandan Türkiye'de işçi hareketinin belirgin bir yükselme, demokratik hareketin gözle görülür bir canlanma yaşadığı zamana rastlamasıyla, bir diğer yandan da sendikal hareketin yakın perspektiflerini görüşüp çözmeyi gündeme getirmesiyle önem kazandı. Türkiye'deki işçi hareketi üzerindeki etkilerini zamanla daha yakından ve somut olarak gözleme imkânı bulacağımız gelişmeler vesilesiyle, sendikal hareketin perspektifini bir kere daha ele almamız yararlı olacaktır.

Geriye dönüp baktığımızda, her şey ve 12 Eylül gerçeği, gün gibi ortaya çıkıyor. Toz duman ve faşist demagojik propaganda arasında bir kaç temel nokta hep net kalıyordu. Askeri darbenin hedefleri, en başta işçi hareketini, onunla birlikte bütün emekçi sınıf hareketlerini bastırmak, demokrasi güçlerini susturmak, Kürt ulusal demokratik hareketini ezmek, 24 Ocak yoksullaştırma politikalarının önüne pürüzsüz bir yol döşemek amaçlarını içeriyordu. Cuntanın gelebilmesinde ve geldiği günden başlayarak amaçlarını tek tek gerçekleştirebilmesinde, pek çok faktör rol oynamıştı.

Cunta, amaçlarını gerçekleştirmek bakımından gerçi bir hayli mesafe almış, demokrasi güçlerinin 12 Eylül'den önce mevcut yaygın potansiyeli üzerinde önemli hasarlar yaratabilmiştir; başlıca hedeflerinden biri olarak seçtiği sendikal hareketi Türk-İş ataletine hapsetmek istemiş, DİSK'in üzerine giderek yöneticilerini idamla yargılamayı denemiş, DİSK potansiyelini sarı sendikacılığın tahakkümü altında dağıtıp yok etmeyi hayal etmiştir. Ancak bu amacına ulaşmayı başaramamıştır. Çünkü DİSK'li işçiler, DİSK'in faaliyetten men edilmiş olmasıyla, mücadeleyi sürdürmekten asla men edilememişlerdir.

Sendikal hareketi sindirmek ve Şevket Yılmaz yönetimi altında pasifleştirmek, esasen mümkün olamazdı; çünkü Türkiye'de ilerici sendikal hareket marjinal güçlerden oluşan değil, geniş bir sınıf tabanına oturan harekettir. Zaaflarıyla, bölünmüşlüğüyle ve 12 Eylül'den önceki politik yönelimleriyle gerçi potansiyeline uygun toplumsal bir ağırlık ifade edemiyor, faşist tırmanışa karşı işçi sınıfının bütünlüğünü harekete geçirmekten uzak kalıyordu, 12 Eylül'le birlikte grev çadırları sökülebiliyor binlerce sendikacı sıkıyönetim tebliğleri ve radyo ilanlarıyla enterne edilebiliyordu ama, potansiyel 7 yıl boyunca uygulanan baskılara karşın yokedilemez olarak kalıyordu.

Ne var ki, sendikal hareketin temelini oluşturan potansiyelin yok edilememesi, ne 7 yıl boyunca kaybedilmiş maddi çıkarlar ve haklar karşısında "teselli" hanesine yazılabilir, ne de böyle bir potansiyelin mevcudiyeti, işçi hareketinin bundan sonraki gelişmesinin tek güvencesi olarak alınabilir. Kaybedilmiş ve kullanılamaz hale getirilmiş hakların yokluğu nedeniyle işçi sınıfımızın uğradığı maddi ve manevi kayıpların bilançosu hayli kabarıktır. Şu iki tablonun sonuçlarını yanyana koyup baktığımızda, 12 Eylül'ün gelişine ve geldikten sonraki yaptıklarına karşı yeterli direnişi koyamamaktan dolayı uğranılmış toplumsal kayıplardan işçi sınıfımızın payına düşeni görmek pekalâ mümkündür.

Burjuvazinin, demokratik bir düzen altında ne yapsa ulaşamayacağını, bundan dolayı sermayenin 12 Eylül'den yana ve demokrasiye karşı olmakla, kendi çıkarları bakımından ne denli isabetli davrandığını, bunun karşılığı olarak da, demokrasi olmaksızın sağlıklı bir sendikal hareket olamayacağını, işçilerin demokrasiden yana olmakla ve demokrasi için mücadele etmekle, aynı zamanda somut bir ekmek kavgası verdiklerini, dolayısıyla bugünkü demokrasi mücadelemizin ana unsurlarından birinin sendikal hareket olmak gerektiğini, bu iki tablonun ortaya koyduğu sonuçlardan kolayca çıkarmak mümkündür. Kimi burjuva sözcülerinin sık sık, hiç perva duymaksızın, demokratik dönemlere "işçilerin güldüğü dönemler", 12 Eylül'den sonrasına "bizim güldüğümüz dönem" demeleri ve "artık bundan böyle biraz da biz güleceğiz" diye eklemeleri hiç boşuna değildir.

İşçi hareketinin baskıyla ve diğer 12 Eylül yöntemleriyle bertaraf edilemeyeceğinin kanıtlarını bugünkü Türkiye'de görmek mümkündür. Grevlerin giderek yayılmakta, eylemlerin çeşitlilik kazanmakta, açlık grevleri, boykotlar, miting ve yürüyüşler şeklinde kapsamlı bir mücadelenin canlanmakta olduğuna bakarak, yakın geleceği kestirmek ve bunu bugünden başlayan görevlerini saptamak zor değildir.

Sendikal harekete bakışı gerçekçi tespitlerin üstüne oturtmakta sayısız yararlar bulunmaktadır ve "işçiyiz, güçlüyüz, öncüyüz" diyerek sendikal harekete ilişkin gerçeğin üstünü örtmekten kaçınmak gerekmektedir. Herşeye rağmen bugünkü durumuyla sendikal hareket, 7 yıldan bu yana verdiği kayıplar bir yana, önündeki birlik ve beraberlik gibi temel bir görevin üstesinden henüz gelebilmiş olmadığı için güçsüz, DİSK olgusu, şu veya bu şekilde kendini yeniden ifade etmekten uzak bulunduğu için, yeterli dinamikten yoksundur. Sendikal hareketin somut yakın perspektifine ilişkin farklı görüşlerin henüz bir noktada buluşmaktan uzak bulunmaları nedeniyle de, yapılacak daha pek çok işin bulunduğunu söylemek zorlukları abartmak anlamına gelmemektedir. İlk görevin, sendikal hareketi toparlayıp güçlendirmenin yollarını bulup yaratmak olarak belirleniyor, farklı görüşlerin de bu tek ve aynı göreve ilişkin olarak oluşuyor olmaları, söylediklerimizin doğruluğunu kanıtlıyor.

Herhangi bir şekilde hayal görmüyor, sendikal harekete ilişkin sorunların çözümünü ciddi bir sorun olarak benimsiyorsak, yani görüş belirtmiş olmak için değil, iş yapmak için konuya eğiliyorsak sendikal hareketin verili durumundan yola çıkmaktan, mevcut olanı değerlendirmekten, eldeki imkanları biraraya toplamaktan başka çare yok demektir. Mevcut durumun analizi, duygusal bir sorun olmayıp bilimsel ve akli bir sorundur.

Fiili durum kimsenin meçhulü değil. DİSK'in mahkeme kararıyla kapatıldığı, bu "hukuki" sorunun uzun vadeli bir sürece bağlandığı, ama buna rağmen hukuki varlığının sürdüğü, bu nedenle DİSK'in serbestçe faaliyetini savunma görevinin somut biçimde hâlâ devam ettiği, gerçeğin bir yanını oluşturmaktadır. DİSK'in savunulması, sadece lâfta bir demokratlığın yerine getirilmesi anlamında değil, işçi sınıfımızın somut bir mevziinin geri alınması anlamında da gereklidir. Ölülerini bile faşizmin eline bırakmamış bir sınıftan, 20 yıllık şanlı bir sendikal mücadele tarihini, bu tarihin örgütsel birikimini, üç beş kuruşlarla yarattığı mal varlığını, tabelasını, armasını, adını burjuvaziye bırakması; bu muharebeyi kaybettiğini kabul edip kendine başka bir çare araması elbette ki beklenmemelidir.

Öte yandan DİSK'in, işçilerden, onların etinden ve kemiğinden, tercihlerinden ayrı düşünmek, işçilerden bağımsız bir DİSK varsaymak, soyut bir bağlılık üstüne politika geliştirmek, sorunu tersinden kavramaktır ki bu gibi yaklaşımlar, sendikal hareketin önünü açmak bakımından olumsuz bir rol oynamaya devam ediyorlar. "İşçiler neredeyse DİSK oradadır" mantığı ne kadar kolaycılıksa, "işçiler DİSK evrakı nerede ve kimde ise orada olmalıdırlar" gibi ertelemeci yaklaşımlar da bir o kadar mevcut realiteyi dışlamak anlamına gelmektedirler.

DİSK'e üye olan yüzbinlerce işçi, bir yandan nesnel duruma boyun eğerek, bir yandan başka çare bulamadığı, bir diğer yandan da toplu bir davranışa yön verecek yönlendiricilikten yoksun kaldıkları için, ya Türk-İş sendikalarına girmişler, ya da küçük ve bağımsız sendikalar etrafından kalmayı seçmişler, ama her halükârda yepyeni sayılabilecek sendikal konumlara sürüklenmişlerdir. Bu gelişmenin büyük oranda kendiliğinden bir gelişme olarak gerçekleşmesi, hiç bir sonuç yaratmadığı anlamına gelmez. Bir yandan Türk-İş yönetiminin, göstermelik de olsa "eylem programlarına" yönelip sarı sendikacılığa yeni çıkış yolları arama kaygusuna düşmesi, bir yandan da Türk-İş içinde mücadeleci sendikal güçlerin toparlanıp daha aktif bir kimlikle ortaya çıkmaları, bütün bunlardan önemlisi de, bir bütün olarak Türk-İş tabanındaki geniş işçi kitlelerinin mücadeleci bir taban kimliğine bürünmesi, DİSK'li işçilerin Türk-İş tabanına katılmış olmaları gerçeğinden bağımsız değildir. İşçi hareketindeki bu genel canlanmanın yanısıra, Türk-İş'e girerken, önlerine konulmuş yönlendirici bir programdan dolayı değil, kazandıkları ileri sınıfsal bilinçten dolayı topluca davranma alışkanlığını sürdüren DİSK'li işçiler ve sendikacılar, girdikleri Türk-İş sendikalarında küçümsenmeyecek mesafeler alarak, Türk-İş'in "adam edilemeyeceği" önyargısına teslim olmamışlardır.

Toplu iş sözleşmeleri artış oranları ve kayıplar
(1980-1985)

Yıllar	Enflasyon %	Ücret artışı %	Kayıp
1980	107	70	-37
1981	37	28	-9
1982	25	25	-
1983	31	22	-9
1984	53	29	-24
1985	45	27	-18

Türkiye'de ortalama gerçek ücretler, dolar ücretler
(1977-1985, petrol ve cam işkolları)

Yıllar	Reel ücret endeksi	Dolar ücret (günde)	Dolar ücret endeksi
1977	100	7.60	100
1978	88	8.31	109
1979	75	8.40	110
1980	56.6	4.78	62
1981	52.4	4.11	54
1982	50.1	3.73	49
1983	53.2	3.37	44
1984	50.6	2.95	38
1985	44.6	2.86	37

Gelinen bu nokta bir realite ise eğer, işçi hareketinin sendikal perspektifini, 'yeni bir DİSK mi kurmalı, yoksa DİSK'in açılmasını mı beklemeli?" gibi anlamsız bir soruya hapsetmek doğru olmaz. DİSK mi yahut Türk-İş mi esas alınmalı gibi bir tartışma da yüzeysel kalmaya mahkumdur, çünkü sorun, bu sorulara verilecek cevaplar çerçevesinde değil, gerçek durum neyse onun üzerinde çözümlenebilir.

Türk-İş'in tek bir üyesini dahi Şevket Yılmaz ve arkasındaki güçlere peşin olarak teslim eden bir perspektif zaten düşünülemez. DİSK'li olma bilincinin temel bir boyutu da, işçi sınıfına toptan sahip çıkmaktır. Sendikal hareketin yakın geçmişinin işçi sınıfının bir kolu ile öteki kolu arasındaki rekabetmiş gibi göstermek, gerici mihrakların sakızıdır. Böyle bir yarışma yoktur, işçi hareketinin topyekün mücadelesi vardır. "Türk-İş'ten iş çıkmaz" diye peşinen belirtenler, çıkıp çıkmayacağını anlamak için bugüne kadar ne yaptıklarını, bu önyargıya nereden ulaştıklarını da açıklamak durumundadırlar. Bilinmektedir ki, sendikal mücadele yedi yıldır fiilen askıdadır ve sendikal mücadele askıdayken Türk-İş tabanında DİSK ilkelerini egemen kılıp kılamayacağımızın deneysel imkanları da askıdadır. Bu soruya ancak bundan sonraki süreçlerde, işçi hareketinin şimdiki canlanışının gelişip serpilmesiyle yaşamayacağımız pratik tecrübelerden sonra cevap vereceğiz. Zaten Türk-İş'ten iş çıkmaz yargısının, Şevket Yılmaz ve adamlarından hiç bir şey beklenmemeli doğru yargısından kaynaklandığı, sadece bu gerçeği ifade ettiği, "çalışmaktan bir şey çıkmayacağı" gibi, henüz belli olmamış bir soruya cevap olamayacağı besbellidir.

Bundan dolayı bugün, güçlü bir sendikal hareketten söz edebilmek için DİSK'li güçlerin bölünmeden davranmaları, sendikal hareketin yakın perspektifine ortak bir açıdan bakabilmeli, bu noktayı oluşturacak bir tartışma ve diyalog içinde bulunmaları, kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. DİSK kökenli tüm sendikacıların ortak hareketinin bir anlamı ancak, bu ortak hareket, işçilerin bulunduğu konumlardan çıkılarak yaratılmışsa olabilir.

İşçilerin ortak konumu Türk-İş'tir bugün. Oradadırlar ve kendilerini orada gerçekleştiriyorlar. Daha ne kadar orada kalabilecekler, Türk-İş tabanı DİSK niteliğine bürünecek mi, burjuvazi gelişmelerden telaşa kapılıp işçi hareketini bölmek isteyecek mi ve nasıl bölecek? Bu sorular ancak keskin bir mücadeleyle cevaplarını bulacaklardır. Şimdiden kehanetten bulunmak mümkün değlidir. Sınıf mücadelesi zengindir, çok zengin biçimler üretebilir. Hatta gelecekte DİSK gibi bir sendikalaşma yeniden gündeme gelebilir. Hiç gelmeyebilir. Bunlar bugünden ambargo koymakla belirlenebilecek mekanik hareketler değildirler.

Bu perspektifi "Türk-İş içinde çalışma yapmak" gibi "ne idüğü anlaşılmaz" bir akılla suçlayanlara da rastlanıyor. Böyle bakanlar, her şeyi "içinde siyasi çalışma yapılabilecek" birer paravan olarak görme alışkanlığından geliyorlar da ondan. "Şimdi hemen bir DİSK kurmak lazım" diye yola dizilenlerin en çok heyecan yarattıkları kesim de bu son yaklaşımı benimseyen kesimler oluyor.

İlerde madem ki yeniden ve kaçınılmaz olarak DİSK alternatifi karşımıza çıkacaktır, o halde neden zamanımızı ve enerjimizi Türk-İş'te boşuna harcayalım, DİSK'i Türk-İş içinde neden eritelim diye soran yaklaşımlar, işçiler arasında yapılacak şu veya bu çalışmanın boşa gideceğini eğer kendilerinin "boş" olduklarından çıkarak söylemiyorlarsa, başkaları adına da konuşmuş olmak gibi bir duruma giriyorlardır. Kaldı ki bugün DİSK'in yerine yeni bir konfederasyon ikame etmek isteyenlerin dahi yapmak zorunda oldukları ilk şey, işçileri böyle bir ihtiyaç bulunduğuna ikna etmek, bunun için Türk-İş'e gidip çalışmaktır. Yine de hiç kimse kendi görüşlerini, sendikal hareketin perspektiflerine ilişkin öngörülerini tartışılmaz birer dogma olarak görmemeli, ortak anlayış noktasını kurabilmek için elinden geleni yapmaya çalışmalıdır. Sözün açığı Türkiye'de DİSK'e değil, DİSK'ten daha fazlasına ihtiyaç var. İşçi hareketinin birliğine, emekçi sınıflar hareketinin birlik ve beraberliğine ihtiyaç var. Bu ihtiyaçlar büyük iddialara denk düşüyorlar. İşçi sınıfı iddialarından geri çekilmemiştir. DİSK bu büyük iddianın bir parçasıydı. Bugün de öyledir. Bu nedenle iddiayı ortayı koymak, gelecekteki şu veya bu ihtimale bugünden ambargo koyacak yerde, Türk-İş'in sürgit böyle kalacağı iddiasına, Şevket Yılmaz gibilerin işçileri süresiz kandırma şansına sahip bulunduğu safsatasına ambargo koymak lazım. İşçi sınıfının birliği sorununa el koymak lazım.

Basından... Basından... Basından... Basından... Basından... Basından...

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz :

GÖRÜŞ, Haziran 1987

SOL, SİYASETTEN SİLİNEMEZ

Altını çizeyim ki sol hareketlerin tamamı 12 Eylül'e karşı iyi kötü direndiler.

Sayın Kaçmaz, 12 Eylül 1980'de yasal faaliyetten menedilen Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin kuruluşundan bu yana Genel Başkanlığını yapıyorsunuz. Söyleşimiz günümüz Türkiyesi ve solu ile ilgili olacak. Ama daha önce, okurlarımızın sizi biraz tanımaları için izninizle siyaset dışı sorular yöneltmek istiyoruz.

Örneğin, Teknik bir eğitimden geçtiğinizi biliyoruz, 1960'lı yılların sonlarından beri de siyasetin içinde olduğunuz biliniyor. Genellikle siyaset adamlarının yaşamın diğer alanlarıyla pek ilgilenemedikleri gibi bir kanı vardır. Teknikle ilgili meslek sahiplerinin de böyle olduğuna inanılır. Siz bu iki alanın dışında kalan alanlara yakın bir ilgi duydunuz mu? Sinema, edebiyat, spor gibi.

Kendimden bahsetmekten hoşlanmam. Kaldı ki, "bir kimse hakkındaki düşüncemiz onun kendisi hakkında ne düşündüğüne dayanmaz." İnsan sosyal bir yaratık olduğuna göre toplumsal olarak nasıl görüyorsanız öyleyimdir. Örneğin yine teknik öğrenimden geçmiş bir başka politikacının, Turgut Özal'ın, "bende kültür yok diyemezsiniz... Çok roman okumuşumdur... Tarihe de fevkalade merakım vardır... Ben Red Kit de okurum, başka şey de. Arabesk de dinlerim klasik müzik de. Ben de fevkalade klasik şeyler vardır... Enrico Coruzo'nun plakları da dahil olmak üzere bütün senfoniler, konçertolar, bunların çoğunu bilirim. Sonra şiire de fevkalade meraklıyım... ben kendim de şiir yazarım." (Nokta, 28 Eylül 1986) türünden sözleri neyi değiştiriyor? Dahası bu sözler Turgut Özal hakkındaki genel kanaatı daha da pekiştirmiyor mu?

Marx'ın kızlarına göre, babalarının özdeyişi, Terentius'un şu sözleri imiş: "İnsanım, insana dair hiçbir şey bana yabancı değildir." Gereğini yerine getirdiğimi söyleyemem ama bu özdeyişi ben de seviyorum.

▶ O halde şunu soralım genellikle gençler siyasi mücadeleyle tanışınca, gençlik dinamizmleriyle tüm güçlerini bu alana döküyorlar, hatta siyaset dışındaki yaşam alanlarına karşı bir küçümseyici eda da geliştirebiliyorlar. Gençlere bu konuda ne söylemek isterdiniz?

Duruma göre. Ağır baskı şartlarında tersinin olduğunu, yani siyasetin dışındaki alanların gençlerin daha ilgisini çektiğini gözlemliyoruz. Buna karşılık nisbeten soluk alma imkânları ortaya çıktığında siyaset ön plana geçiyor. Böylesi de doğal. Ülkemizin her bakımdan içler acısı durumu gençleri etkiliyor. Mevcut düzen değişmedikçe hiçbir şeyin değişmeyeceği kanısı yaygınlaşıyor. Bu kanı doğru ve haklı, böylesi bir gelişme de olumlu. Ancak tek yanlı insanların düzeni değiştirmelerinin güçlüğü de geçmiş tecrübelerimizle sabit. Ben insana dair her şeye ilgi duyan insanlarımızın giderek çoğalacağına inanıyorum.

▶ Sayın Kaçmaz, ülkemizde yaşanan sosyal, ekonomik ve siyasal süreçleri 12 Eylül'ü irdelemeden değerlendirmek mümkün değil. Siyasi sorularımıza isterseniz bu noktadan başlayalım.

12 Eylül'ün irdelenmesine fazla gerek görmüyorum; çünkü bu iş bölük pörçük de olsa bir hayli yapıldı. Ve tarih 12 Eylül hakkındaki hükmünü çoktan verdi.

Aslında 12 Eylül'ün ne olduğu ve ne olacağı daha ilk günden hatta 12 Eylül 1980'in bir hayli öncelerinden duyulmaya başlanan ayak seslerinden belliydi. Müdahale öncesindeki birkaç yıl boyunca olup bitenler, varolan kısıtlı demokrasinin dahi kazaya uğrayacağının, işçileri, çalışan on milyonlarca insanın acılı günleri beklediğinin, sol hareketler üzerinde geçmişte misli görülmedik bir terör estirileceğinin sayısız belirtilerini taşıyorlardı. Onun için 12 Eylül kimseye sürpriz olmadı. 12 Eylül'le toplumun başına gelenler de öyle.

Ancak bu noktada bir **istisna** var. MHP'nin önde gelen isimlerinden birisi, sanırım Agâh Oktay Güner mahkemede "fikriyatımızın iktidarda olup bizim maznun iskemlesinde oturuyor olmamız tarihin garip bir istihzasıdır" mealinde sözler etmişti. MHP'nin "**fikriyatı**" mâlûm. Güner'in konunun kompetanlarından olduğu da mâlûm. Bu açıdan sözlerinin 12 Eylül'ün ne olduğu noktasındaki en doğru ve gerçekçi teşhislerden birisi olarak alınmaması için sebep yok. Zaten geçenlerde sonuçlanan ve MHP'nin "parti" olarak "aklanması" ile biten dava da Güner'in tespitini teyid ediyor.

12 Eylül'ün ne olup ne olmadığını belirleyebilmenin en güvenilir yollarından biri, 12 Eylül'ün getirip götürdüklerinin bir bilançosunu çıkarmak yaklaşık 7 yıllık süreden sonra Türkiye'nin manzarasını olanca gerçeğiyle resmetmek. Bu da sıkça yapılıyor. Sonuçtan hemen hiç kimse hoşnut değil. Çünkü her konuda devamlı biriken olumsuzluklar ağır basıyor. Somut örneklerini, günlük basında sıkça rastlanan toplumsal yozlaşmanın göstergelerini uzun uzun saymama gerek yok. Sadece gelir dağılımında, ücretliler ve aylıklılar aleyhine meydana gelen dehşet verici bozulmayı anmak dahi, 12 Eylül rejiminin kime ve neye hizmet ettiğini göstermeye yeter.

▶ 12 Eylül'ün yarattığı siyasi tablo bugün hangi noktada?

12 Eylül sonrasında oluşturulan rejim - A.O.Güner'in sahiplendiği siyasi düzen- özünde bir farklılaşma olmaksızın sürüyor. Bunun güvenilen tanıklarından biri Demirel. Açık açık "bugün Türkiye'de demokrasi yoktur" diyor. Üstelik 1982 Anayasası'nın "temel hak ve özgürlükler" bölümü, onun yıllardır özlediği hükümleri getirdiği halde böyle diyor. Gerçi Demirel, hakkındaki yasaklama ile demokrasinin yokluğunu özdeşleştiriyor. Söz konusu yasaklama kalktığında da Demirel'in rejimi demokrasi olarak nitelemesi kuvvetli ihtimal. Ama Demirel'in bugün için söylediği gene de önemli. Gerçekten Demirel için günümüz Türkiyesinde demokrasi yoksa, sıradan bir yurttaş için, bir başka deyişle nüfusun asgari % 90'ı için haydi haydi yoktur. Olan da budur. 12 Eylül'e bakan vermiş Türk-İş yönetiminin dahi iki adım yürümesine izin verilmediği düzende sınırlı bazı grevlere müsaade ediliyor olması kaideyi bozmaz. Barışı savunanların hapis cezasına çarptırıldığı, ölüm cezasının kaldırılmasını isteyen doktorların mahkemelerde süründürüldükleri, hepsinden de ilginci Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin yasaklandığı bir ikinci ülke hatırlamıyorum. Bu sonuncuyu, burada bir kaç Avrupalı tanıdığıma anlattım. Dehşete düşeceklerini sanıyordum. Çünkü ben öyle olmuştum. Ama onlar dehşete bile düşemediler. Cam gözlerle yüzüme bakakaldılar. Hissettim; hiç ama hiçbir şey anlamamışlardı.

▶ Bu siyasi tablonun içinde solun durumu nedir?

12 Eylül'ün başlıca hedeflerinden birinin sol hareketleri bastırmak ve safdışı etmek olduğu noktasında herkes hemfikir. Bu da kendiliğinden anlaşılabilen bir olgu. "**MHP fikriyatı**"nın solun her çeşidini ezmek için şiddetin azamisine başvurması, eşyanın tabiatına ters düşmüyor. Sonucu biliyoruz. Türkiye solu bütünüyle ele alındığında 12 Eylül karşısında bir hayli tahribata uğradı, büyük kayıplar verdi.

Bugün **solun** durumu ne? Bu konuyu detaylandırmayı içinde bulunduğumuz şartlarda birkaç bakımdan yerinde bulmuyorum. Onun için genel tespitlerle yetinmek istiyorum.

İlkin altını çizeyim ki sol hareketlerin tamamı 12 Eylül'e karşı iyi kötü direndiler. Hepsi haksızlığa karşı direnmenin haklı olduğu bilinciyle davrandılar.

Bunun bedeli ise, solun bütünü ele alındığında bir hayli pahalı ödendi. Yüzlerce kişi hayatlarını kaybetti, binlercesi ağır hapis cezalarına mahkûm oldular, hâlâ daha oluyorlar. İnfaz yasasıyla hapishanelerin bir ölçüde boşalması meseleye çözüm değil. Burada esas olan cezaların bütün sonuçlarıyla birlikte kaldırılması. Bu nokta sadece sol hareketi değil, Avrupa Konseyi'nin de vurguyla işaret ettiği gibi demokrasi güçlerini, Türkiye'nin demokratlaşmasını ilgilendiriyor.

Bir kısım sol kadrolar ise yeni şartlardaki siyasi çalışmanın gerektirdiği görev bölümü nedeniyle daha başlangıçta yurt dışına çıktılar. Bu arada baskıdan kurtulmanın yolunu Türkiye'yi terketmekte bulanlar da oldu. Böylelerinin bir kısmı direnişi ellerinden geldiğinde yurt dışında desteklediler. Sonuç olarak hatırı sayılır bir sol kadro bugün yurt dışında bulunuyor. Sol hareketin gelişmesi açısından bu bir olumsuzluk. Onun için yurt dışındaki solcuların dönecekleri şartların yaratılması önemli.

Bütün kayıplara ve olumsuzluklara rağmen ülkemizde güçlü bir sol potansiyel olduğu görülüyor. Sol periyodiklerin sayılarının hızla yükselmesi bu olgunun somut göstergelerinden biri. İstenildiği kadar ağır baskı uygulansın **solu** siyasetten silmek mümkün olmuyor. Toplumda sol dünya görüşünün edindiği yer, sosyalizme olan yığınsal özlem sol hareketin sürekliliğini sağlıyor.

Sol hareketin içinde eksiklikler, aksaklıklar, olumsuzluklar yok mu? Var: Hem de bir hayli! Zaten yaralarımızı sararken bir amacımız da bunları teşhis edip gidermenin yollarını aramak olmalı. Ki sol hareket gelişip daha da güçlenebilsin, bundan böyle kendini koruyabilecek **caydırıcı** bir toplumsal etkinliğe ve sağlamlığa kavuşabilsin.

▶ Güncel gelişmelere bağlarsak, "sol parti" tartışmalarına nasıl yaklaşıyorsunuz?

"Sol parti" meselesinin bütün solcularımız tarafından ciddi olarak ele alınmasından yanayım.

Önce sırası gelmişken "sol" ve "solculuk" terimleri üzerine birkaç kelime söylemek istiyorum. Çünkü 12 Eylül dönemi şartlarında bu kavramlar bir hayli sulandırıldı ve yumuşatıldı. Öyle ki, "sol" denilince münhasıran sosyal demokrasi anlaşılır ve anlatılır hale geldi. Üstelik, sağolsunlar, kendisini Marksist kabul eden solcularımızın hatırı sayılır bir bölümü de bu üsluba kendilerini kaptırdılar. Adeta "meşru sol"un sosyal demokrasi olduğu izlenimi verilip gerçek sol unutturulmak istendi.

Sosyal demokrasi "sol" değil mi, "sol"sa ne kadar sol? Bunu tartışmanın yeri burası değil. Ben sadece **sol** derken neyi kastettiğime açıklık getirmek istiyorum. Kapitalist düzenin aşılmasını ve sosyalist bir topluma erişilmesini öngeren dünya görüşlerinin tümünü **sol** olarak niteliyorum.

Önce yasal siyaset sahnelerinde **sol** bir partiye ihtiyaç var mı, yok mu? Bu sorunun netliğe kavuşturulması lazım. Öyle ya, kimileri diyebilir ki, "sol partiler zaten vardır, ama yasakladılar, yapılması gereken yasal bir sol parti oluşturmak değil, mevcutların üzerindeki yasağın kaldırılmasıdır." Mevcut sol partiler üzerindeki yasağın kaldırılması demokrasi mücadelesinin vazgeçilmez taleplerinden ve hedeflerinden birisidir. Ne ki bu noktada belirleyici olan sadece yasaklar değil mevcut siyasal ve yasal mevzuatın toplamıdır. Bir başka deyişle mevcut şartlarda kurulabilecek sol parti, yasaklanmış olanların zaten aynı olamaz, onların yerine zaten ikame edilemez.

Hemen belirteyim ki, ben yasal arenada sol bir partinin oluşturulmasından yanayım. Böyle bir partiye hukuken yer var mı?

Aslında beni hukuki meşruiyetten çok **toplumsal meşruiyet** ilgilendiriyor. Hatırlarsak 12 Eylül 1980'e kadar gelen yaklaşık 20 yıllık dönemde, 12 Mart'ın yol açtığı birkaç yıllık kesinti hariç yasal siyaset sahnesinde sol partiler hep oldu. Yani yasal sol parti toplumsal bir meşruiyet kazandı, bir gelenek haline geldi. İşte ben bu faktörün hukuki engelleri zorlayabileceği kanısındayım.

Tabii bir raddeye kadar. Çünkü sol partinin amacı "üzüm yemek". Yani imkânlardan azami ölçüde yararlanmak gerekir derken kastettiğimiz de bu. Yoksa daha ilk adımda "bağcı dövmeye" kalkışıldımıydı dayak yemek çok daha muhtemel.

Sol parti nasıl bir dünya görüşüne sahip olacak, ne tür bir programla ortaya çıkacak? Bu soruların solcularımız tarafından ciddi bir şekilde tartışılması lazım. Bu noktada da sanırım partinin hangi toplumsal ihtiyaçtan kaynaklandığı esas alınmalı.

Teorik olarak ele alındığında sol düşüncenin homojen bir bütün oluşturmadığını biliyoruz. Marksist sol var, Marksizmden esinlenen sol var, devrimci demokrat sol var vb... Bu teorik plandaki farklılıkların Türkiye pratiğine yansıdığını da biliyoruz. Dahası, aynı ideolojik kategoride yer aldıkları halde nüanslar nedeniyle ya da sübjektif faktörlerden ötürü ayrımlaşmalar olduğu da yine herkesin malûmu. **Sol** partinin dünya görüşünün belirlenmesi noktasında bu ideolojik farklılaşmalar ve nüanslar üzerinde tartışmaya girilmesinin fayda getireceğini sanmıyorum. Çünkü bugün **ihtiyacımız** olan, solun tamamını kucaklayacak, solda yer alanların **tümünün** omuz vermesiyle oluşturulacak bir parti.

İhtiyaç gerçekten böylesi toparlayıcı bir partiye mi?

Bu soruyu tartışmayı biraz abes buluyorum. Çünkü günümüzün **en acil** meselesi, emekçi halk için son derece hayati önem taşıyan **demokratik hak ve özgürlüklerin savunulması**, bunların kazanılması için yığınların aktif katılımının sağlanması. Bunun da yolu emekçi halk için mücadele verenlerin güçlerini birleştirmelerinden geçiyor. İşte sol parti, solcuların güçlerini birleştirdikleri odaklardan biri -hatta başlıcası- olabilir ve olmalıdır da.

Öyleyse sol partinin dünya görüşü, solda yer alanların tamamının üzerinde anlaşabilecekleri ortak noktalardan hareket edilerek belirlenmesi yerinde olur. Hiç akıldan çıkarmayalım ki, sol parti bir **uzlaşma** partisi olmak zorundadır. Ve solda yer alanların hemen tamamının üzerinde uzlaşmaya varabilecekleri gene sol esaslar ve ilkeler mevcuttur. Tabii bu en genel esaslarda anlaşamayanların biraraya gelmeleri de düşünülemez. Aybar-Perinçek girişiminin solun bütünü için yalnız kalması bu dediğimin pratiğe yansımasıdır.

En genel sol görüşler temelinde bir parti oluşturulabilir mi? Oluşturuldu diyelim böyle bir parti yürür mü?

En çok eleştirilen ve yakınılan konulardan biri, solun bölünmüşlüğü ve dağınıklılığıdır. Bu durumun önemli bir handikap oluşturduğu açık. Ne ki bölünmüşlüğün ve dağınıklığın birlikçi eğilimleri beslediği ve güçlendirdiği, bu doğruluktaki görüşleri teşvik ettiği de madalyonun öbür yüzü. Üstelik ortaklaşa davranmak yasal partinin **olup olmama** sorunu. Çünkü hayat böylesini gerektiriyor. Sol parti oluşacaksa, böyle bir partinin ihtiyaç olduğuna inananların elbirliğiyle oluşacak. Tabii elbirliği etmenin ilk adımı konuya ilişkin tartışmaların canlandırılması, ilgilenen herkesin görüş belirtmesi.

▶ Burada, iç -ve de dış- politikanın çok önemli bir bileşeni de Kürt sorunu...

Türkiye'de pek çoklarının Kürt sorununa bakışı, gerçekten son derece hayret verici bir "fenomen". Böylesine aşırı milliyetçi şartlanmanın dünyada başka örneği sanırım nadirdir. Örneğin resmi çevreler için İran'dakiler, Irak'takiler Kürt'tür de, Türkiye'dekiler "dağ Türkü"dür! Oysa okul yaşına gelmemiş çocuklar, kadınların ağırlıklı bölümü, askerlik yaşından küçük olup okul yüzü görmemiş erkekler Türkçe'yi bilmezler bile. Üstelik Kürtçe Hint-Avrupa dil ailesine mensup bir lisan. Türkçe ile uzak yakın ilişkisi yok. Bu nedenle bir Acem ne kadar Türkse, bir Kürt de o kadar Türktür. İnsanların kendi anadilleriyle konuşup y· zmaları, kendi ana dillerinde yayın yapmaları, kendi kültürlerini geliştirmeleri bugün bütün dünyada önde gelen insan haklarından biri. Örneğin bir İskoç'a İngiliz dediniz miydi bunu sizin yabancılığınıza verir. Çünkü bir İskoç İskoçtur ve hiçbir İngiliz'in aklından İskoç'a İngiliz demek geçmez. İskoçlar, İngilizler ve Gallilerle birlikte eşit haklara sahip olarak Britanya ulusunu oluştururlar. Dahası, bizde yanlış olarak İngiltere denilen Büyük Britanya'da İskoçya'nın bağımsızlığını hedefleyen bir İskoç partisi ve bu partinin Avam Kamarası'nda temsilcileri vardır. Türkiye'de ise bir SHP yöneticisinin, parti programının İngilizce ve Fransızca baskıları olduğu halde Kürtçe baskısının olmadığından yakınması ortalığı birbirine katar. Sosyal demokrat olduğunu iddia eden bir partinin yönetimi savcılardan daha önce harekete geçip böylesine masum bir gerçeği dile getiren bir kimseyi afaroz ederler. Bir diğer ünlü sosyal demokratımız ise Kürtlerin kendi kişiliklerini ve kimliklerini Türk ulusu içinde eritmelerini, yani bir çeşit asimilasyonu önerir. Oysa bizim sosyal demokratlarımız pek hayran oldukları ve kendilerine örnek aldıkları İskandinav ülkelerinde, örneğin Finlandiya'da nüfusun %6'sını oluşturan İsveç azınlığının, adıyla sanıyla İsveç Partisi isimli parlamentoda temsilcileri bulunan bir partileri vardır ve Finlandiya'da İsveççe ikinci dildir.

Kürt sorununu görmezden gelerek, üstünü örterek, baskı ile polisiye tedbirlerle çözmenin imkansız olduğunu resmi çevreler de dile getirmeye başladılar. Bu, bir tabunun dokunulmazlığının kalkması açısından olumlu bir gelişme. Ne ki Türkiye sınırları dahilinde yaşayan herkese her konuda eşit haklar tanınmadığı sürece sorunun çözümlenmesi mümkün değildir.

▶ Sayın Kaçmaz, rejimin dış politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu noktada öne çıkan iki konuyu ele alalım: Birincisi NATO ile ilişkiler... İkincisi Avrupa Topluluğu'na katılma konusu.

Önce Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması (SEİA) var. Hatırlanacaktır, 1980 öncesinde ülkemizin bağımsızlığını savunan ilerici güçleri, Türkiye'nin ABD'ye bağımlılığının perçinlenmesi anlamına gelen bu anlaşmaya karşı çıkıyorlardı. Öyle ki normal şartlarda bu anlaşmanın parlamentodan geçmesi ihtimali oldukça zayıf görülüyordu. Sonra biliyorsunuz, 12 Eylül rejimi anlaşmayı imzaladı. Şimdi, aradan altı küsur yıl geçtikten sonra SEİA'nın ne olduğu Washington'un Türkiye'yle ilgili son kararlarıyla daha bir açıklık kazanıyor. Ve herkes "Sam Amca"ya, neden amcalığının vecibelerini yerine getirmiyor diye veryansın ediyor. Oysa "amca" yeğeni çoktan teslim almış, onun, kendi çıkarlarına yönelik hizmetlerini mümkün olduğunca ucuza getirmeye çalışıyor. Böylece ülkemizin bağımsızlığını savunan güçlerin haklı oldukları bir kere daha anlaşılıyor. Meselenin bir tek çözümü vardır: SEİA'nın hemen bugün iptal edilmesi.

NATO'ya gelince... Türkiye'nin NATO'da olmasının Türkiye'ye değil NATO'nun başını çeken emperyalist metropollere yarar sağladığını bu ülkelerin yetkilileri defalarca dile getirdiler. Hatta biliyorsunuz hesaplar da yapıldı; bir Türk askerinin kaça mal olduğu, böylece ABD'nin ne kadar milyon dolar tasarruf ettiğine dair. NATO Kuzey Amerika'nın ve Batı Avrupa'nın gelişkin kapitalist ülkeleri tarafından oluşturulmuş, sosyalist sistemi kuşatmaya yönelik bir tehdit aracı. "Erken mukabele" adı verilen ve sosyalist ülkelere karşı nükleer silahı ilk önce kullanmayı öngören strateji bunun açık kanıtı. Dolayısıyla NATO Türkiye'nin güvenliğini sağlamıyor, aksine tehlikeye atıyor. Bu gerçeği bilen bağımsızlıkçı güçlerimiz daha baştan beri NATO'ya karşı olmuşlar, her zaman NATO'dan çıkmayı savunmuşlardır. Bugün de NATO'dan çıkmak en temel taleplerimizden ve hedeflerimizden biridir. Daha önce sözünü ettiğimiz sol parti NATO'dan çıkmayı mutlaka savunmalı, bunu programatik hedefleri arasına koymalıdır.

Avrupa'ya hayranlığımızdan ve hasetimizden mi, yoksa "Batı" karşısında kapıldığımız aşağılık kompleksinden mi nedir, bu AT'ye katılmak meselesinin milletçe benimsenmiş, benimsenmekten de öteye tutku haline getirmiş bir halimiz var. Oysa Avrupalı olmak başka Avrupa'nın insanlığa kazandırdığı evrensel değerleri özümlemek başka. Bu ikincisi açısından Türkiye'nin son derece perişan durumu bütün açıklığıyla ortada. "Batı" hayranlarımızın ezici çoğunluğunu Batıcı yapan, Avrupa'nın vitrini.

Tabii esas olan bu vitrinin altındaki sosyo-ekonomik yapı, yani gelişkin kapitalist düzen. Türk burjuvazisini asıl cezbeden de bu. Türkiye'de kapitalizm ağır aksak yol almaya çalışıyor. Ama boyuna tökezleyip duruyor. Kronikleşmiş ekonomik kriz, istikbalin hiç de parlak olmadığının işareti. Bu nedenle burjuvazi kendini ve düzeni kurtarmanın çaresini, kapitalizmin yıkılmaz kalelerinden birisi olarak gördüğü Batı Avrupa'ya kapak atmakta buluyor. Oysa ülkemiz emekçilerinin çıkarı kapitalizmin payandalanmasında değil, sömürü ve baskıdan, yani kapitalizmden kurtulmakta. Onun için AT'ye katılmak burjuvazinin çıkarına olsa dahi -ki o da kuşkuludur- milyonlarda emekçinin çıkarlarıyla hiç mi hiç bağdaşmaz.

Ayrıca AT'ye katılmanın Türkiye'ye neler getirip neler götüreceği de somut olarak ortaya konabilir. Ancak bunu bir röportaj kapsamında yerine getirmemiz mümkün değil. Sadece şu kadarını söyleyeyim: Son katılan üç ülkenin, Yunanistan, İspanya ve Portekiz'in durumlarınabakmamız yeter. Topluluğun en yoksul bu üç ülkesinin -ki kişi başına gelir düzeyinde Türkiye'den kat kat zengindirler- üçü de bugün, bedelini işçilerin, diğer emekçilerin, çalışan halkın ödemekte olduğu "istikrar" programları uyguluyorlar.

Türkiye bir zenginler kulübü olan NATO'da zaten eğreti duruyor. Adeta bu klübün bekçisi gibi. Oysa dunyada hiçbir bloka bağlı olmayan yüz küsur ülkenin oluşturduğu koca bir Bağlantısızlar Hareketi var. Bağlantısız oldukları için de hiçbir şey kaybetmiyorlar. Aksine ne yaptığını bilenler kazançlı çıkıyorlar. Alalım bir Hindistan'ı. Uluslararası platformda Hindistan'ın sahip olduğu ağırlığa ve prestije sahip olmak neler kazandırmaz?

▶ Türkiye'de 12 Eylül sonrası ortaya çıkan manzaraya başlıca yönleriyle değindik. Son olarak, nasıl bir perspektif öngördüğünüzü soralım.

Türkiye'nin hali ortada. Yaklaşık son on yıldır her şey daha da kötüye gidiyor. Ekonomik bunalım yapısallaştı; pahalılık ve işsizlik birer toplumsal afet; gelir dağılımındaki aşırı bozulmadan nemalanan tufeyli bir zümre "benden sonra tufan" edasıyla har vurup harman savuruyor; verem ve sıtma hortladı; ahlaki değerlerdeki aşınma parmak ısırtıcı seviyelere ulaştı; kültürel yozlaşma toplumu kanser gibi sarıyor; uluslararası platformlarda Türkiye'nin yeri "iki paralık" vb... Son değerlendirmede bütün bunların tek bir nedeni var: mevcut bağımlı ve geri kapitalist sistemin zaten bir atımlık olan barutu çoktan tükendi. Türkiye'nin her bakımdan kurtulabilmesi için mevcut düzenin sosyalist bir düzenle değiştirilmesinden başka çıkar yol yok.

Tabii sosyalizm bugünün acil meselesi değil. Çünkü, biliyoruz sosyalizm emekçilerin dünyası. Sosyalizme erişebilmek için emekçilerin kollarını sıvamaları şart. Oysa bugün emekçi kitlelerin ağırlıklı bölümünün elleri kolları bağlı. Nedeni ise her türlü demokratik hak ve özgürlükten yoksun bırakılmış olmaları. Çalışan insanların, demokratik hak ve özgürlüklere ekmek kadar su kadar ihtiyacı olduklarını söylememiz bu yüzden. Günümüzde demokrasi mücadelesinin hayati öneme sahip olması da bu yüzden.

Hep söylediğim gibi **her şeyin başı kitleler**. Sosyalizm emekçinin, sömürüden ve aşağılanmadan kurtulduğu, kendisinden başka efendinin bulunmadığı bir düzense, bu düzene bizzat emekçi halkın yaratıcı çabasıyla varılacaktır. Bu düzene giden uzun yol da yine emekçiler tarafından açılacak ve döşenecek. Bunun da somut anlamı çalışan insanın her türlü demokratik hak ve özgürlükle mücehhez olması bu demokratik hak ve özgürlükleri **kendi vücudunun birer uzantısıymışcasına** benimsemesidir. Bu dediklerimin kolayca gerçekleşmeyeceğini iyi biliyorum. Ama başka yol yok. Teorinin kendisi, dünya pratiği, hepsi bir kenara, bedelini bir hayli pahalı ödediğimiz yakın geçmişteki tecrübelerimiz de bu gerçeği kanıtlıyor. Ve hemen ilave edeyim ki sol partiye, -daha tartışma, girişim ve oluşum süreçlerinden başlayarak- emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine aktif katılımının sağlanmasında tarihi diyebileceğim önemde sorumluluk ve görev düşüyor. ■

Basından... Basından... Basından... Basından... Basından... Basından...

YeniGündem *21-27 Haziran 1987*

Müessif hadisenin sebebi

12 Eylül futbolu ihmal etti

Cumhurbaşkanı'nın Cumhurbaşkanlığı Kupası maçını terketmesine kadar varan müessif hadisatın sebebini, 12 Eylül'de bütün toplum hayatı düzenlenirken futbolun ilgi ve şefkatten yoksun bırakılmış olmasında aramak gerekiyor. Aşağıda yeralan tedbirlerden bazıları vakit geçirilmeksizin gerçekleştirilirse, bir daha böyle durumların doğmayacağına inanıyoruz.

1. Futbol kulüpleri ve takımları öyle her canı isteyenin at oynatacağı başıboş anarşi yuvaları değildir. Her yıl lig başlarken, kulüp idarecileri, teknik adamlar ve futbolcular tam liste halinde bir yüksek konseye sunulmalı, kadrolar, veto edilmeyen isimler arasından titizce oluşturulmalıdır.

2. Veto görmemiş futbolcular arasında yüksek konsey tarafından yapılacak inceleme sonucu gerekli atamalara gidilmeli ve lig başlamadan önce bu atama listeleri radyodan duyurulmalı ve halkın görebileceği yerlere alenen asılmalıdır. Mesela: "Galatasaray orta saha oyuncusu Raşit, Denizlispor müdafaası sağ kanadına..., Beşiktaş kalecisi Jurkoviç, F.Bahçe ileri üçlüsünün sol kanadına... atanmıştır" gibi...

3. Bütün bu atama ve vetodan geçirme işlemlerini yürütmek üzere, TCYFK (Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Futbol Konseyi) oluşturulmalı, bu kurul aynı zamanda hangi takımların hangi ligde oynayacağını ve hangi maçları kazanıp hangilerini kaybedeceğini önceden belirlemelidir. (Bu tür bir düzenleme, hayal kırıklığına uğratılan Konyalıların hışmı türünden olayları da önleyecektir.)

4. Son olarak, devlet erkanının izleyeceği maçlar önceden -tıpkı 19 Mayıs törenleri veya teftişlerde olduğu gibi- bir kez prova mahiyetinde oynatılmalı, eğer yetkililerce izlenebilecek cinsten bir karşılaşma yapılabiliyorsa, o zaman asıl maç yapılmalıdır. (Hattâ, ne versen kabul eden fedakâr milletimiz bu ilk maçı seyretmekle yetinebilir, sonraki "temiz" karşılaşmada çirkin tezahürata tevessül edecek seyirci güruhu da böylece olmaz.) □

Mevsimlik çöpçü sınavına hücum

Sivas Belediyesi'nin 5 ay süreyle alacağı 70 çöpçü için açılan sınava ilk ve ortaokul mezunu 1271 kişinin katılması, işsiz sayısının her geçen gün arttığını bir kez daha kanıtlarken, belediye yetkilileri 70 çöpçüyü yazılı sınavın ardından mülakat yaparak seçti. Kırsal alan ve geri kalmış yöreler arasında bulunan Sivas'da İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda kayıtlı işsiz sayısının 32 bin olduğu belirtilirken, gizli işsizlerle birlikte bu sayının 56 bin civarında olduğuna işaret edildi.

Cumhuriyet, 20 Haziran 1987

Halkevleri 7 yıl sonra açılıyor

Cumhuriyet

24 Haziran 1987

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — 12 Eylül harekâtından sonra çalışması durdurulan ve tüzelkişiliği kayyıma verilen Halkevleri, 7 yıllık bir aradan sonra dün yeniden açıldı. MGK'nin 7 nolu bildirisi ile çalışmaları durdurulan ve cezalandırılmaları istemi ile yöneticileri hakkında Sıkıyönetim Mahkemesi'nde dava açılan Halkevleri'nin açılmasına Ankara 3. Sulh Mahkemesi karar verdi. Mahkeme yargıcı **İsmail Özmen**, 7 yıldır kayyımda bulunan Halkevleri'nin tüzelkişiliğine ilişkin belgeleri Genel Başkan **Ahmet Yıldız**'a iade etti. Halkevleri genel merkezi, merkez binası oluşturuluncaya kadar 27 Mayıs Milli Devrim Derneği'nin Ankara'daki binasının bir bölümünde faaliyetlerini sürdürecek.

1932 yılında Atatürk'ün önderliğinde, "**Kemalizmin ideolojik ve kültürel örgütü**" olarak kurulan Halkevleri ilk kez Demokrat Parti yönetimince 1951 yılında kapatıldı. DP iktidarı döneminde faaliyetine izin verilmeyen Halkevleri, 27 Mayıs ihtilalinin ardından 12 Nisan 1961 tarihinde yeniden faaliyete geçti ve bu tarihte "**kamuya yararlı dernek**" statüsüne alındı.

O tarihten itibaren 67 il, 570 ilçe ile köylerde hizmet veren Halkevleri'nin çalışmaları 12 Eylül 1980'den sonra ikinci kez askıya alındı. MGK'nin 7 nolu bildirisiyle çalışmaları askıya alınan Halkevleri'nin kapatılması ve yöneticilerinin cezalandırılması istemiyle de Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde dava açıldı. Mahkeme, 11 Nisan 1984'te Halkevleri'nin kapatılmasına ilişkin istemi reddederken, 19 yöneticisi hakkında da beraat kararı verdi. Bu karar 19 Eylül 1985'te Yargıtay 1. Dairesi'nce onanarak kesinleşti. Mahkeme, kararında, "**Halkevleri'nin tüzelkişiliğini ilgilendiren amaç dışı herhangi bir konumu ve eylemine rastlanmadığı belirlendi**" görüşüne yer verdi.

Askeri mahkeme tarafından, Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız'la ilgili kişisel suç iddiaları, DİSK davasının görülmekte olduğu İstanbul Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne, yöneticilerden **Erol Saraçoğlu** ve **Ferhat Aslantaş** ile ilgili kişisel suç iddiaları ise Ankara 4. Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Bu davalar da beraatle sonuçlandı.

7 yıl sonra yeniden açıldı

Halkevleri'nin çalışmaları askıya alındıktan sonra tüzelkişiliği 1980 yılında kayyıma bırakıldı. Kayyım olarak görev yapan eski valilerden **Yusuf Çetin**, genel merkez binasına ilişkin 2 Ekim 1981 tarihli açma, kapama tutanağında yapılan aramalar sonrasındaki görünümü, "**Telefon cihazları sökülmüş, film gösterme makinesi sökülerek açılmış, iki adet lavabo yerinden sökülerek yere bırakılmış, eşyalar toz toprak içinde**" diye belirtti. Kayyım Çetin, genel merkez binasındaki koltukların ve sandalyelerin de kırıldığını bildirirken, kendisine Halkevleri'nin mal varlığına ilişkin herhangi bir belge verilmediğini de söyledi.

Halkevleri yöneticileri, Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin kararının kesinleşmesinden sonra Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne başvurarak, çalışmalarına izin verilmesi isteminde bulundular. Bu isteme emniyetten olumlu yanıt verilince, Halkevleri yöneticileri bu kez kayyımda bulunan tüzelkişiliğe ilişkin yetkinin kendilerine verilmesini sağlamak yoluna gittiler. Bu konuda yetkili kılınan Ankara 3. Sulh Hukuk Mahkemesi, gerekli prosedürün tamamlanması üzerine dün bu yetkiyi Dernek Başkanı **Ahmet Yıldız** ile yöneticilerden Avukat **İbrahim Tezan**'a, aldığı karar uyarınca verdi. Sulh Hukuk Mahkemesi Yargıcı **İsmail Özmen** ayrıca, dernek yöneticilerine Halkevleri'nin Türkiye genelinde bulunan, ancak yerleri belirlenemeyen gayrimenkul, menkul ve araçları bularak, geri alınması yetkisini de verdi. Bu malların listesinin tutulmamasının, bu konudaki çalışmaları güçleştireceği bildirildi.

Halkevleri, yeni genel merkezini oluşturana kadar Maltepe'de bulunan 27 Mayıs Milli Devrim Derneği'nin bir bölümünde çalışmalarını sürdürecek. Halkevleri'nin genel başkanlığını yönetim kurulunun verdiği yetki doğrultusunda yine **Ahmet Yıldız** yürütecek.

6. Filo Aliağa'dan ikmal yapacak...

ANKARA — 6. Filo'nun yakın gereksinimi Aliaga'dan sağlanacak. Bu amaçla Petrol Ofisi, Birleşik Amerika'ya 35 bin ton kapasiteli tank kiralıyacak.

Petrol Ofisi Genel Müdürlüğü yetkililerinden edinilen bilgiye göre Petrol Ofisi'nden tank kiralamak ve Amerikan tesislerine yakıt sağlamak konusunda gözlem ve araştırmalarda bulunmak üzere Mayıs ayında Türkiye'ye gelen Amerikalı general Grift, olumlu izlenimlerle döndü. Ayrıca, konuyla ilgili görüşmelerden bulunmak üzere önümüzdeki günlerde Türkiye'ye bir Amerikan heyeti gelecek.

Yabancı savaş gemilerinin Türkiye'deki limanlara gelebilmek için 42 gün olan önceden izin alma süresi 7 güne kadar indirildi. Milli Savunma Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı ve Dışişleri Bakanlığı'nın birlikte yürüttüğü çalışmalar sonucunda, ikmal yapmak isteyen bir gemi için sürenin kısaltılmasıyla önemli bir prüzün giderildiği belirtildi. Petrol Ofis'i, 25 yıl süren Mobil egemenliğine 3 yıl önce son vererek Türkiye'deki Amerikan tesislerinin yakıt gereksinimini karşılıyor.

Anka Ekonomi Bülteni 10 Haziran 1987

PENCERE'den

12 Eylül faşizmi, bu işleri Amerikalı ve CIA'lı akıl hocalarından öğrendiği için işçi sendikalarıyla sol partilerin ilişkilerini yasaklamıştır. Holding başı zaten sol partiye para vermez; işçi konfederasyonlarıyla sol partinin dayanışması kesilirse, sosyal demokrat ya da sosyalist parti *"büyük, büyük, büyük miting"* yapacak parayı nereden bulacak? Anadolu'yu nasıl harmanlayacak? "Büyük, büyük ve şaşaalı" Başbakan Özal bu gerçeği biliyor.

İlhan Selçuk

Cumhuriyet 16 Haziran 1987

Kişi başına aylık et üretimi 2 kilodan az...

ANKARA — Türkiye'de kişi başına aylık et üretiminin 2 kilogramın altında bulunduğu, günlük üretimin de 65.7 gram olduğu belirlendi.

ANKA muhabirinin hesaplamalarına göre, kişi başına günlük et üretimi asgari ücret belirlenirken dikkate alınan günlük 187 gramlık et tüketiminin yaklaşık üçte biri düzeyinde bulunuyor.

Türkiye'deki kesimhanelerin kapasite ve üretimlerine bakıldığında, geçen yıl 815 bin ton büyükbaş hayvan, 391 bin ton küçükbaş hayvan eti üretiminin gerçekleştirildiği görülüyor. Büyük baş hayvan eti üretiminin 261.2 bin tonu Et ve Balık Kurumu (EBK), 325.2 bin tonu belediyeler, 228.6 bin tonu özel sektör tarafından gerçekleştirildi. Geçen yıl ayrıca, EBK 228.8 bin ton, belediyeler 149.7 bin ton, özel kesim 12.5 bin ton küçükbaş hayvan eti üretti. Böylece toplam et üretimi 1 milyon 206 bin ton oldu. Bunun yaklaşık 40 bin ton gibi az bir kısmı ihraç edildi.

Anka Ekonomi Bülteni 22 Mayıs 1987

Ruhi Su'yu sever misiniz?

nokta

28 Haziran 1987

"Rükzan Hanım, Cumhuriyet Bayramı törenlerimizi organize etmiş, bir şiir okuma programı hazırlamış ve Türkçe Kültür Kulübü'müzde öğrencilerle çalışmalar yapmıştır. Kanaatimce, kendisi öğretmenlik mesleğine ilişkin eğitim geleneğinin en iyi öğelerini temsil etmektedir."

Robert Lisesi Müdürü Harry A. Dawe bu övgü dolu tanımlamayı 34 yıllık öğretmen Rükzan Günaysu için yapıyordu. Hani şu öğrencilerine Yunus Emre Oratoryosu ile Ruhi Su'nun Yunus Emre türküleri arasındaki farkı açıkladığı için Milli Eğitim Bakanlığı'nca görevine son verilen 61 yaşındaki Rükzan Hanım için.

Müdür'ün bu denli olumlu konuştuğu, öğretmenine "Bakanlık makamından alınan 4/3/1987 tarih ve 4872 sayılı makam oluru gereği sözleşmenizin ders kesimi müteakip iptal edilmesi gereğini" bildirmek herhalde epey üzücü olmuştu. Bakanlığın yazısında herhangi bir gerekçe gösterilmediği gibi Milli Eğitim Bakanı Metin Emiroğlu da **Nokta** Ankara bürosunun sorusuna karşılık olarak "Bu olay hakkında hiçbir şey bilmiyorum" yanıtını veriyordu.

Bakan'ın bilgisi dışında görevden alınan öğretmenin öyküsü 1985 yılına kadar gidiyordu.

Su şantajı. 1985'in Kasım ayında son sınıf öğrencileriyle oratoryo konusunu işleyen Rükzan Hanım bir soru üzerine Yunus Emre Oratoryosu ile Ruhi Su'nun Yunus Emre türküleri arasındaki farkı açıklıyordu. Ama dersin bitiminden daha yarım saat geçmeden müdürün odasına çağrılıyordu. Milli Eğitim Müdürü okulu arıyor ve "Okulunuzda Yunus Emre'yi anma töreni yapılıyormuş" şeklinde bir soru yöneltiyordu. Rükzan Hanım okul müdürünün yanında durumu açıklıyor ve olay kapanıyordu. Ancak yıl sonuna doğru bütünlemeye kalacağını anlayan bir öğrenci Rükzan Hanım'a gelerek "Siz okulda Ruhi Su'yu anma töreni düzenlediniz bunu unutmayın" şeklinde üstü kapalı bir tehdit savuruyordu. Nitekim notlar açıklandığında sınıfta kaldığı anlaşılan öğrencinin velisi Ömer Okur, okulun Türk müdürü Mehmet Çamoğlu'na "oğlunun kasti olarak sınıfta bırakıldığı" yolunda şikâyette bulunuyordu. Okul müdürünün not cetvellerini göstermesi yetmiyor, Ömer Okur, durumu Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bildiriyordu. Ondan sonra da Rükzan Hanım ve tüm öğrencilerin Milli Eğitim Müdürlüğü'nde ifadeleri alınıyordu. Olay bununla durmuyordu. 1987 yılının Ocak ayında da bir müfettiş gelerek dersleri izliyor ve Rükzan Hanım'a "memnuniyetini" bildiriyordu. Ve işte Bakanlığın Rükzan Hanım'ı görevden alması bu müfettişin incelemesinden üç ay sonra gerçekleşiyor ve Bakanlık yazısındaki tek gerekçe "müfettiş raporu" olarak gösteriliyordu. Bu raporun ise ne olduğu meçhuldü. Ama yaygın söylentiye göre Rükzan Hanım "sol" görüşlü olduğu için görevden alınmıştı. Okul müdürü Harry Dawe'e göre ise Rükzan Hanım "Açık, hoşgörülü ve talepkâr bir öğretmendir, herhangi bir politik ya da sosyal bir ideoloji benimsemeksizin öğrencilerini bilgili, eleştirici ve yaratıcı bir şekilde yetiştirmeye çalışır"dı.

"Maalesef alıştırıldık." Rükzan Hanım'ın görevden alınması basında çeşitli yazarlar tarafından tepkiyle karşılanırken Robert Kolej çıkışlı bazı öğretim üyeleri de tepki göstermekte gecikmediler. Örneğin Boğaziçi Üniversitesi Psikoloji Profesörü Çiğdem Kâğıtçıbaşı şunları söylüyordu: "Günaysu'nun görevden alınması çok kötü ve üzücü bir şey. Ancak beklenecek bir olay. Bizi öylesine çok kötü şeylere alıştırdılar ki, öyle şeyler yaşıyoruz ki, son zamanlarda bu da olur demek zorunda kalıyoruz. Bunları kanıksamaya maalesef alıştırıldık." Aynı üniversitede ekonomi profesörü olarak görev yapan gene Robert Kolej çıkışlı Tansu Çiller de "Robert Kolej ve özellikle bu dersler düşünmeyi aşılamayı ilke olarak benimseyen bir konumdadırlar. Bu konuya inanmakta gerçekten güçlük çekiyorum, bu okuldan yirmi yıl önce mezun olmuş biri olarak" diyordu. Bu olayı eski bir mezun olarak anlamakta güçlük çekenlerden biri de Milliyet gazetesi yazarlarından Nuri Çolakoğlu idi. Çolakoğlu "Öğrencilerine yeni bir şeyler verebilmek, onlara yeni değerler katmak isteyen bir öğretmenin cezalandırılması aklın, mantığın kabul etmeyeceği bir şeydir" diyordu. Nur Yalman ise "Rükzan Günaysu'ya ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı uygulamasını Robert Kolej çıkışlı bir insan olarak değil, Harward Üniversitesi Antropoloji profesörü olarak kınadığını belirtiyor ve şöyle konuşuyordu: "Ben fikir hürriyeti taraftarıyım. Bunu zedeleyecek her türlü uygulamaya karşıyım. Biz bunları çok zedeledik. Bunların önüne geçme zamanı geldi de geçiyor. Okullarda Yunus Emre Oratoryosu veya herhangi bir kişinin müziğinin, yapıtının tartışılıyor olması gerek. Sağ fikirler nasıl tartışılıyorsa sol fikirlerde öylesine rahatlıkla tartışılmalı."

Ama tabii ki herkes böyle düşünmeyecekti. Rükzan Hanım'ı görevden aldırmayı başaranlar için çağdaşlık ve fikir hürriyeti Ruhi Su'nun adının geçtiği yerde biterdi. Ve bu öğretmenin de cezalandırılması gerekiyordu.

Eee, bu işler böyleydi işte. Robert Lisesi de olsa sonunda burası Türkiye'ydi. Türkiye'nin de Milli Eğitim'i içinde öyle hafiyeler vardı ki bu görev bilincine sahip yüce insanların gözünden ve kulağından hiçbir şey kaçmazdı. Rükzan Hanım 34 yıl sonra olsa bile yakayı ele vermişti işte ●

-14-
Soygun

1918-1919 kışında her yerde bir çözülme göze batıyordu: Sanayide üretim duraksamaları, yiyecek ve yakacak sıkıntısı, az aydınlatılmış, kasvetli sokaklar, tahta perdeler çakılı dükkanlar, caddelerde geliş gidişi engelleyen kalın kar tabakası. Bir de bunların üstüne hırsızlık, soygunlar ve haydutluk, bu durum çığırdan çıkışın bir sonucuydu ve ona karşı mücadele hiç de kolay değildi. Soyguncuların ev ya da kurumlara baskında kullanmak amacıyla otomobillere el koymaları sıkça rastlanan bir durumdu. Bunu yaparken kimi zaman kendilerine evde aramaya yapmaya gelmiş Çeka görevlisi süsü veriyorlardı.

İşte bu yüzden milis devriyeleri caddelerde sık sık otomobilleri durdurup, içindekilerden belgelerini göstermelerini istiyorlardı, Vladimir İlyiç'in arabası da iki-üç kez milisler tarafından durdurulmuştu. Böyle bir durum bir defasında Sadovaya-Triyumfalnaya boyunca giderken olmuştu. Şoför milisin dur işaretini farketmediğinden hemen durmamıştı. Milis de pek öyle uzun boylu düşünmeden bir el havaya ateş etmişti. Böyle hareket etmesinde o sıralarda asayişsizliğin kol kezmesi etken olmuştu. V.İlyiç'in o milise çıkıştığını hâlâ hatırlarım: "Arabanın içinde kimin bulunduğunu tespit etmeden hemen rastgele ateş etmek olmaz!" Milis utana sıkıla, o sırada tespit yapmaya fırsat kalmadığını, dur emrine ve belge gösterme talebine uyulmazsa silah kullanmaktan başka yapacak bir şey kalmadığını belirterek, davranışını haklı göstermeye çalışıyordu.

Bir başka zaman da milisler, V.İlyiç, Sol Sosyal Devrimciler'in ayaklanması bastırıldıktan sonra, onların karargâhının bulunduğu eve giderken ateş açmışlardı. Gene bir başka defasında da işgüzarlık edip, Moskova caddelerinde Lenin'in aracını şüpheli görüp, onu en yakın milis karakoluna götürmüşlerdi. Bize inmemizi söyleyip, içeri götürdüler. V.İlyiç, içeride bıyık altından gülerek belgelerini uzattı ve serbest bırakıldı. Onu yakalayan yoldaşlar süklüm püklüm olmuşlardı. Vladimir İlyiç, onları rahat bir şekilde güler yüzle teskin etmişti.

Ne ki, haydutluğu önlemeye yönelik tüm önlemlere karşın, yayalar ve oto sürücüleri sık sık saldırıya uğruyor, soygun ve cinayet gibi olaylara sık sık rastlanıyordu. Vladimir İlyiç de 1919 Ocak'ında bir haydut baskınının kurbanı oldu.

Olaydan kısa bir süre önce rahatsızlığı önemli ölçüde artmış olan Nadejda Konstantinovna doktorların tavsiyesi üzerine Sokolniki'de bir orman okuluna götürülmüştü. Kendisine orada birinci katta küçük bir oda verilmişti ve okulun çalışanları da ona büyük bir özen ve şevkatle bakıyordu. Doktorlar çalışmalarından uzak kaldığı bu yörenin temiz havasıyla sükunetinin onun sağlığına olumlu etkide bulunacağını umuyorlardı. Bir de orman okulu Moskova'dan uzak değildi. V.İlyiç'in eşini sıkça ziyaret etmesine olanak verdiğinden dolayı da seçilmişti.

Nadejda Konstantinovna Sokolniki'ye taşınmıştı. Vladimir İlyiç sık sık, çoğunlukla da akşamları benimle birlikte yola çıkıyordu. Şoförün dışında bize İlyiç'in korunmasından sorumlu olan Çebanov refakat ediyordu. Böylece, 19 Ocak Pazar günü Sokolniki'ye doğru yola koyulmuştuk.

Akşam üzeri, sekiz sularında hareket etmiştik. Tatil günü olduğundan yollar epey hareketliydi. Sokolniki şosesinde de epey insan gezinti yapıyordu. Bir dönemeçte, uzaklardan birden bir ıslık sesi duyuldu ve bu Vladimir İlyiç'in kulak kabartmasına neden oldu. Ne ki, buna pek önem vermeyip, yola devam ettik. Ama, demiryolu köprüsüne ulaşmazdan hemen önce birden "dur!" diye bağrıldığını işittik. Bu ses yol kenarında duran çok sayıda adamdan geliyordu.

Önümüze çıkanların kimliklerimizi kontrol etmek isteyen milisler olduğu varsayımıyla emirlerine hemen uymadığımızda üzerimize ateş edilmesini önlemek için şoföre arabayı durdurttuk. Ne ki, arabayı durduran adamlar bizi derhal arabadan inmeye zorladıklarında şaşkınlığımız öylesine arttı ki! Vladimir İlyiç'in onlara uzattığı serbest geçiş kağıdı yetmemiş, onun çantalarını kurcalamaya başlamışlardı. Bunu yaparken de bir tanesi revolverinin namlusunu Vladimir İlyiç'in şakağına dayamıştı. Onun tabancasını ve Kremlin kimliğini aldılar.

"Benim adım Lenin'dir", dedi Vladimir İlyiç. Ama buna hiç de kulak asmadılar. Neler olup bittiğini ve karşımızdakilerin kim olduğunu kavrayamamıştım, (o zamanlar milisin üniforması yoktu) ve hâlâ revolverin namlusunu Vladimir İlyiç'in şakağına dayalı tutan adama saldırmıştım. Bu, uzun boylu, sarışın, üzerinde kısa bir hırka, başında gri bir Kafkas kürk kalpak bulunan birisiydi. Yüzü sert ve hareketsizdi.

"Nedir bu yaptığınız?" dedim ona, "Bu yoldaş Lenin'dir! Kimsiniz siz? Gösterin görev kağıdınızı!"

"Haydutların görev kağıdına ihtiyacı yoktur" diye alaylı bir şekilde cevap verdi.

Haydutlar arabanın içine atladılar, silahları üzerimize tutarak telaşla Sokolniki yönüne doğru kaçtılar.

Bir konuda onları takdir etmek gerekir. Tüm bu işleri öylesine ustaca ve inanılmaz çabuklukta yaptılar ki, yanımızdan geçenler hiç bir şeyin farkına varmadılar. Haydutlar karşılarındakinin Lenin olduğunu her halde farketmişlerdi. Vladimir İlyiç kimliğini gösterdiğinde bunlardan birinin yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdiğini gördüm. Çok ciddi bir duruma, kendilerini yakalamak için tüm Moskova'yı ayağa kaldıracak ciddi bir olaya karışmış olduklarını sezmiş olmalıydılar. Nitekim öyle de oldu. Ama onlar açısından bunları düşünmek için çok geçti. Bu yüzden de alelacele kaçmışlardı.

Caddede duruyorduk, olayın olup bitiş hızından doğan şaşkınlığımızdan kurtulamamış ve daha doğru dürüst kendimize gelememiştik. Bu sırada yoldaş Çebanov'un elinde süt güğümünü gördüğümüzde yine de gülmekten kendimizi alamadık (süt Nadejda Konstantinovna'ya gidiyordu). Acınacak halimize rağmen Çebanov süt güğümünü almayı unutmadığı gibi, çok değerli bir şeymişcesine koluna takmıştı. Her şeyin nasıl olup bittiğini ve kimlerin silahlarını gaspettiklerini anlamaya çalıştık. Haydutlar beni hiç önemsemedikleri için benim revolverim hâlâ çantamda duruyordu. Yoldaş Gil kendisininkini minderin altına saklamıştı ama haydutların da karşılık verebileceğini düşünerek ateş etmeye cesaret edemediğini söyledi. Bu konuda elbette haklıydı. Haydutların Vladimir İlyiç'i silahla tehdit ettiğini gördüğünde yoldaş Çebanov da ateş edememişti.

Şimdi ne yapmalıydık? Yoldan geçen birisi bize Sokolniki sovyetinin yerini gösterdi. Biz de yoldaş Çebanov'un süt güğümü ile eğlenerek oraya doğru yola koyulduk. İlkin bizi içeri bırakmak istemedikleri sovyet binası epey bakımsızdı. Duruma bakılırsa, orada sadece bizi başlangıçta güvensizlikle karşılayan bir yoldaş hazır bulunuyordu. Ondan başkanın gelmesini sağlamasını istedik, bu arada bir başka arabanın gelmesi için de telefon ettik, ayrıca olayı Çeka'ya da duyurduk. Daha sonra sovyetin başkanı geldi. Vladimir İlyiç başını sallayarak, "hemen sovyetin önünde insanlara saldırılması müthiş bir şey" dedi ve bu tür olayların sık sık olup olmadığını sordu. Başkan öyle olayların sıkça olduğunu ve haydutlukla ellerinden geldiğince mücadele ettiklerini, ama bunun pek yararı olmadığını söyledi. Vladimir İlyiç gene başını sallayarak bu tür sorunlarda asla müsamaha gösterilmemesini, haydutluğa karşı mücadelenin daha enerjik olarak yürütülmesinin zorunlu olduğunu belirtti. Bu arada istediğimiz araba gelmişti ve kısa süre sonra orman okulunda yapılacak bayram için yola çıkmıştık. Elbette açılışa yetişemedik ama gene de çocukların gösterilerinin büyük bölümünü, canımızın sıkkın olmasına rağmen izleyebilmiştik.

Hadise Çeka'da ve suç masası bölümünde büyük heyecan uyandırmış, tüm görevliler harekete geçmişti. Daha aynı akşam arabamız şehrin öbür ucunda, sahil yolunda Kırım Köprüsü yakınlarında bulunmuştu. Caddeler kardan tıkandığı için araba orada saplanıp kalmıştı. Haydutlar kaçmıştı, bir milis ve Kızıl Ordu eri arabanın yanında öldürülmüş yatıyorlardı. Daha sonra o gece 22 milis devriyesinin haydutlar tarafından öldürüldüğü ortaya çıkmıştı.

Vladimir İlyiç'in arabasına saldırmış olan adamlar ancak çok sonraları yakalanabildi. Bir kısmı silahlı çatışmada öldürülmüştü. Bunlar yola getirilmesi imkânsız, işlerinde usta olan, geçmişinde adam öldürme, soygun türü olaylar bolca bulunan kimselerdi. İçlerinden birisi sorgulama sırasında, soygun anında "sarhoş olduklarından" karşılarındaki kişinin Lenin olduğunu hemen anlayamadıklarını (Levin diye

Lenin, 1908'de Kapri'ye Gorki'ye ziyarete gitmişti. Lenin Bogdanov'la satranç oynuyor, Maksim Gorki (arkada şapkalı) seyrediyor.

Devrimin ilk yıllarında, halk sokaklarda nöbet tutuyor.

anlamışlar) ve sonradan Lenin'in kimliğini iyice inceledikten sonra geri dönüp onu öldürmek istediklerini itiraf etmişti. Çetenin reislerinden olan Yakov Koşelkov "vay biz ne yaptık?" demiş, "bu Lenin'miş. Arkasından gidip onu öldürürsek kimse bizi aklına getirmez, bunu karşı devrimcilerin yaptığını sanırlar ve bir hükümet darbesi olabilir".

Soruşturma sonunda çetenin çok sayıda soygun ve cinayet suçu işlediği ortaya çıkmıştı. Bunların cüreti bir defasında Moskova Çekası'nın kimlik kartlarını kullanarak darphanede "arama" yapacak denli ileri gitmişti. Bu "arama"da oradaki birçok işçiyi de görevlendirmiş ve hatta işyeri komitesinin temsilcilerini de getirtmişlerdi. Bunlar 1,2 kg. külçe altın, yaklaşık 1,5 kg. platin tel ve 25 bin rubleye "el koymuş" ve bunları alıp kayıplara karışmışlardı. Soruşturmada Yakov Koşelkov'un nişanlısına şu satırları yazdığı da ortaya çıkmıştı: "Beni acımasızca, vahşi bir hayvanmışım gibi kovalıyorlar. Ne istiyorlar benden? Ben Lenin'e canını bağışladım." Ne denli açıkgöz olursa olsun, günün birinde yakalanacağını seziyordu ve sonraları sokakta kendisine şüpheli baktığını düşündüğü herkesi öldürmeye başlamıştı.

Vladimir İlyiç *Bir Çocukluk Hastalığı, "Sol" Komünizm* adlı çalışmasında bir karşılaştırma yaparken, haydutların bu saldırısından söz etmişti: "Otomobilinizin silahlı haydutlar tarafından durdurulduğunu düşünün. Onlara paranızı, hüviyetinizi, tabancanızı ve otomobilinizi teslim ediyorsunuz ve haydutların hoş refakatından kurtuluyorsunuz. Şüphesiz ki bu bir uzlaşmadır. *Do ut des* (bana sağ salim gitme imkânı versin diye sana paramı, silahımı, arabamı veriyorum). Böylesi bir uzlaşmayı "ilkesel olarak sakıncalı" bulacak, ya da böylesi bir uzlaşma yapmış kişiyi haydutların işbirlikçisi olmakla suçlayacak insan bulmak güç olacaktır. (Haydutlar yerleştikleri arabayı ve aldıkları silahı başka soygunlar için kullanabilseler de böyledir; benim yaşadığım bir olayda bunu gerçekten yapmışlar, ne ki sonradan yakalanıp kurşuna dizilmişlerdi.) Alman emperyalizminin haydutlarıyla yaptığımız uzlaşma da böylesi bir uzlaşmadır."[1]

Bu olayda Vladimir İlyiç haydutların elinden ucuz kurtulmuştu. "Uzlaşma" işe yaramıştı. Arabasının soygunla gasbedilmesinden bir kaç gün sonra Moskova'da olağanüstü önlemler alındı, haydutluğa karşı mücadele önemli ölçüde güçlendirildi ve şehirdeki durum kısa sürede sakinleşti.

Lenin ve Gorki

Gorki'yi devrimden hemen önce Petrograd'da yakından tanımıştım. Buluşmalarımız onun şehrin Petersburg tarafındaki evinde oluyordu. Bu karşılaşmalarımızda Lenin'in mektupları ve ona iletmemi istediği işleri iletiyorum. Lenin'in ekmek parası getirecek bir işe ihtiyacı vardı. Emperyalist savaş sonucu pahalılık günbegün artıyor ve o, ihtiyaçlarını ne denli en lüzumlularıyla sınırlarsa sınırlasın, belli bir süredir hiç bir yazı işi bulamamış ve hiç bir kitabını çıkartamamış olması gene de kendini hissettiriyordu. Bu zor durumdan çıkmasında Aleksey Maksimoviç'in yardımı oldu.

Gorki, siyasi yaşamda ve özellikle de sürgün yaşamında kendisini bir çoklarından uzaklaşmış hissettiği ve insanların —"iyi" insanların— aralarının siyasi inançlarından dolayı bozulmasını ve hatta birbirleriyle ilişkiyi kesmelerini yadırgadığı bir sırada, Lenin'in ülkemiz ve tüm insanlık için önemini ta baştan beri kavramış ve onu Lenin'e yaklaştıran duygular uyanmıştı. İlyiç de ondan az etkilenmemişti. Lenin'in Gorki ile olan ilişkisi benzeri candan sıcak ilişkide olduğu çok az insan vardı. Aleksey Maksimoviç'le karşılaşır karşılaşmaz yüzünden neşe akıyordu. Onunla saatlerce sohbet edebiliyordu. Bu konuşmaların ona gerçekten haz verdiği açıkça belli olurdu. Gorki, İlyiç çapında bir adamdı; onun gibi büyük bir adam, yalnız bir başka alanda. Bunun yanında cana yakın, mütevazi ve sempatik bir insandı. Tüm bunlar bu iki insanı birbirine yaklaştırmıştı. Burada anılar gözümün önünde canlanıyor. İlyiç'in en sevdiği müzik parçalarının çalındığı Gorki'nin evini düşünüyorum. Sonra Aleksey Maksimoviç'i görüyorum, Gorki'deki kır evimizde, Lenin'in kentteki evinde ve Kremlin'de sık sık yaptığı ziyaretlerde.

Gorki'nin her defasında türlü insanlar için yürekten sayısız istekleri olurdu. Lenin bu ricaları her hangi bir şekilde yerine getirmek üzere en küçük bir imkanı bile nasıl da hassasiyetle ele alırdı.

(Sürecek)

(*) *V.Lenin, Toplu Eserler, C. 31, s. 21*